

**UNIVERZA V LJUBLJANI
TEOLOŠKA FAKULTETA**

Matild Domić

**IŠČOČ GOSPODOVO OBLIČJE
Z
JOSEPHOM RATZINGERJEM –
BENEDIKTOM XVI.
MAGISTRSKO DELO**

Ljubljana, 2017

**UNIVERZA V LJUBLJANI
TEOLOŠKA FAKULTETA
ENOVITI MAGISTRSKI ŠTUDIJSKI PROGRAM TEOLOGIJA**

Matild Domić

**IŠČOČ GOSPODOVO OBLIČJE
Z
JOSEPHOM RATZINGERJEM –
BENEDIKTOM XVI.
MAGISTRSKO DELO**

Mentor: prof. dr. Maksimilijan Matjaž

Ljubljana, 2017

ZAHVALA

Hvala ti, Oče naš, za priložnost poglobljanja Identitete tvojega Sina na podlagi svetega izročila, ob tem pa tudi za vse, ki so svojsko prispevali za dokončanje tega dela. Preusmerjam ti besede Toneta Pavčka:

Nisem še videl vseh tvojih lepot,
zopet in zopet nove odkrijem;
nisem še okusil vseh tvojih sladkot,
vedno še sladke in slajše užijem.

In marsikatero že videno stvar,
ki sem jo v srčne spomine skril,
vidim kot je še nisem videl,
užijem kot je še nisem užil.

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC

- BR   Konstitucija o Božjem razodetju (Koncilski odloki)
- KKC   Katekizem katoliške Cerkve
- LG   Dogmatična konstitucija o Cerkvi (Koncilski odloki)
- SC   Konstitucija o svetem Bogoslužju (Koncilski odloki)
- ZCP   Zakonik Cerkvenega prava

KAZALO

UVOD	1
1. JEZUSOV IZVOR IN POSLANSTVO	3
1.1 »Od kod si ti?« (Jn 19,9)	3
1.2 Oznanilo rojstva	5
1.3 Jezusovo rojstvo v Betlehemu	10
1.4 Modri z vzhoda in beg v Egipt	11
1.5 Dvanajstletni Jezus v templju	17
Gospod si je ustvaril obličje	19
2. JEZUSOVO VZPOSTAVLJANJE KRALJESTVA	20
2.1 Jezusov krst in skušnjave	20
2.2 Janezove velike podobe	35
2.3 Evangelij o Božjem kraljestvu	46
2.4 Petrova izpoved in Jezusova spremenitev	51
2.5 Jezusove izjave o samem sebi	53
Gospod je razodel svoje usmiljeno obličje	56
3. JEZUSOV NOVI TEMPELJ	57
3.1 Očiščenje templja	57
3.2 Zadnja večerja	61

3.3 Getsemani in Jezusov proces	67
3.4 Jezusova smrt.....	74
3.5 Jezusovo vstajenje iz smrti	84
Ljubezni polno Gospodovo obličje.....	88
ZAKLJUČEK	89
POVZETEK IN KLJUČNE BESEDE.....	90
SUMMARY AND KEY WORDS	91
SEZNAM REFERENC.....	92

UVOD

Naslov magistrskega dela črpa iz Davidove molitve (Ps 27,8), na kateri sloni tudi življenjsko prizadevanje papeža Benedikta XVI. (Ratzinger 2007, 20). Najbolj lastne so te besede Jezusu (Ratzinger 2011, 150), zato naše iskanje ne želi biti samozadostno, ampak zraščeno z njegovim (Jn 14,6; 15,4), ki nam pravi: »Če ste spoznali mene, boste spoznali tudi mojega Očeta...« (Jn 14,7). Ravno jasnost spoznanja v srečanju z Jezusom je za nas središčnega pomena.

Mnogim nejasnostim o Jezusu, o njegovem ravnanju in njegovem oznanilu se lahko izognemo, če ustrezno prisluhnemo najzgodnejšim pisnim virom. Ta ustreznost je bila v zgodovini Cerkve velikokrat pod preizkusom, in še vedno je. Joseph Ratzinger, zaslužni papež Benedikt XVI., nam v trilogiji 'Jezus iz Nazareta' predstavi nekakšen povzetek svojega življenjskega prizadevanja na poti k tej ustreznosti.

V iskanju Gospodovega obličja je nepogrešljivo pristno razumevanje besedil Gospodovega razodevanja. Ratzinger se tega loti skupnostno, in niti tisočletja mu niso ovira. Bralec lahko večkrat dobi občutek, da ima Ratzinger pred svojimi očmi tako pretekle kot sedanje razlagalce Božje besede, s katerimi se pogovarja, da bi prišel do jasnosti glede Jezusovega sporočila in poročila o Jezusu.

Kot vodi Vergil v Božanski komediji Danteja, ko se ta znajde 'v krizi srednjih let' (Pekel 1,1), se bomo tudi mi pustili voditi »Mozartu teologije« (Štrukelj 2015, 13) skozi evangelije izven temin nerazumevanja naproti zrenju luči Spremenjenega in Vnebovzetega. Zato bomo sledili vrstnemu redu, ki je lasten evangeliju ter tako začeli z Ratzingerjevim tretjim delom, ki ga sam na začetku (Ratzinger 2012, 9) opredeli kot vhodno vežo k prvima dvema.

Stremimo k temu, da predstavimo temeljno vsebino trilogije našega avtorja s pomočjo prispevka sodobne ameriške kanonične eksegeze (Ratzinger 2007, 15), ki sledi napotkom 2. vatikanskega vesoljnega Cerkevnege zbornega za pristno teološko razlago svetega pisma (BR 12.) v skladu tudi z napotki papeške biblične komisije iz leta 1993, ki so objavljeni v dokumentu 'Interpretacija svetega pisma v Cerkvi'.

Mogoče se sliši kot novo, a pravzaprav ni pri tem nič novega pod soncem (Prd 1,9), gre namreč za pristop papežev in Cerkvinih očetov v razlaganju svetopisemskega besedila kot enotno pripoved (Hahn 1998, 10). Avguštin to povzame s preprostim vodilom: »Nova zaveza je v Stari skrita, Stara v novi očita« (KKC 129). Več kot pol tisočletja kasneje pove Hugo od sv. Viktorja: »Vse Sveto pismo je ena sama knjiga, in ta ena knjiga je Kristus, kajti vse Sveto pismo govori o Kristusu, in vse Sveto pismo se v Kristusu izpolnjuje« (KKC 134).

Prepuščeni zgolj zgodovinsko-kritičnemu pristopu kaj takega ne bi mogli trditi, prišli bi kvečjemu do tega, da gre za zbirko besedil, ki je nastajala več kot tisočletje. Nikakor ne bi mogli zagotavljati, da nad vsemi njenimi pisatelji bdi Avtor, ki vodi svojo zgodovinsko pripoved odločno k začrtanemu cilju. Tako bi bili prisiljeni povsem zanemariti Jezusovo jasno metodološko navodilo (Lk 24,44).

Grška beseda *kanon* pomeni merilo oz. pravilo; uporabljal jo je Pavel (Gal 6,16) in tudi Cerkvini očetje (Hahn 2016, 36), danes pa jo uporabljamo samo za poimenovanje ene izmed evharističnih molitev ter za seznam besedil, ki spadajo v Sveto pismo. Ta seznam je razglasila Jezusova Nevesta, Cerkev, ki je za tovrstne določitve meril oz. pravil prejela pooblastilo (Mt 16,19; Apd 15,28). Kanonična metoda tako pomeni pristop razlage besedil Svetega pisma, ki predpostavlja samo eno glavno rdečo nit zgodovinske pripovedi Gospodovega razodevanja, ki to počne tako, da s pomočjo zaveznega prava tvori družinske vezi s človeštvom (Hahn 1998, 10).

1. JEZUSOV IZVOR IN POSLANSTVO

Naše prvo poglavje bomo razdelili v pet podpoglavij, ki vsebinsko sledijo Ratzingerjevi razdelitvi zadnjega dela trilogije. S Pilatom bomo začeli z vprašanjem Jezusovega porekla, ki je razvidno že v razlikah med oznanilom rojstva Janeza Krstnika in oznanilom rojstva Jezusa. Obravnavali bomo pomen Jezusovega rojstva v Betlehemu in obiska modrih z Vzhoda. Spremljali bomo sveto družino ob pobegu v Egipt in vrnitvi v obljubljeni deželi ter ob njihovem romanju v Jeruzalem.

1.1 »Od kod si ti?« (Jn 19,9)

Bistvena vsebina Pilatovega vprašanja, kateremu se pridruži celotno človeštvo, je Jezusova identiteta. Bolj kot geografsko, gre tu za ontološko vprašanje. Janez nam tu pokaže, da je Pilat pravzaprav postavil kristološko vprašanje. Kakor Jeruzalemčani o Jezusu ve, »... od kod je; kadar pa pride Kristus, nihče ne bo vedel, od kod je« (Jn 7,27). Prav tako nam pokaže, da odgovor na to vprašanje ni krajeven, ampak osebni (Jn 1,1; 17,8).

Marko nam ravno tako, takoj v prvi vrstici svojega evangelija, pokaže od kod oz. čigav je Jezus, na to dejstvo se pa navezuje tudi njegovo poslanstvo biti Kristus. Matej in Luka nas ob vprašanju Jezusovega izvora in poslanstva obogatita vsak s svojim poudarkom pri oblikovanju Jezusovega rodovnika.¹

V sodobnem času je vedno bolj razširjena navada iskanja lastnih korenin z oblikovanjem družinskega debla. To je tudi razlog, da se ne zavedamo najbolje, da razlog in začetki tovrstnega početja ne tičijo v goli potešitvi radovednosti. To je veliko bolj resna zadeva, in sicer potrebno je bilo imeti jasen pregled nad zakonitim

---

¹ Mt uporabi Jožefovo družinsko vejo, Lk pa Jožefa umesti v Marijino (edino tako je db. uresničena Božja obljuba potomca Davidu, ki bo izšel iz njegovega telesa: 2Sam 7,12); poleg tega Mt bolj poudari Jezusovo kraljevsko dediščino, Lk pa bolj Jezusovo duhovniško potomstvo (Hahn 2014, 35). V vsakem primeru pa bi bilo preveč anahronistično naše pričakovanje, da nam evangelisti postrežejo s seznamom referenc v sodobnem akademskem smislu za vsako trditev (Hahn 2014, 36).

nasledstvom kraljevanja, ki je najvišja oblika dedovanja. Rodovniki torej spadajo v okvir kraljevskega dednega prava.

Matej nam poda ključ za razumevanje pomena Jezusovega rodovnika, tako da primerja minuli dobi Davidovega in Babilonskega kraljestva z novo dobo nastajajočega Kristusovega kraljestva (Mt 1,17). Jezus je novi David, zakoniti Izraelski kralj (Ratzinger 2012, 19), in kot tak nosilec Davidove (2Sam 7,16) in Abrahamove *nadnarodnostne* obljube (1Mz 18,18). Padec Davidovih potomcev sovpada s spodletelim poskusom Babilonskega kraljestva, da zavlada nad vsemi narodi (1Mz 11,9). Tudi 4 poganske žene, ki so odločilnega pomena za Izraelovo kraljevsko dinastijo, nam dajo slutiti Jezusovo vesoljno vlogo. Konec evangelija (Mt 28,19) nas pooblašča, da z našim avtorjem rečemo, da nas Matej od samega začetka uvaja v »evangelij Kristusa Kralja« (Ratzinger 2012, 18).

Tako nas uvede Matej, kot prvi evangelist po kanoničnem vrstnem redu, v poslušanje in branje, da bi iz nas izvabil znani Slovenski odpev: »Kristus, kraljuj!« (Smolik in Škulj 1988, 522). K istemu nas Jezus v Markovem evangeliju izrecno spodbudi (Mr 1,15). Kar nam Marko kot prvi evangelist pove s samo besedo evangelij (Ratzinger 2007, 69), to Matej obširneje ponazori s svojo tridelno zgradbo rodovnika (Ratzinger 2012, 17).²

Svojevrstno nam predstavi Jezusov rodovnik Luka, in sicer tako da oblikuje 77-delni priimek iz imen prednikov (Lk 3,23-38).³ Postavi ga tik pred začetkom izvrševanja Jezusovega javnega kraljevanja, in tako pokaže zakonitost slednjega (Ratzinger 2012, 19). Sam rodovnik začne s trditvijo, da so za Jezusa samo mislili, da je Jožefov sin (Lk 3,23). Tu nam Luka prikliče v spomin tiste očitke, ki jih je Jezus prejemal, od tistih, ki so imeli težavo sprejeti Jezusa takega, kot je, to je Božji Sin. Zato tudi umesti to dejstvo neposredno v sobesedilo z Očetovimi besedami pri krstu (Lk 3,22) ter zaključi Jezusov rodovnik z njegovim pravim Očetom. Kot Pavlov sodelavec (Fil 24) in kristjan iz poganstva (Kol 4,10-11.14) povsem samoumevno

---

² Temo kraljestva bomo posebej obravnavali v drugem poglavju.

³ Zanimivo je, da se še danes v Arabskem svetu namesto priimka vrstijo imena očetov.

prepoznava Jezusa kot novega Adama (1Kor 15,45), ki začenja novo in odločilno dobo za človeštvo (Ratzinger 2012, 21).

Janez združi Jezusov izvor z izvorom in ciljem celotnega človeštva (Ratzinger 2012, 24), ki se že uresničuje s tistimi, ki Jezusa sprejmejo (Jn 1,12). Odgovor na Pilatovo vprašanje, s katerim smo začeli, je odgovor na resnični 'kam?' celotnega človeštva (Jn 18,37).

1.2 Oznanilo rojstva

Vsi evangelisti nam spregovorijo o Janezu Krstniku. Marko ga jasno postavlja kot obljubljenega po preroku Izaiju (Mr 1,2-4). Janez ne okleva, takoj ga označi kot Božjega poslanca, in sicer človeka, ne angela (Jn 1,6). Skupaj z Lukom (Lk 1,44) poudarita Janezovo veselje (Jn 3,29) zaradi Jezusa. Janez Krstnik se sam označi kot eden izmed tistih pričakujočih, in ta seznam seže do Abrahama. Za Janeza in Abrahama velja, da sta v odnosu do Jezusa po logiki njegova Sinovstva (Jn 1,1) za njim (Jn 1,30; 8,58). Zato se Janez veseli, da se je končno uresničilo vnaprejšnje (Jn 8,56) Abrahamovo veselje (1Mz 17,17) ob obljubi, ki jo je prejel (1Mz 17,16.19).

Luka opiše Janezovo veselje zelo podobno Davidovemu in veselju celotnega Izraela pred Gospodom (2Sam 6,5). Janez se tako jasno razlikuje od Jezusa po pomembnosti (Jn 3,30). Z zornega kota Janeza Krstnika moramo tudi mi gledati na pomen oznanil njunih rojstev.

Prva razlika je kraj srečanja z angelom Gabrielom. Zaharija je v templju (Lk 1,9) v Jeruzalemu, Marija pa doma v Nazaretu. Elizabeta prenaša isto sramoto nerodovitnosti kot so jo izkusile Sara (1Mz 18) in Ana (1Sam 1), in je skupaj z njimi postala deležna istega blagoslova (Lk 1,25). Marija pa je bila v nevarnosti, da bi bila izpostavljena javnemu sramotenju (5Mz 22,21), a se tudi tukaj izkaže blagoslovljena s strani svojega moža (Mt 1,19), ki že nakazuje večjo pravičnost (Mt 5,20), ki jo izvršuje Jezus (Jn 8,5).

Poleg vseh vpletenih oseb, ki so del Izraela in nekaterih vzporednic z davno zgodovino, ki smo jih zgolj nakazali, je dodaten povezovalni člen z dogajanjem, ki ga obravnavamo, tudi angel Gabriel (Ratzinger 2012, 36-37). Javlja se v povezavi z Danielovo ponižno prošnjo v izgnanstvu ter naznanja skrivnostno napoved (Dan 9,21). Omembe vredna je tudi Malahijeva napoved (Mal 3,1.23) angelovega prihoda in Krstnikove vloge v slogu Elija (Lk 1,17), slednje Jezus izrecno potrdi (Mt 17,11).

Naš avtor jasno vidi Marijo kot Sionsko hči in skrinjo nove zaveze (Ratzinger 2012, 40), namreč v pozdravu angela Gabriela (Lk 1,28) odmevajo besede preroka Sofonija, ki vabi k veselju (Sof 3,14). Razlog veselja Sionske hčere je novi Izraelov kralj, ki je sam Gospod. Tukaj ne moremo nikakor prezreti povezave med besedami preroka Natana Davidu v Božjem imenu (2Sam 7,12-16) in angela, ki ravno tako v Božjem imenu oznanja rojstvo Božjega Sina (Lk 1,32sl.). Marijin sin je torej davno obljubljeni Davidov potomec, ki sme reči 'Oče' Gospodu (2Sam 7,14; Lk 2,49). Vsako nedeljo ponavljamo te angelove besede: »... in njegovemu kraljestvu ne bo konca« v nicejsko-carigrajski veroizpovedi (Strle 1977, 465) ter »s hvaležnostjo izpovedujemo: da je Bog uresničil svojo obljubo« (Ratzinger 2012, 44).

Je naključje, da se je naziv 'skrinja zaveze' prijel Marije tudi v ljudski pobožnosti Lavretanskih litanij (Smolik in Škulj 1988, 779)? Velja za Marijo res enakovredno tako kot za Izrael, ko ji angel reče da je Gospod z njo (2Mz 34,9; Sof 3,17; Lk 1,28)?

Naj zadostuje Marijin obisk Elizabete kot pritrديلen odgovor. Marijin čas bivanja pri sorodnici (Lk 1,56) sovpada s trajanjem začasnega bivanja skrinje zaveze v hiši Gitejca Obed Edoma, in sicer tri mesece (2Sam 6,11). Krstnik poskakuje od veselja ob Marijinem prihodu (Lk 1,41), kakor David poplesuje pred skrinjo zaveze (2Sam 6,5.14). Elizabetin vzklik čudenja (Lk 1,43) tudi odmeva Davidovega: »Kako naj pride k meni Gospodova skrinja?« (2Sam 6,9).

Seveda Luka ni edini, ki vidi izpolnitev Jeremijeve prerokbe o vrnitvi skrinje zaveze (2Mkb 2,5-8) v Marijini osebi. Janez to veličastno prikaže: »Tedaj se je odprlo Božje svetišče, ki je v nebesih, in v svetišču se je prikazala skrinja zaveze. In nastali so bliski in glasovi, gromi in potres ter silovita toča. Na nebu se je prikazalo veliko

znamenje: žena, ogrnjena s soncem, in luna pod njenimi nogami, na njeni glavi pa venec dvanajstih zvezd« (Raz 11,19-12,1). Ne čudi nas torej, da Cerkev še danes začne besedno Bogoslužje na dan Marijinega vnebovzetja s tem odlomkom.⁴

Marija, preden se zave, da bo postala skrinja zaveze, se odzove s prestrašenostjo (Lk 1,29) na angelov nagovor kakor Zaharija (Lk 1,12). Kakor smo razmišljali o kakovosti angelovega pozdrava, tako je najprej Marija skušala »spoznati povezavo, celoto Božjega oznanila« (Ratzinger 2012, 45). Končno, kakor Zaharija (Lk 1,18), tudi ona zastavi angelu vprašanje (Lk 1,34). Čeprav ne vidimo velike razlike v vprašanju Krstnikovega očeta, jo Bog, ki preiskuje srca (Raz 2,23), opazi (Lk 1,20). Podobno brez Božje kazni izrečene Mojzesu in Aronu pri vodah Meriba ne bi niti opazili, da sta podvomila v Gospoda (4Mz 20,10-12).

Marija pa ni bila kaznovana, torej ni podvomila. Angel ji samo razloži nekako mimogrede, da gre za nekaj enkratnega, s tem ko jo primerja z njeno nerodovitno sorodnico (Lk 1,35-37). Ko angel razloži Mariji, kaj se ji bo zgodilo, to naredi z besedami, ki spadajo »k teologiji templja in k Božji navzočnosti v svetišču« (Ratzinger 2012, 41). Nobena Izraelka nikoli ni bila deležna takih besed. Povejmo še enkrat: Marija je skrinja nove zaveze. Ravno to ji hoče angel dopovedati, ko ji razloži, kaj se je zgodilo Elizabeti, ki je zgolj ena izmed že omenjenih nerodovitnih žena, katerim je Bog prišel naproti v želji po lastnem otroku. Marija je deležna *hitrega tečaja* Božje stvariteljske moči pri Gabrielovem pouku. Pri Mariji ni ovira nerodovitnost, za Marijo je enostavno nepredstavljivo, da je možno imeti otroka tudi brez spolnih odnosov oz. intimne medsebojne telesne podaritve moža in žene. Gabriel ji omeni Elizabeto samo kot znamenje za še večje reči, ki jih bo njej storil Mogočni (Lk 1,49).

Marijin prvi odgovor (Lk 1,34) je popolnoma nesmiseln za poročeno Judinjo, naš avtor pa ga opiše kot »zagoneten« (Ratzinger 2012, 46). Kaj se skriva v njem? »Od Avgušтина naprej so vprašanje razlagali tako, da je Marija napravila zaobljubo devištva in se zaročila, da bi imela varuha svojega devištva« (ibid.). Podobno trdi tudi papež (Janez Pavel II. 1995, 18.). Naš avtor nadaljuje: »Toda ta rekonstrukcija se nikakor ne

---

⁴ V lekcionarju svetnikov je prvo berilo iz Raz 11,19; 12,1-6.10.

ujema z judovskim svetom v Jezusovem času in se zdi v njegovem okolju nepredstavljiva« (Ratzinger 2012,46).

Če na hitro pomislimo, vemo vsaj za tri osebe v Jezusovem času, ki so zagotovo bili zaobljubljeni devištvu. To so Janez Krstnik, Jezus in Pavel, ki zase to tudi izrecno pove (1Kor 7,7). Da ta slog življenja Judom ni bil nekaj povsem tujega pričajo tudi mrtvomorski spisi (Hahn 2001, 110). Zato težko rečemo, da gre za nekaj povsem nepredstavljivega, da tako edinstvena ženska v Božjem načrtu ne bi sama svojo notranjo željo po izvrševanju zaobljube devištva zaupala svojemu ženinu še pred angelovim nagovorom.⁵

Dragoceno se nam zdi tukaj narediti vzporednico z Nikodemovim odzivom Jezusu. On se ravno tako sprašuje, kako je mogoče? (Jn 3,4.9). Jezus odgovori, da je potrebno posebno preoblikovanje mišljenja⁶ in življenja (Mr 1,15; Jn 3,3.5-8). Seveda tu ne gre za nekaj, kar bi človek mogel narediti z lastno močjo. Potreben je krst prerojenja (Mr 16,16; Jn 1,12sl.). Marija Božjo besedo ohranja v sebi in premišljuje (Lk 1,29; 2,51) ter ji dopušča, da v njej deluje kot seme v najbolj rodovitni zemlji (Lk 8,15). Marija vse svoje misli *pre-mišljuje*, Bog ji postopno podarja svojo miselnost.

Središčno vlogo v zgodovini človeštva pa ima jasen Marijin drugi odgovor (Lk 1,38). Z našim avtorjem jo brez zadržkov označujemo kot najvišjo odločitev človeške svobode (Ratzinger 2012, 48). Moč za to izjavo Marija vnaprej črpa iz Sinove pokorščine na zemlji (Lk 22,42; Mt 6,10). Svoj 'da' bo obnavljala kakor Jezus »vse do noči križa« (Ratzinger 2012, 49).

Marijin *da* je sprožil izpolnitev Izaijeve skrivnostne prerokbe (Iz 7,14; Mt 1,20-23); »beseda iz leta 733 pr. Kr., ki je ostala nerazumljiva, (se je) uresničila v uri spočetja Jezusa Kristusa« (Ratzinger 2012, 62). Tu ni govora o 'nekoč, nekdam...', torej

---

⁵ Tomaž Akvinski, ki je strukturno navdihnil papeža v oblikovanju obravnavane trilogije (Ratzinger 2011, 13), podobno gradi tudi na omenjenem Avguštinovem izročilu (S. theol. III q. 28, art. 4). Ta razlaga se ni uveljavila komaj z Avguštinom, pred njim je njen odmevni zagovornik na zahodu bil škof Ambrož, na vzhodu pa Gregor iz Nise (Matjaž 2015, 223). Do današnjega dne je glede razlage Marijinega vprašanja angelu veliko razhajanj, v katere se nam ni potrebno spuščati.

⁶ Mr uporabi za Jezusovo prvo javno oznanilo gr. besedo *metanoiete*, kar pomeni '(iti) onkraj (lastnega) mišljenja'.

ne gre za pravljico, niti ko teče beseda o devici.⁷ Ravno tako ne gre za politično teologijo v slogu egipčanskega izročila o izvoru faraonov ali pa za grško mitologijo o polbogovih⁸ (Ratzinger 2012, 65-66). Naš avtor - nekako kakor Dante – simpatizira z Vergilom v oziru na njegovo pesnitev, ki je nastala okoli 40 let pred Jezusovim rojstvom (Ratzinger 2012 65), ter povzame pomen vseh poganskih predpodob, kot »tihe in zmedene sanje človeštva o novem začetku (ki so) v tem dogajanju (tj. Jezusovo rojstvo) postale resničnost« (Ratzinger 2012, 67).

Prav ustrezno dojetje resničnosti je bistveno vprašanje, ko se na sumničav način lotevamo Jezusove identitete. Se zmore Bog učlovečiti? Zmore devica spočeti brez moškega, kot se je edinstveno zgodilo Mariji? Tu gre za vprašanje zmožnosti Božjega poseganja v tvorni svet, še natančneje: »gre... za Božanskost Boga samega... Bogu seveda ne smemo pripisovati ničesar nesmiselnega in nespametnega ali protislovnega do njegovega stvarjenja. Toda tukaj ne gre za nekaj nespametnega in protislovnega, ampak za nekaj pozitivnega. Gre za Božjo stvariteljsko moč, ki zaobjema celotno bit« (Ratzinger 2012, 68).

Prisluhnimo na kratko pogovoru novinarja Petra Seewalda s papežem: »Filozofa Roberta Spaemanna so nekoč vprašali, ali je kot mednarodno znan in uveljavljen znanstvenik resnično veroval, da je bil Jezus rojen iz Device Marije... To naj bi bila pač vera za otroke. Triinosemdesetletni filozof je odgovoril: "Če tako hočete, gotovo. Verujem približno isto, kar sem veroval kot otrok – le da sem medtem več premišljeval o tem. Premišljevanje me je na koncu vedno okrepilo v veri." Ali papež tudi še veruje tisto, kar je veroval kot otrok? Jaz⁹ bi povedal podobno. ... Za kaj gre? ... Gre za to, da vidimo preprosto. Zakaj naj Bog ne bi mogel podariti rojstva tudi devici? ... Seveda, če sam predpisujem, kaj sme biti in kaj ne, če *jaz* določam meje možnega in nihče drug, tedaj je treba takšne pojave izključiti. Nadutost, prevzetnost razuma je, da govorimo: to

---

⁷ Ni torej naključje, da je hebrejska beseda *almah*, ki pomeni mladenka oz. devica, v septuaginti prevedena z enoznačno besedo *parthenos*, ki pomeni devica (Hahn 2014, 49).

⁸ Ravno to vprašanje so razjasnili tudi na vesoljnem Cerkvemem zboru l. 451 v Kalcedonu (Strle 1977, 100).

⁹ Tu se začne odgovor papeža.

vsebuje nekaj protislovnega, nesmiselnega, že zaradi tega sploh ni mogoče« (Seewald 2011, 171-172).

1.3 Jezusovo rojstvo v Betlehemu

Že dve tisočletji sta zaznamovani z novim dojemanjem časa (Mr 1,15), temu primerno se je prilagodilo tudi štetje let. Po judovskem štetju mineva 5776. leto od stvarjenja Adama in Eve. Če je človek edino bitje, ki šteje svoja leta, je razumljivo, da šteje, odkar pomni. Mogoče je danes kakor v vseh zgodovinskih obdobjih najbolj odločilno vprašanje: »Kaj je pomnjenja vredno?«

Natančna določitev obdobja Jezusovega rojstva in javnega delovanja sloni na političnem koledarju vladanja znotraj Rimskega imperija. Zato lahko z našim avtorjem mirno rečemo: »Jezus ni rojen in ni prišel v pravljicnem, mitičnem »nekoč«. Jezus pripada času, ki ga je mogoče natančno določiti, in natančno označenemu zemljepisnemu prostoru...« (Ratzinger 2012, 78).

Zgodovinske koordinate časa so še vedno politična obdobja. Prav nič se ni spremenilo.¹⁰ Razumljivo, saj je družbeni spomin upravičeno vezan na najvišje pojmovane vloge v določeni družbi. Napis v Prieni iz leta 9 pr. Kr (Ratzinger 2012, 74) nam pričuje, kako je cesar Avgust razumel lastno pojavnost kot začetek novega veka v zgodovini človeštva. Evangelisti se niso pustili prepričati,¹¹ ampak sledijo Jezusovi jasni besedi Pilatu: »... Nobene oblasti bi ne imel nad menoj, če bi ti ne bilo dano od zgoraj...« (Jn 19,11). Za koordinate določitve Jezusovega rojstva res postavijo obdobje med Avgustovim ukazom za celotni rimski imperij (Lk 2,1) in Herodovo smrtjo (Mt 2,1.15),¹² a kljub temu ni pomote, kdo je prinesel odločilno novost v zgodovini človeštva.

---

¹⁰ To nam nazorno pokažejo tudi napisi na novih mostovih čez Ljubljano v Ljubljani.

¹¹ Vse je treba skupaj poslušati (širše-sinoptično), saj nam enotno posreduje Jezusov posreden napad na cesarjevo samooklicano identiteto; to je razvidno v čudenju zvijačne skupine Judov (Mt 22,22; Mr 12,17; Lk 20,26) in hujkanju Pilata (Jn 19,12)

¹² Naš avtor nam omeni, da naše štetje časa dolgujemo izračunu meniha iz 6. st. (Ratzinger 2012, 76).

To, kar pripisuje napis v Prieni Avgustu (Ratzinger 2012, 75), je v resnici doživel le Betlehem, rojstni dan Boga namreč. Zato Jezus upravičeno opozori: »... Bogu, kar je Božjega« (Mt 22,21; Mr 12,17; Lk 20,25).¹³ Jezusovi sodobniki ga izrecno zavrnejo: »... Nimamo kralja razen cesarja!« (Jn 19,15) in tako izpolnijo Božjo tožbo Samuelu: »... mene so zavrgli, naj ne kraljujem nad njimi« (1Sam 8,7).

Kaj ima Betlehem, da je bil vreden tega dogodka? V merilu Rima nič omembe vrednega. Kaj pa z vidika Izraela, v katerem ni zvižgače (Jn 1,47)? More iz Betlehema biti kaj dobrega, ki je v Jezusovem času veliko manjši od Nazareta (Jn 1,46)?

Betlehem ima dostojanstveno mesto v zgodovini Izraela, saj je rojstno mesto kralja Davida (1Sam 16,1.13; 17,12).¹⁴ Prvi kristjani kot zvesti Izraelci niso mogli spregledati dejstva, da se je v Jezusu uresničila Božja obljuba kralju Davidu (2Sam 7,12sl.) kakor tudi beseda preroka Miheja, da bo Izraelov večni kralj ponovno rojen ravno v Betlehemu (Mih 5,1; Jn 7,42). Matej je prepoznal resnico besed preroka, saj so postale dogodek, pred njim pa so napoved Betlehemove izvoljenosti za rojstvo Izraelovega kralja sporočili Herodu ravno najbolj izobraženi Izraelci (Mt 2,3-6).

1.4 Modri z vzhoda in beg v Egipt

Neposredni razlog, da je Herod sklical zgoraj omenjeno teološko komisijo, je nepričakovan prihod modrih z vzhoda. Njihov prihod ni prestrašil le Heroda, ki se je bal najmanjše pretnje svoji oblasti,¹⁵ ampak tudi vse prebivalce Jeruzalema (Mt 2,3). Jeruzalemčani so se prestrašili zase in svoje novorojence (Mt 2,2) - ne za svojega kralja, - saj so večkrat bili priča njegove paranoične krvoločnosti, pred katero niti njegovi najbližji niso bili varni (Ratzinger 2012, 123). Njegov sloves je segel vse do cesarja Avgusta, ki je o njem rekel: »Bolje je biti Herodov prašič kot pa njegov sin«

---

¹³ Kovanec iz tistega časa je imel napis: 'AVGUST CESAR BOŽJI SIN', zato je toliko bolj razumljiva Pilatova prestrašenost, ko je slišal, česa Judje obtožujejo Jezusa (Jn 19,7s).

¹⁴ Naš avtor opozori (Ratzinger 2012,106), da je v ozadju poudarka, da gre za Judejo (Mih 5,1; Mt 2,6) ravno napoved očaka Jakoba (Izrael) ob blagoslovu svojega sina Juda, da mu ne bo vzeto vladarsko žezlo (1Mz 49,10). Ob tem se spomnimo, da Jezus pripada Judovemu potomstvu (Mt 1,3; Lk 3,33).

¹⁵ Herod je bil Idumejec in zavedal se je, da nima pravice lastiti si naslov Izraelovega kralja, saj ni Davidov potomec (Ratzinger 2012, 43).

(Hahn 2014, 41), namreč svinjine kralj, kakor zahteva Mojzesovo pravo (5Mz 14,8), ne uživa.¹⁶

Herodov priliznjen odnos do gostov z vzhoda težko razložimo drugače,¹⁷ kot da gre za dokaj imenitne ljudi.¹⁸ V nasprotnem primeru se mogoče ne bi več zmenil za njih in bi takoj poslal svojo morilsko ekspedicijo v Betlehem, saj je od njih izvedel več kot dovolj; povrh vsega jim je še sam dal zadnje napotke (Mt 2,8). Očitno se je čutil prisiljenega počakati na njihovo vrnitev in odhod domov, preden lahko nadaljuje s svojim načrtom (Mt 2,16).

Naš avtor nas spomni na Balaamovo prerokbo (4Mz 24,17ss),¹⁹ ki je gotovo bil eden izmed odlomkov, ki je prišel na vrsto za obravnavo med Herodovimi teologi. Tudi modri z vzhoda so bili zelo verjetno seznanjeni z njo, če ne drugače pa vsaj zaradi zgodovinskih stikov Perzije z Judi (Hahn 2014, 86). Ravno v tej prerokbi so modri dobili izhodišče za iskanje in razvozlanje pomena zvezde, Herod pa dodaten razlog za strah.

Naš avtor se spusti v področje astronomskih dognanj in omeni stičišče planetov Jupiter in Saturna, ki je bilo zaznavno v letih pred Herodovo smrtjo. Po predstavah Perzijcev, je prvi predstavnik Babilonskega boga Marduka, drugi pa Judovskega ljudstva. V tem vidi naš avtor možen smerokaz, ki je modre napotil v prestolnico Judov (Ratzinger 2012, 115).

---

¹⁶ Janez Hirkan iz Hasmonejske dinastije je priključil Idumejo Judovskemu kraljestvu in od Idumejcev zahteval, da izpolnjujejo Mojzesovo pravo (Hahn 2014, 39).

¹⁷ Seveda je zelo verjetno, da je Herodov zlovesč sloves segel tudi do Betlehemčanov, ki bi lahko v preplahu pred njim skrili svoje otroke, da pa ne bi nič hudega slutili, se je Herod z modrimi srečal na skrivaj ter jim tako naročil, naj mu natančno določijo 'tarčo' (Mt 2,7sl.). Možno je tudi, da je del darov Jezusu (Mt 2,11) prvotno služil kot neke vrste Herodovo neformalno predplačilo modrim za njihove storitve, saj nam Matej omeni, da se je Herod čutil prelisičenega (Mt 2,16). Seveda s tem ne prikrajšujemo darovom Jezusu bogatega svetopisemskega ozadja, ki ga je v Cerkvenem izročilu (Ratzinger 2012, 122) spretno povzel Origen, ki preprosto razloži, da zlato pripada kralju (1Kr 10,10), mira smrtniku in kadilo Bogu (Hahn 2014, 88).

¹⁸ Poleg tega, da gre za zvezdoslovce, ki so pripadniki Perzijske duhovniške kaste (Ratzinger 2012, 108), so veljali za resnično moč izza prestola tudi kot kraljevi svetovalci (Dan 2,48; Jer 39,1-7), včasih pa so bili imenovani tudi za vazalne kralje (Hahn 2014, 84s), tako da ima smiselno zgodovinsko osnovo (Jer 52,32) tudi Cerkveno izročilo, po katerem so imenovani: trije kralji (Ratzinger 2012 111s).

¹⁹ Gre za poganskega vidca, za delovanje katerega obstajajo tudi arheološki dokazi (Ratzinger 2012, 106-107).

Spričo svetopisemskega sporočila o izginotju zvezde in njeni ponovni pojavitvi (Mt 2,9) pravi Janez Zlatousti: »To ni bila navadna zvezda, pravzaprav se mi zdi, da sploh ni bila zvezda, ampak nevidna moč, ki si je privzela to podobo. To se mi zdi razvidno najprej iz poti, po kateri se je zvezda gibala. Prav nobene zvezde namreč ni, ki bi potovala v tej smeri« (Ratzinger 2012, 113). Papež Gregor Veliki razvije to misel o preoblečenem angelu še naprej: »Znamenje, in ne glas, je vodilo poganske narode, saj še niso bili pripravljene, da razumsko v polnosti spoznajo Gospoda« (Hahn 2014, 91).²⁰

Angeli so sodelovali ob stvarjenju vesolja, ko je nastajala prva materija, kako ne bi bili znova vrhunsko vključeni ob vrhuncu zgodovine vesolja (Hahn 2014, 91), ko se *materializira* sam Božji Sin. In res, če smo količkaj pozorni, imajo glavno stransko vlogo: prikaže(jo) se Zahariju med Bogočastjem (Lk 1,11), Mariji v hiši (Lk 1,28), Jožefu med spanjem (Mt 1,20; 2,13.19), pastirjem med nočno stražo (Lk 2,8sl.), končno tudi modrim vzhodnjakom v sanjah (Mt 2,12). Gospodov angel jih je preoblečen vodil²¹ počastiti Božjega Sina,²² torej več kot pripravljene so že na odkrito srečanje z njegovim angelom pa četudi med spanjem.

Sveta družina je prva Cerkev v malem (KKC 1655-1656), zato nadaljuje svojo turnejo evangelizacije, a jo tokrat vodi Mojzesovo pravo namesto angela. Ker je Božji Sin rojen iz žene in pod postavo (Gal 4,4), je deležen Judovske iniciacije. Njegovo ime, ki ga prejme osmi dan (Lk 2,21) po navodilu angela, nosi v sebi tudi poslanstvo

---

²⁰ Sv. Gregor Veliki primerja Božje ravnanje do pastirjev in do modrih z vzhoda. Pastirji so neizobraženi Judje najnižjega stanu, a kot del Božjega ljudstva življenjsko - in zato miselno - povsem naravnani na Boga, torej se jim je angel lahko enostavno prikazal in jim preprosto spregovoril (Hahn 2014, 91). Pri modrih poganih pa je Bog ubral manj vsiljivo pot zaradi njihove nepripravljenosti, hkrati pa jim je zaradi njihove učenosti lahko po vesolju spregovoril v šifrah o svojem Sinu (Ratzinger 2012, 115).

²¹ To sploh ni prvič, saj je ob izhodu iz Egipta Gospodov angel bil v 'preobleki' oblačnega stebra podnevi ter ognjenega stebra ponoči (2Mz 13,21s; 14,19s), še prej pa kot plamen gorečega grma, nas spomni Štefan (Apd 7,30).

²² Naš avtor nas opozori na še danes zelo aktualno zadevo: »Gregorij Nacijanski pravi, da je prišel konec astrologije v trenutku, ko so modri molili Jezusa, ker zvezde sedaj krožijo po tirnici, ki jo določa Kristus«, avtor dodaja: »... vesolje govori o Kristusu... otrokove usode ne določa zvezda, ampak otrok vodi zvezdo.« (Ratzinger 2012, 115-117). Podoben poudarek daje tudi krščanska umetnost, npr. svetišče v Pisi, v Italiji, kjer so znamenja ozvezdij uprizorjena na tleh, po katerih lahko hodimo, ko se pa oziramo k višku, vidimo Kristusa (pomislimo tudi na kupole starokrščanskih bazilik), ki edini vlada nad vesoljem. Ob tem se spomnimo Dantejeve zadnje vrstice v Božanski komediji, ki črpa iz krščanske dediščine in zagotavlja, da je vladajoči »ljubezen, ki premika sonce in druge zvezde« (Raj 33,145).

(Lk 1,31; Mt 1,21), kakor je to značilno tudi za Abrahama, Jakoba in Petra. Njegovo poslanstvo daje tudi dodaten pomen prelivanju krvi, ki jo je doživel ob obrezovanju, saj že nakazuje (Ratzinger 2012, 94) Jezusove besede o prelivanju svoje nedolžne krvi za nas (Lk 22,20).²³

Naslednja postaja je Jeruzalem (Lk 2,22), mesto Izraelovega kralja in Božjega prebivališča na zemlji. Mojzesovo pravo zahteva očiščevanje porodnice (3Mz 12,8) in odkup prvorojenca (2Mz 13,3). Naš avtor odločno zatrjuje: »Marija po Jezusovem rojstvu ne potrebuje očiščevanja, saj to rojstvo podarja svetu očiščenje« (Ratzinger 2012, 95). Tako so v ravnanju svete družine²⁴ že vnaprej pripravljene Jezusove besede Janezu Krstniku, ki se skupaj z Jezusom zaveda, da je Jezus brezgrešen in zase ne potrebuje krsta: »Pusti zdaj, kajti spodobi se tako, da izpolniva vso pravičnost« (Mt 3,15).

Luka nas preseneti,²⁵ ko ne spregovori o 5 šeklih, ki je odkupna cena za prvorojenca, ki se jo plača duhovniku (Ratzinger 2012, 96). Namesto tega, ker je Jezus prišel dopolnit Mojzesovo pravo (Mt 5,17), Jožef in Marija upoštevata Gospodovo zapoved Mojzesu: »Posveti mi vse prvorojeno. Karkoli prvo odpre materino naročje..., je moje« (2Mz 13,2) in pripeljeta Jezusa v tempelj, kjer ju dočakata Simeon in Ana.²⁶ Zanimivo je, da je Ana Aserjevega rodu (Lk 2,36) in nas spominja na razkropljenost Izraela, katerega omenja tudi Simeon (Lk 2,32). Resnična Izraelova tolažba (Lk 2,25) je prihod Gospodovega Maziljenca (Lk 2,26), ki ga Simeon prepozna (Lk 2,30), in ta bo

---

²³ Nekako sočasno se vnaprej mučeniško pridružujejo Jezusovi žrtvi nedolžni otroci, ki so žrtve Herodovega pokola (Mt 2,16), a skrivnostno doživljajo moč nove obreze, ki je prehod v novo stvaritev (Gal 6,15), Pavel namreč pravi: »Ali mar ne veste, da smo bili vsi, ki smo bili krščeni v Kristusa Jezusa, krščeni v njegovo smrt? ... da bi prav tako, kakor je Kristus v moči Očetovega veličastva vstal od mrtvih, tudi mi stopili na pot novega življenja« (Rim 6,3s), zato velja, da so nedolžni otroci prejeli *krst krvi*, namreč: »Cerkev od zmeraj ohranja trdno prepričanje, da so tisti, ki pretrpijo smrt zaradi vere, ne da bi bili prejeli krst, s svojo smrtjo krščeni za Kristusa in s Kristusom.« (KKC 1258).

²⁴ Tukaj vidimo jasno Marijino *soodrešiteljsko* vlogo oz njeno edinstveno sodelovanje pri odrešenju (1Kor 3,9) oz. ravno tako edinstveno dopolnjevanje tega, kar manjka Kristusovim bridkostim (Kol 1,24), kakor ji napove že Simeon (Lk 2,35). Naš avtor pravi: Od Marije se lahko naučimo pravega sočutja, ko povsem nesentimentalno sprejemamo tuje trpljenje kot lastno bolečino« (Ratzinger 2012, 100) ter: »Kolikor bolj se človek približa Jezusu, toliko bolj je vključen v skrivnost njegovega trpljenja« (Ratzinger 2012, 140).

²⁵ Naš avtor ugotavlja: »Očitno hoče reči, da ta otrok ni odkupljen in ni vrnjen staršem, ampak prav nasprotno: v templju je osebno izročen Bogu in mu je popolnoma posvečen« (Ratzinger 2012, 96).

²⁶ Zavedata se, da ta zapoved edinstveno velja za Jezusa.

naredil, kakor prerok Ezekiel napoveduje: »Združil jih bom v en narod... Rešil jih bom vseh nezvestob... moj služabnik David bo njihov knez na veke. Z njimi bom sklenil zavezo miru... Tedaj bodo narodi spoznali, da jaz, Gospod, posvečujem Izraela, ko bo moje svetišče med njimi na veke« (Ezk 37,22-28). Verjetno je o vsem tem pripovedovala Ana »vsem, ki so pričakovali odrešenje²⁷ Jeruzalema« (Lk 2,38).

Med slednjimi gotovo ni bil Herod, zato je bil Jožef pravočasno opomnjen s strani angela, ter se je umaknil v Egipt (Mt 2,13sl.). Novorojeni Jezus, potem ko je pritegnil k sebi modre z vzhoda, gre zdaj naproti zahodu,²⁸ saj je - za razliko od Ptolomeja – edini, ki zmore res dokončno združiti »krono Egipta in Azije« (1Mkb 11,13). Naš avtor ob Matejevi omembi izpolnitve prerokbe (Mt 2,15) pravi: »Z begom v Egipt in z njegovo vrnitvijo v obljubljeni deželi Jezus podarja dokončni izhod. ... Jezus, pravi Sin, je v zelo globokem smislu sam odšel v »tujino«, da bi nas vse iz odtujenosti pripeljal domov« (Ratzinger 2012, 127).

Ne smemo se izogniti (Ratzinger 2012, 9) vprašanju zgodovinskosti opisanih dogodkov v evangelijih. Predvsem se ustavimo ob Herodovem pokolu nedolžnih otrok²⁹ in prihodu modrih z vzhoda ter odhodu svete družine v Egipt. Smemo reči, da so izmišljene pripovedi,³⁰ saj nas spominjajo na faraonov ukaz poboja hebrejskih dečkov

---

²⁷ V Septuaginti je z isto besedo označena *odkupitev* prvorojenca (2Mz 13,13), zato nas ne preseneča več, da ni omembe o Jezusovi odkupitvi, saj je v njegovi daritvi Očetu (2Mz 13,2) vsebovana odkupitev oz. odrešenje Jeruzalema, prestolnice Izraela (Ratzinger 2012, 138), in v njem bo Bog prebival z vsemi narodi človeštva in bodo dokončno njegovi (Raz 21,3), torej neodkupljivi.

²⁸ Janez Zlatousti pravi, da Babilon in Egipt predstavljata cel svet, ki ga Bog želi izpeljati iz brezbožnosti (Hahn 2014, 110). V tem oziru je pomenljiv odlomek iz Babilonskega talmuda, v katerem Bog opomne angele, ki želijo peti od veselja pred njim, v trenutku ko potopi egipčansko vojsko v Rdečem morju, ki so ravno tako delo njegovih rok (Hahn 2014, 111).

²⁹ Naš avtor pravi: »Iz nesvetopisemskih virov sicer ničesar ne vemo o tem dogajanju. To ne dokazuje, da se ta zločin ni zgodil, če upoštevamo vse okrutnosti, ki jih je Herod zagrešil« (Ratzinger 2012, 124). Scott Hahn dodaja, da celo pri Judovskem zgodovinarju iz prvega stoletja, Jožefu Flaviju nimamo izčrpnega seznama Herodovih grozodejstev, ampak zgolj ožji izbor najbolj okrutnih; povrh vsega je Betlehem bil majhno naselje v Jezusovem času, zato je možno da omenjeni pokol ni terjal več kot 6 žrtev, in to najverjetneje zadeva družine nizkega družbenega položaja. V obsežnem kraljestvu, kakor je Herodovo, in spričo njegovega slovesa, bi štel za enega izmed manjših zločinov, zato najverjetneje ne bi pritegnil toliko pozornosti zgodovinarjev. Seveda, povsem drugo vprašanje pa je zasidranosti tega dogodka v spomin prizadetih Betlehemčanov (Hahn 2014, 106-107).

³⁰ Brant Pitre se tega vprašanja loti obširno s podrobno obravnavo in medsebojno primerjavo različnih antičnih književnih zvrsti z evangeliji. Skupaj z mnogimi zaključuje, da je najbližja besedilna zvrst evangelijem ravno antični grško-rimljanski življenjepis (Pitre 2016, 68), in sicer na podlagi petih kriterijev: poudarek pripovedi sta vedno življenje in smrt posameznika; število besed je v razponu med

(2Mz 1,22) dobro tisočletje prej,³¹ spominjajo nas na obisk kraljice Sabe z vzhoda, ki je obdarila Salomona,³² spominjajo nas na zatekanje Abrahama in kasneje celotnega Izraela v Egipt zaradi lakote (1Mz 12,10; 46,3). Lahko bi šli tudi podrobneje v omenjene primere ter našli še več primerjav, vendar nam zadostujejo za oris odločilnega uvida. Zgodovina se ponavlja; to je jasno vsakemu zgodovinarju, ki odstrani lupo izpred sebe in se zazre v časovni trak človekove civilizacije; zato so Pridigarjeve besede še vedno aktualne: »Kar je bilo, bo spet, kar se je zgodilo, se bo spet zgodilo, nič ni novega pod soncem. Ali je kaj, o čemer bi se reklo: »Glej, to je novo!« (Prd 1,9sl.). Janez pa pravi drugače: »Tisti, ki je sedel na prestolu, pa je rekel: »Glej, vse delam novo!« (Raz 21,5). O njem je govora tudi v pismu Hebrejcem: »Nimamo namreč velikega duhovnika, ki ne bi mogel imeti sočutja z našimi slabostmi, temveč podobno preizkušenelega v vsem, razen v grehu« (Heb 4,15). Je torej nemogoče, da bi Oče omogočil svojemu Sinu, da gre skozi to, kar je Božje ljudstvo preživelo, in sicer z namenom, da ne le ponovi zgodovino, ampak jo prenovi in odpre v nove razsežnosti,³³ ko jo izpelje iz začaranega kroga.

Naš avtor zaključí s stališčem Klauza Bergerja: »Tudi samo pri enkratnem dokazovanju ... je, dokler se ne dokaže nasprotno, treba izhajati iz tega, da evangelisti ne zavajajo svojih bralcev, ampak hočejo poročati o zgodovini ... Oporekati

---

10.000 do 20.000 besed; pogost začetek je družinsko deblo oz. omemba potomstva; pripoved sledi enkrat kronološkem drugič tematskem zaporedju; in končno ne spuščajo se v vsako podrobnost o obravnavanem posamezniku (Pitre 2016, 65-79). Brant poudarja, da stara zamisel, da so evangeliji pripovedke ali pravljice povsem pade na preizkusu besedilnih zvrsti (Pitre 2016, 73) in vsakršne primerjave z otroškimi pravljicami (kot npr. izmišljena pripoved o George Washingtonu kot zgledu resnicoljubnosti, ki se kot otrok ne zlaže, da je posekal lipo) zavrača kot »zgodovinsko obranljive« in »akademsko neodgovorne« (Pitre 2016, 79).

³¹ Scott Hahn po zgledu analize našega avtorja (Ratzinger 2012, 27-28; 63-64; 78; 124-126; 133-134) izrazi jasno stališče, da pripovedi Jezusovega otroštva niso oblikovani kot miti po vzoru drugih verstev niti kot alegorije po vzoru grške književnosti niti kot hagadski midraš (Judovska slikovita bajka z verskim naukom). Pravi, da teologija in zgodovina nista med seboj izključujoči (ali nasprotujoči) si kategoriji, namreč če Bog obstaja, potem je Gospodar celotne zgodovine, torej zgodovina ne more biti zožana na kopičenje političnih, gospodarskih in vojaških podatkov. Če Bog obstaja, potem lahko deluje po zgodovini posamične družine kakor po posamičnih vojnih izidih. Lahko vidimo da so Božji nameni lahko izpolnjeni v družini Izraela v stari zavezi in družini Cerkve v novi zavezi, začetek slednje in most med obema velikima družinama pa je gotovo tričlanska sveta družina (Hahn 2014, 24).

³² Salomon je sicer veliko bolj obdaril njo (2Krn 9,12) kakor tudi Jezus modre, ki so se »silno razveselili« (Mt 2,10), in tako okušali tisto veselje, o katerem spregovori Jezus apostolom na zadnji večerji (Jn 15,11).

³³ Pregovorno lahko rečemo; če se zgodovina ne ponavlja, se pa vsaj rima.

zgodovinskosti tega poročila na podlagi suma, pa presega vsako predstavlljivo pristojnost zgodovinarjev« (Ratzinger 2012, 134).

1.5 Dvanajstletni Jezus v templju

Vsako leto je sveta družina romala v Jeruzalem (Lk 2,41), torej tudi v času bivanja v Egiptu, od koder se naposled vrnejo v Nazaret po angelskem posredovanju (Mt 2,22sl.). Naš avtor nas opozori na globlji smisel zapovedi romanja v tempelj: »Izrael ostaja ... potujoče Božje ljudstvo, ki vedno potuje k svojemu Bogu in svojo istovetnost in svojo edinost vedno znova črpa iz srečanja z Bogom v enem samem templju« (Ratzinger 2012, 138).

Oglejmo si Jezusovo pripravljano romanje (Ratzinger 2012, 138) pred moralno dozorelostjo Judovskega dečka. Vzemimo pod drobnogled le tretji dan po velikonočnem prazniku (Lk 2,46). Jezus je najden. Jezus sedi. Jezus posluša. Jezus sprašuje. Jezusovim odgovorom se čudijo. Zanimivo je, koliko podobnosti najdemo z naslednjim tretjim dnevom (Lk 24,1.13). Jezus se pridruži svojima učencema na poti v Emavs, kakor se pridruži učiteljem, ki so ravno tako njegovi učenci,³⁴ saj njihova učenost izhaja iz proučevanja Božje Besede, ki je on sam (Jn 1,1). Dejavno posluša Kleopa in drugega učenca kakor tudi učitelje in svoja starša, s tem da jim postavi vprašanje (Lk 2,49; 24,19.26); skozi evangelije vidimo, da je to Jezusov tipičen način pogovora, kar je za nas pomembno vodilo za pristen dialog.

Nenadoma učitelji, kakor da izginejo in pozornost je povsem usmerjena v Jezusov pogovor z Marijo (Lk 2,48). Jezus in Marija nam že nakazujeta nam ponovno zagoneten prizor, ki se bo odvijal v Kani Galilejski. Kakor tam (Jn 2,3sl.) je že tu prisoten nenavaden preplet nestrinjanja in strinjanja med njima. Kakor nam naš avtor zagotovi, Jezusu ne moremo zlahka pripisovati najstniškega uporništva (Ratzinger 2012, 140), gre kvečjemu za pokorščino do lastne istovetnosti, ki jo sprejema od Očeta. Gre torej za

---

³⁴ V Jezusovem odgovarjanju je že nakazano njegovo poučevanje, ko bo sedel (Mt 5,1) in prevzel Mojzesovo katedro (Mt 23,2).

zdravo najstništvo, neobremenjeno z izvirnim grehom. Skozi isto zdravo razločevanje so šli tudi Peter in apostoli (Apd 4,19; 5,29).

Kaj pa druga plat medalje? Glede na Jezusov odgovor Mariji se nam zdi na prvi pogled nerazumljiva Jezusova pokorščina »zemeljskim staršem« (Ratzinger 2012, 142). Naš avtor nam samo mimogrede pripomni, da se v tem dogodku Samuelova zgodba dokončno ponovi (Ratzinger 2012, 143), vendar kako? Samuel je bil darovan »za vse dni svojega življenja« (1Sam 1,28) in je prebival v Gospodovi hiši v Šilu (1Sam 1,24) ločen od svojih staršev. Jezus se očitno pri Mariji sklicuje na lastno darovanje in posvetitev (Lk 2,22sl.), od katerega ni bil odkupljen s strani svojih staršev.

Ko se znajdemo v zagati zaradi Jezusovih besed, mu je potrebno še enkrat prisluhniti: »... moram biti v tem, kar je mojega Očeta« (Lk 2,49) so njegove zadnje besede, ki so nam ostale od tega dogodka, preden se je odločil ustreči svojim staršem. Naš avtor nas uvede v razmislek o tem dogodku z mislijo, da je tu orisana Jezusova popolna novost in popolna zvestoba (Ratzinger 2012, 137-138) Božjega načrta z Izraelom. Marija se nam kaže očitno kot tista, ki ima vodstveno vlogo Svetega Duha (Lk 4,1) v odnosu do Jezusa. Namesto tržnice in razbojniške jame, ki so jo naredili iz Očetove hiše molitve (Jn 2,16; Lk 19,46), bo Bog bival med ljudmi na drugačen način. Zaveza z Bogom ni pogodbene narave, ampak v svojem bistvu družinske (tj. zavezne) narave. Zato Bog obnavlja (novost!) svojo družinsko zvezo na enak način (zvestoba!) kot se je začela: z družino. Jezus je s pomočjo Marije in svojega očeta spoznal, da zanj v tistem obdobju pomeni »biti v tem, kar je njegovega Očeta« ravno biti v sveti družini v Nazaretu namesto v templju v Jeruzalemu.³⁵

Še enkrat poudarimo, kako zdravo ikono starševstva in najstništva imamo pred očmi. Marija enostavno podaja svoje in Jožefovo doživljanje Jezusu, Jezus pa jima vrača lastno razmišljanje o tem, kar mu je samoumevno. V ozadju te izmenjave pa poteka spoznavanje Božjega načrta. Jezus – kot smo videli – nam v svojem odgovoru

---

³⁵ Sveti Frančišek Saleški pravi, da sveta družina na določen način predstavlja na zemlji Sveto Trojico samo (Hahn 2014, 118). Podobno je povedal 27. dec. 2009 na Trgu sv. Petra tudi papež Benedikt XVI, da je človeška družina postala Božja ikona, ker se je Bog želel razodeti z rojstvom v njej (Hahn 2014, 118).

daje utemeljitev dozrajšnjega in nadaljnjega ravnanja hkrati, čeprav jo ob površnem pogledu lahko zlahka spregledamo.

Tudi Jožef in Marija »nista razumela besede, ki jima jo je rekel« (Lk 2,50), a tudi učencema v Emavsu so se odprle oči šele po novem obedu družinske zaveze, s katerim Cerkev še naprej kakor Marija »Božjo besedo ohranja v svojem srcu in jo posreduje naprej« (Ratzinger 2012, 142).

Jezusovo življenje v Nazaretu nam je v marsičem neznanka. Poleg tega, da so ga domačini poznali kot tesarjevega sina (Mt 13,55), ne vemo kaj dosti o Jezusovem odraščanju; evangelisti se enostavno ne spuščajo v te podrobnosti, saj imajo jasno pred očmi glavni namen lastnega pisanja (Jn 20,31). Cerkvni očetje so hitro razkrinkali lažne evangeliste, ki so skušali zapolniti to vrzel, kot npr. Tomažev evangelij o Jezusovem otroštvu (Pitre 2016, 56; 60).

Janez nas opozori, kako je Jezusovo Nazareško poreklo lahko služilo površnemu opazovalcu, kot je to sprva bil tudi Natanael, da takoj zavrže kakršnokoli možnost mesijanskega poslanstva Jezusu (Jn 1,46). Matej nam pa ravno to dejstvo predoči kot izpolnitev mesijanske prerokbe (Mt 2,23) in nam da tudi namig (Mt 13,14sl.), da je treba imeti srce brez zvijače (Jn 1,47) za prepoznavanje izpolnitve Božje obljube (Zah 6,12). Naš avtor zbere vse namige in z vidika mesijanske trilogije preroka Izaija (Iz 7; 9; 11) prepozna križanega Nazarečana (Jn 19,19) kot poganjek (oz. Mladiko) Jesejevega družinskega debla - ki se je od časa preroka Izaija naprej zdelo propadlo, - oz. »nov začetek, ki pa ostaja docela nepretrgan s prejšnjo zgodovino obljub« (Ratzinger 2012, 132).

Gospod si je ustvaril obličje

Marijin *da* je enkraten dogodek, ki je sprožil nepričakovano dogodivščino Božjega Sina v zgodovini *od spodaj*. Bog je obrnil novo poglavje v razodevanju samega sebe, namreč spustil se je z *višav* in njegov glas je dobil telo in obraz.

2. JEZUSOVO VZPOSTAVLJANJE KRALJESTVA

Naše drugo poglavje bomo razdelili v pet podpoglavij, ki vsebinsko sledijo Ratzingerjevi razdelitvi prvega dela trilogije. Vsebina je zvezana z Jezusovim javnim delovanjem, ko je pri 30 letih zapustil svoj Nazareški dom in dotedanji način življenja. Obravnava v veliki meri sovpada s skrivnostmi svetlega dela rožnega venca, ki jih je uvedel sveti Janez Pavel II v apostolskem pismu *Rosarium Virginis Mariae* leta 2002. V ospredje stopa oznanilo nove obljubljenе dežele, oznanilo ženina, oznanilo kralja in oznanilo novega življenja. Vsa ta oznanila v sebi povzema ena oseba: Jezus iz Nazareta.

2.1 Jezusov krst in skušnjave

Sprejmimo izziv Cerkvenih očetov, ki v Jezusovem krstu vidijo vzporednice z maziljenjem (2Mz 30,30; 1Kr 19,16) duhovnikov in kraljev (Ratzinger 2007, 49). Jezusa mnogi³⁶ izrecno imenujejo 'kralj',³⁷ nobeden mu pa nikoli za časa njegovega zemeljskega bivanja ne reče 'duhovnik'.³⁸ To je dokaj razumljivo, saj je potreben globlji vpogled v njegovo identiteto. Jezus je Davidov potomec, torej Davidovega rodu, duhovniki pa izhajajo samo iz Levijevega rodu.³⁹ Na prvi pogled vse pogoje izpolnjuje le Janez Krstnik glede na poreklo svojih staršev (Lk 1,5).

---

³⁶ Angel Gabriel je prvi (Lk 1,33), modri z vzhoda nadaljujejo (Mt 2,2), Natanael ga prepozna (Jn 1,49), množica v Jeruzalemu mu izreče dobrodošlico (Jn 12,13; Lk 19,38); Pilat ga vpraša, če to drži (Mr 15,2; Mt 27,11; Jn 18,33), po Jezusovi potrditvi (Jn 18,36, Mt 27,11) ga tako naslavljajo z zasmehovanjem Pilatovi vojaki (Mt 27,29; Jn 19,3), Pilat mu pa ta naslov pritrdi na križ (Mt 27,37; Jn 19,19) kot izkaz kaznivega dejanja, s katerim si je prislužil smrtno obsodbo (Mr 15,26); veliki duhovniki tudi razumejo Jezusove namige (Mt 22,2; Jn 19,21) in ga pod križem tako naslavljajo in preizkušajo (Mt 27,42; Mr 15,32), temu se pridružita tudi dva, ki sta z Jezusom *so-križana* (Mr 15,32).

³⁷ Še več jih je, ko upoštevamo primere, ko uporabijo sopomenko 'Davidov sin' ali 'Božji sin'.

³⁸ Tiha izjema so zopet modri z vzhoda s svojimi darovi, saj so vsi trije povezani s tempeljskim češčenjem (Hahn 2014, 88), namreč svečnik v templju je bil iz čistega zlata (3Mz 24,4), miza je bila pozlačena (3Mz 24,6), spravní pokrov skrinje zaveze je bil iz čistega zlata (2Mz 25,17), skrinja zaveze z drogovi za njeno prenašanje ravno tako pozlačeni (2Mz 25,11.13) in vse posode in ostali pripomočki so bili ali iz zlata ali pozlačeni (2Mz 25,17); veliki duhovnik je na spravní dan pod grožnjo smrtne kazni moral vstopiti v Najsvetejše s *kadilnico* (3Mz 16,13sl.); *mira* se je pa uporabljala za pripravo olja za sveto maziljenje (2Mz 30,23.25). Jezus njihovo slutnjo tudi javno potrdi: »Toda povem vam, da je tukaj nekaj, kar je večje kot tempelj.« (Mt 12,6), namreč govoril je o sebi (Jn 2,19.21).

³⁹ V začetku ni bilo tako, namreč vsi Izraelovi rodovi - v kolikor zvesti Sinajski zavezi - so bili mišljeni kot duhovniški narod za ves svet (2Mz 19,5s), a so ta privilegij izgubili ob prelomitvi zaveze (2Mz 32): prim. op. 41. Na obnovo tega skupnega duhovništva opozori apostol Pavel (Rim 12,1), ki

V vstajenski luči evharistije (Lk 24,26sl.30sl.; Jn 16,12sl.) dobi Pavel ustrezne oči, da bi zrl v to skrivnost. Uvede nas v njo na podlagi povezave⁴⁰ dogodka v reki Jordanu s tremi starozaveznimi besedili⁴¹ ter enim izmed sedemnajbolj pomembnih Judovskih praznikov v letu.⁴² Pavel⁴³ namreč Jeruzalemčanom predstavi Jezusa,

---

poudari, da se evharistija ne zaključi s sveto mašo. V sami obredni razsežnosti pa je skupno duhovništvo nazorno prikazano v predstavitvi darov kruha in vina voditelju svete maše (Bergsma 2015, 206-207).

⁴⁰ Pavel naredi nekaj primerljivega poštevanke ali kemijski reakciji. Različni sestavni deli, ki tvorijo novo celoto na začetku sami v sebi navidezno nimajo nobene povezave. Npr. matematični seštevek: $1+2=3$ nam združi po obliki dve različni števili v povsem novo obliko števila (Šele ko imamo pred sabo vsebino posameznih števil kot npr. posamezne kose torte vidimo, da novo število zaobjema vse posamezne). Mogoče nam to ponazorita še bolje dva plinska elementa vodik (H) in oksid (O), ki se združita v vodo (H_2O), ki je v tekočem stanju in zato povsem drugačna kot njuna sestavna dela. Ko Pavel zre Jezusa, ki pripada njegovi zgodovinski dobi, vidi v njemu odsvit Očeta (Heb 1,3), ki meče senco nazaj na Mojzesovo dobo in pravo (Heb 10,1), po kateri je Bog vnaprej vzgajal (Gal 3,24sl.) za prihod svojega Sina. Torej, če uporabimo še fizikalno primerjavo: palica, ki jo postavimo pred sonce, meče svojo senco nazaj. Ta palica (Ezk 37,17; Zah 3,8.10; Jn 1,48; 15,1) je Jezus, sonce je Oče in senca je Mojzesovo pravo, ki kaže le »hrbet Boga« (Ratzinger 2007, 275), ki bo v prihodnosti razodel svoje obličje (Jn 1,18; 14,9b).

⁴¹ Gre za Jeruzalemskega (Ps 76,3) kralja in hkrati duhovnika Melkizedeka (1Mz 14,8), ki je Abrahamov sodobnik. Torej smo v času očkav, ko Abraham sploh ni imel niti enega potomca, da o pravnuku Leviju ne govorimo, iz slednjega namreč šele izhaja rod duhovnikov v Izraelu. Kralj David, ki prestoluje v Jeruzalemu prepoznava duhovniško razsežnost Izraelskega kralja (Ps 110,4) kot zakonitega naslednika (Bergsma 2015, 96) kraljevanja v Jeruzalemu (isto velja danes v Vatikanu za naslednika papeža: ZCP 332), zato tudi opravlja daritve (2Sam 6,13) in nosi duhovniško oblačilo (2Sam 6,14b, 2Mz 28,4), poleg tega so Davidovi sinovi imenovani duhovniki (2Sam 8,18), čeprav Mojzes tega ni predvidel (2Mz 30,30-32), a zaradi tega ni neupravičeno, saj izvira iz starejšega in močnejšega izročila, kakor ugotavlja Pavel (Heb 7,7.11.14), namreč pred Levitskim duhovništvom je od Adama naprej veljalo, da je oče družine opravljal duhovniško vlogo, ki jo je prenesel na svojega prvorojenca.

Scott Hahn omeni, kako pogosto je v Judovskem rabinskem (Targum, Midraš) in Cerkvenem (Efrem Sirski, Hieronim, Peter Lombardski, Martin Luther) izročilu enačen skrivnostni (Heb 7,3) duhovnik Najvišjega Boga, Melkizedek (1Mz 14,18), z Noetovim prvorojencem Semom (po njem se Izraelci imenujejo Semiti in razne oblike sovraštva do njih zato označujemo z izrazom antisemitizem), ki je živel dovolj dolgo (1Mz 11,11), da je prenesel blagoslov (Heb 7,7) na Abrahama (Hahn 1998, 277sl.), ta preko Izaka (1Mz 25,5.11) do Izraela (1Mz 27,27; 28,4), ki je blagoslovil vse sinove (1Mz 49,28), tako da Bog po Mojzesovim besedah označi celotno Izraelsko ljudstvo kot svojega prvorojenca (2Mz 4,22), ki naj opravlja duhovniško službo (2Mz 4,23), a zaradi nezvestobe v puščavi ta privilegij izgubi in je prenesen na zgolj Levijev rod (2Mz 32,28sl.).

Po besedah Scott Hahn-a je to *pred-Levitsko* duhovništvo obnovljeno s prihodom Božjega Prvorojenca na svet (Heb 1,6), zato tudi ni več potrebno Mojzesovo obredno pravo (Heb 7,12), saj se novo Kraljevo Duhovništvo izvaja v nebeškem Jeruzalemu (Heb 12,22ss), kjer daruje samega sebe v obliki nebeškega kruha in vina (1Mz 14,18) v novi zavezi evharistije (Hahn 1998, 279-280). Tudi duhovnik Ahimeleh dovoli Davidu jesti posvečeni kruh (1Sam 21,5), v čemer se sklicuje Jezus na Davidovo duhovniško razsežnost ter posredno utemeljuje svojo (Mt 12,4-6) po Melkizedekovem redu kot Prvorojenec Najvišjega Boga (Lk 1,32), ki postavlja novo kraljestvo in duhovnike (Raz 1,6).

⁴² Našteti so v 3Mz 23, in sicer štirje pomladanski (pasha, teden nekvašenega kruha, praznik prvega snopa in praznik sedmih tednov) in trije jesenski (praznik trobentanja, spravni dan, šotorski praznik). Sad pomladi je kruh (žito), sad jeseni pa vino (grozdje). Vidimo, kako je skozi sedem praznikov zaveze in sadovi zemlje ter dela človeških rok Bog prefinjeno pripravljala novo evharistično zavezo.

⁴³ Po izročilu je on avtor, namreč je edino pismo, v katerem se ne predstavi izrecno, pusti pa nekaj namigov na koncu pisma (Heb 13,23ss), posebej svoj značilni pozdrav (2Tes 3,17).

velikega duhovnika (Heb 2,17),⁴⁴ v povezavi z njegovo *začetno* vlogo (3Mz 16,4) na spravnih dan (3Mz 23,27).⁴⁵ Že prej, ko piše Rimljanom (Rim 3,25sl.), poudari njegovo vlogo kot orodje sprave (Ratzinger 2011, 51). Pavel zelo jasno od samega začetka pisma (Heb 1,3bsl.) predstavi Jezusovo delo očiščenja od grehov predvsem na ozadju največjega tovrstnega praznika po Mojzesovem pravu (3Mz 16,34).

Jom Kippur je bil edini dan v letu (Heb 9,7), ko je smel iti veliki duhovnik v Najsvetejše v najbolj rezerviranem (nedostopnem) delu Jeruzalemskega templja. Ravno tako je bil edini dan, ko je smel in moral izgovoriti v Najsvetejšem Gospodovo Ime, ki ga je slišal Mojzes (2Mz 3,14). To Ime je prejel Jezus v svojo last (Heb 1,4; Flp 2,9-11) ob Vnebohodu, katerega Pavel opiše v odnosu na temeljne vloge velikega duhovnika na Jom Kippur (Heb 9,11-14). Veliki duhovnik je obhajal spravo za grehe vsega naroda, med katerega je bil tudi sam prištet s svojimi grehi vred (Heb 5,3; 3Mz 16,6).

---

⁴⁴ Saj verjetno omenja (Heb 13,7) mučeništvo apostola Jakoba (Apd 12,2), ki naj jim bo v zgled (Heb 12,4) ter jih opozarja naj se ne vračajo k tempeljskemu bogoslužju, ki je kljub navidezno večjemu sijaju manjvredno v primerjavi z Jezusovim (Heb 13,9-15), kakor jim je skozi celotno pismo s svojim pronicljivim farizejskim uvidom utemeljeval ter jih nenehno opominjal, da je edini resnični veliki duhovnik, saj je odličnejši od angelov (Heb 1sl.), Mojzesa (Heb 3sl.) in Levitskega velikega duhovnika (Heb 5-10).

⁴⁵ Izraelci ga imenujejo Jom Kippur (hebr. Dan Sprave). Na ta dan veliki duhovnik poškropi notranjost Najsvetejšega v templju s krvjo mladega bika (Ratzinger 2011, 52), ki je daritev za greh njega in njegove hiše (3Mz 16,6.11) in krvjo kozla, ki je daritev za greh ljudstva (3Mz 16,15) ter pošlje v puščavo kozla, na katerega je prenesen greh ljudstva (3Mz 16,22), zato kralj David poje: »Kakor je vzhod oddaljen od zahoda, oddaljuje od nas naša hudodelstva« (Ps 103,12).

Na koncu se zopet okopa in preobleče, da opravi žgalno daritev ovna zase in za ljudstvo (3Mz 16,24). Ta dan je tudi edini v letu, ko je zapovedan skupaj s počitkom tudi obvezni (kot v Cerkvi za Veliki Petek in Pepelnico) skupni post (3Mz 16,29.31; 23,27.32; 4Mz 29,7), ni torej čudno, da se gre Jezus za vseh štirideset let, ko je bil Izrael v puščavi in obhajal Jom Kippur (4Mz 14,33sl.) postit ravno toliko dni. Poleg tega gre v puščavo kakor kozel, ki je bil izžreban Azazelu in ne Gospodu (3Mz 16,8) ter je bil odpeljan tja po za to določenemu možu (3Mz 16,21).

Ne more torej biti naključje, če imamo pred očmi zgodovino odrešenja, da Sveti Duh odvede Jezusa v puščavo (Mr 1,12), da bi ga Satan skušal (Mt 4,1). Pavel vidi to povezavo med Jezusom in grešnim kozlom (ki je priljubljen satanistični simbol; od tod izvira tudi 'znamenje za mir' s kazalcem in sredincem, ki označujeta rogove) v okviru Jom Kippur-ja, ko govori o spravi z Bogom: »Njega, ki ni poznal greha, je zavoljo nas storil za greh, da bi mi postali Božja pravičnost v njem« (2Kor 5,21). Ko se ozremo na sobesedilo Pavlove povedi (2Kor 5,8) in vzemo kdo je (slovnično gledano) osebek, nam je bolj razumljiv zaključek Božje zapovedi Mojzesu: »Spravo naj opravi duhovnik, ki je bil maziljen in posvečen, da bi opravljal duhovniško službo namesto svojega očeta... (3Mz 16,32).

Ljudstvo je torej v okviru Jom Kippur-ja prejelo mir zaradi osvoboditve od greha, poleg tega je bil tempelj, oltar in sveti del templja očiščen in ponovno posvečen zaradi škropljenja s krvjo, ki je prišla v stik s pokrovom skrinje zaveze v Najsvetejšem. Seveda moramo upoštevati, da skrinje zaveze že od časa preroka Jeremija ni več v Jeruzalemskem templju (2Mkb 2,4), torej je Najsvetejše prazno.

Jezusu pa ni bilo treba darovati za lastne grehe (Heb 7,26sl.), kar je povsem jasno tudi Krstniku ob srečanju z Jezusom (Mt 3,14), ko se ta odzove njegovemu oznanilu krsta spreobrnjenja v odpuščanje grehov in se zbira vsa Judejska dežela in vsi Jeruzalemčani (Mr 1,4sl.). Zanimivo je, da je Jezusova reakcija drugačna (Mt 3,15) v primerjavi s podobnim odzivom Petra na Jezusovo napoved lastnega trpljenja (Mt 16,23). 'Ne spodobi se, da bi ti, ki nimaš greha, bil krščen', razmišlja Krstnik in 'Ne spodobi se, da bi ti, ki si kralj, bil umorjen', razmišlja Peter in naslovi Jezusa z imenom (Mt 16,22), ki ga sme, kot že omenjeno, izgovoriti le veliki duhovnik enkrat na leto. Jezus je očitno znal pretanjeno razlikovati med odzivom Krstnika in Petra s svojim notranjim vpogledom (Jn 2,25b), da Krstnik želi v Marijinem slogu (Lk 1,34) razjasnitev, medtem ko Peter ni želel iti iz svojih okvirov razmišljanja.

In res, namesto izpovedi grehov (Mt 3,6), Jezus razloži Krstniku, kako dojema svojo udeležbo v tem krstu v okviru izpolnitve Očetovega načrta odrešenja, kakor razloži tudi Nikodemu (Jn 3,16). V govoru na gori Jezus ponovi isti poudarek, ko jasno pove, da je prišel izpolniti Mojzesovo pravo in napovedi prerokov (Mt 5,17), gre celo tako daleč, da reče, da ne bo pustil ob strani niti dela najmanjše črke v hebrejski abecedi (Mt 5,18). Zato njegove zadnje besede na križu (Jn 19,30) odmevajo nazaj k dogodku v Jordanu, s katerim sta bistveno povezana,⁴⁶ kakor pravi naš avtor, ko razlaga (Ratzinger 2007, 44), čemu pravi Krstnik Jezusu 'Božje Jagnje' (Jn 1,36) v skladu s poročilom apostola Janeza, ki je bil najprej Krstnikov učenec (Jn 1,35).⁴⁷

---

⁴⁶ Tu lahko zopet vidimo udejanjeno vzporednico s kozlom, ki je bil odpeljan izven mesta (3Mz 16,22b) kakor Jezus (Jn 19,17), kateremu je nosil križ, določen mož (3Mz 16,21b), Simon iz Cirene (Lk 23,26), in na križu je Jezus veljal v Izraelskih očeh za prekletega (5Mz 21,22sl.), torej povsem kakor kozel dodeljen Azazelu (3Mz 16,10). Zgodovina se zopet čudovito rima in dopolnjuje.

⁴⁷ Evangelist jasno opredeli Petrovega brata Andreja za enega izmed Krstnikovih učencev (Jn 1,40), drugega pa na videz zamolči, a kakor imajo veliki umetniki - kar Janez gotovo je tudi s književnega vidika - navado, se podpiše z dokaj (zgolj z vidika sodobne mrzlične obsedenosti kulture zahodnega sveta z minutami in sekundami) natančno omembo trenutka v dnevu, ko ju je Jezus poklical (Jn 1,39). Vsak, ki je doživel izrecen Jezusov klic, ne more pozabiti tega trenutka. Tudi apostol Janez nam med vrsticami daje svoje intimno pričevanje (Jn 1,19) o pomenu tistega prvega osebnega srečanja z Jezusom za njegovo življenje. Torej apostol Janez nam posreduje edinstveno pričevanje, saj je bil med prvimi očitvidci (1Jn 1,1), temu primerno nam posreduje obsežnejše poročilo o Krstnikovem oznanjevanju v primerjavi z drugimi evangelisti, ki niso imeli tovrstnega stika z njim. Ne moremo več prezreti namiga, ki nam ga da na začetku (1,19) in na koncu (20,24) evangelija, da gre za enotno

En prizor iz Jezusovega javnega delovanja je še posebej zgovoren, namreč dogodek v povezavi z ozdravljanjem nečistosti žene, ki je dvanajst let krvavela (Mt 9,20). Ozadje dogajanja po Jezusovem govoru na gori so različni primeri nečistosti po Mojzesovem pravu, kjer Jezus pokaže moč nad vsako nečistostjo. Ne onečisti ga niti dotik trupla (4Mz 19,11), saj deklico obudi in njeno telo ni več truplo (Mt 9,25). Tako ga niti žena (3Mz 15,25) ne onečisti z dotikom, saj je tudi ona v tem trenutku ozdravljena (Mr 5,29). Zanimiva je tukaj predvsem ena podrobnost, namreč rob Jezusove obleke, katerega se žena dotakne. Trije evangelisti nas mogoče nehote opozorijo, da je Jezus upošteval še tako majhno določilo (4Mz 15,38),⁴⁸ ki je zapisano samo na enem mestu glede škrlatne vrvice⁴⁹ na čopkih roba obleke, katere namen je bil spomin na vse Gospodove zapovedi. Kakor se je njegova mati držala (Lk 2,24) predpisa za očiščevanje nosečnic (3Mz 12,8), se je tudi on, ki je učlovečena Božja Beseda (Jn 1,1), podredil določbi za ohranjanje vseh Božjih zapovedi v spominu.

Vidimo, da Jezus ne spušča niti podrobnosti, kako bi potem zanemaril največji pravni dan. To nam želi Pavel pokazati,⁵⁰ ko nam predstavi v luči Jom Kippur-ja nekaj Jezusovih poglobitvenih dogodkov, začenši z dnevom njegovega krsta (Heb 5,5sl.). Ker je veliki duhovnik, ki začenja svoje javno delovanje, da bi spravil človeštvo z Očetom (Kol 1,22), se spodobí, da naredi, kar Levitski veliki duhovnik naredi *na začetku* Jom

---

pričevanje dveh Janezov, zato namerno med devetnajstimi omembami povsod opusti poimenovanje 'Krstnik' (npr. Jn 5,33), ki je prisotno pri ostalih evangelistih.

⁴⁸ Čeprav se to določilo lahko izgubi v morju številnih drugih predpisov Mojzesovega prava, med katerimi so nekateri večkrat na različnih mestih ponovljeni, je vendarle v vsakdanjem življenju dokaj opazno, namreč tiče se moškega oblačila.

⁴⁹ Glede na to, da vsebuje hebrejska beseda 'p'til' (פִּתִּיל) najmanjšo hebrejsko črko (izgovorimo jo kot 'i') in njeno sestavno zakrivljeno črtico, ki jo Jezus omeni (Mt 5,18), je možno, da se nanaša prav na zgoraj omenjeno določilo. Lahko rečemo, da bi se Jezus v sodobni slovenščini izrazil nekako tako: "Niti pike na i v Mojzesovem pravu ne bom prezrl".

⁵⁰ Primerjava ni nikakor naključne narave, saj enostavno moramo upoštevati, da se je Jezus 30 let (Lk 3,23) udeleževal tega obreda (3Mz 23,4) in v svoji rasti in milosti pri Bogu (Lk 2,52) premišljeval, kako bo vse to povezano z njegovim izpolnjevanjem Očetove volje (Jn 5,19sl.). Pavlov premislek tukaj temelji na vsem bogastvu lastne izobrazbe (Apd 22,3) in izrednega navdiha, kar nam potrdi tudi apostol Peter, ko se ozira na splošno o njegovem pisanju (2Pet 3,15sl.).

S Pavlovimi besedami lahko rečemo, da nam ne izroča samo osnovnega nauka (Heb 6,1sl.), ki je zgolj mlečna hrana (Heb 5,13; 1Kor 3,2) za tiste, ki bodo oz. so komaj krščeni - novorojenci glede na Božje posinovljenje (Ef 1,5), - ampak nauk skladen z besedo pravičnosti (Heb 5,13) - tudi Jezus govori Krstniku o vsej pravičnosti (Mt 3,15), - ki je močna (iz grške besede pridevnika dobimo sodobno poimenovanje za steroide) hrana za dozorele v urjenju svojih oči (Heb 5,14) za pridobitev ustreznega (teološkega) uvida v Božji načrt in njegovo izvajanje.

Kippur-ja, to je namreč 'krst' v tempeljskem bazenu (2Mz 30,18), kjer se skopa preden obleče sveta oblačila (3Mz 16,4). Pomembna razlika je, da Jezus ne gre v čisto vodo, rezervirano za njega, ampak je Čisti, ki vstopa v vodo, kjer so vsi iz Jeruzalema, Judeje in okolice Jordana (Mt 3,5) prejeli krst spreobrnjenja v odpuščanje grehov (Mr 1,4). Ta voda ga ne onečisti, kakor tudi vse druge oblike nečistosti določene z Mojzesovim pravom ne, saj je on tisti, ki je Živa Voda, ki daje novo življenje.⁵¹ Njegov vstop v vodo je stična točka z vsemi, ki želijo prejeti to novo življenje.

Vprašanje, ki se mu ne smemo izogniti je Krstnikova izbira kraja. Tudi v Jeruzalemu bi lahko uporabil kak obredni bazen (Jn 5,2; 9,7), čemu torej gre v puščavo k reki Jordan? V skupnem spominu Izraela je to reka, kjer se dogajajo čudeži.⁵² Ker slednji niso sami sebi namen, se ne bomo ustavljali predolgo ob njih. Poglejmo, kam kažejo: njihov skupni imenovalec je obljubljeni dežela. Ne gre več za zgolj zemeljsko področje, v katero so vstopili Izraelci, ampak nebeško obljubljeni deželo,⁵³ kakor Elija zapusti Izraelcem svoje zadnje preroško znamenje (2Kr 2,11.17), iz te dežele pa niso izključeni drugi narodi, ampak bodo ravno tako izkusili novo stvarstvo (Iz 65,17;

---

⁵¹ Sveto oblačilo (3Mz 16,4), za katerega pričuje Oče, da ga Jezus ima na povsem edinstven način (Mt 3,17), je tisto, ki sta ga Adam in Eva izgubila (1Mz 3,7). Ponovno ga je prejel (Mt 3,16b), ne ker ga prej ne bi imel, kakor predpostavljajo starodavni *adopcionisti* (Strle 1977, 90) in novodobni razlagalci, ko govorijo šele o tem trenutku kot doživetju poklicanosti človeka, ki je bil do takrat povsem običajen (Ratzinger 2011, 45). Ponovno ga je prejel kot posvečenje (Jn 17,19) zaradi začetka javnega preroškega, kraljevskega in duhovniškega delovanja, in prav slednje je prisotno kot najbolj očiten del v tem trenutku, kakor smo pokazali zgoraj.

Po isti logiki prejmemo tudi mi Svetega Duha ustrezno starostni dobi in življenjski vlogi v Cerкви, namreč pri zakramentu svetega krsta zaradi Božjega posinovljenja (le za nas je ustrezno reči, da smo *adoptirani*, nikakor pa za Jezusa), pri zakramentu svete birmе zaradi moči pričevanja v svetu (Apd 1,8) in pri zakramentu svetega reda zaradi določene posvečevalne vloge v Cerкви (Jn 20,21-23; Apd 6,6).

⁵² Jozue in ves Izrael gredo po suhem skozi reko (Joz 3,13.15sl.), Elija in Elizej gresta po suhem čez reko (2Kr 2,8.13) ter tujec Naaman je ozdravljen gobavosti po Elizejevem naročilu (2Kr 5,10.14). Dodajmo samo, da je zanimivo, kako je tudi v molitvenem spominu Izraela (Ps 114,3.5) ostal ta dogodek (skupaj z začetkom poti v obljubljeni deželo 38 let (5Mz 2,14) prej) zapisan kot nekaj naravno nepojmljivega kot metafizično posmehovanje fizikalnemu redu, ki vzbuja začudenje človeka, a hkrati potrditvev, da je vse stvarstvo v Stvarnikovih rokah, ki lahko v trenutku zgradi nevidni jez morju (2Mz 14,21sl.29) in tekočim vodam (Joz 3,13; 2Kr 2,8.14) kot uslugo Izraelu, s katerim je v zaveznem razmerju (Ps 114,7).

⁵³ Pomislimo na znano Michelangelovo fresko na središču stropa Sikstinske kapele v Vatikanu, v kateri so upodobljeni Adam in zemeljska stvarnost na eni strani ter presežnost Boga na drugi strani z Očetom, svojim Sinom in novo Evo, ki so obkroženi z angeli, vse pa zaobjema Sveti Duh (KKC 555) kot Sveta Dežela v osebi. Zato lahko papež Frančišek upravičeno primerja dogodek izhoda iz Egipta skupaj s potjo v obljubljeni deželo z izhodom iz zaprtosti vase kot pot v občestvo z Bogom ter z brati in sestrami (Frančišek 2015).

Oz 10,12; 2Pet 3,13; Raz 21,1), kakor nam kaže Elizejevo znamenje pomlajenja kože tujca Naamana (2Kr 5,14).

Reka Jordan je torej izhodišče vstopa v nebeško obljubljeni deželo. Zdaj razumemo, zakaj se ob dotiku Jezusovih *veliko-duhovniških* nog z vodo, ne razgrne Jordan, ampak se odpre nebo (Mt 3,16; Mr 1,10; Lk 3,21). In tudi to je zgolj znamenje tistega obljubljenega 'še več' v Jezusovem odgovoru Natanaelu (Jn 1,50sl.), ko bo zapustil apostolom *evharistični način* vstopa v nebeški Jeruzalem (Jn 4,21; 16,7 Heb 12,22;), ki je sam predokus dokončnega in polnega življenja v nebeškem Jeruzalemu (Raz 3,12; 21,2.10). Zato Jezus ni takoj vzet k Bogu v primerjavi s Henohom (1Mz 5,24; Heb 11,5) in Elijem (2Kr 2,11),⁵⁴ ki sta že opravila svoje poslanstvo, namreč Jezusova ura še ni prišla (Jn 2,4) in njegovo delovanje polno (evharističnih) znamenj se šele začne, kot smo omenili zgoraj tudi na podlagi povezave z *začetkom* obhajanja Jom Kippur-ja. Šele ko izpolni svoje poslanstvo na zemlji (Jn 17,4; 19,30), bo šel pred nami k Očetu (Lk 9,31; Jn 14,6), kamor nihče drug ne more (Jn 7,34; 13,33; Heb 12,14), dokler nam ne pripravi *prostor* (Jn 14,2). Že Mojzes je napovedal, da mora iti pred nami (5Mz 9,3), njegov naslednik Jozue pa je dodal, da bo pred vsemi ostalimi šla skrinja zaveze (Joz 3,11). Zato je po Sinovem Vnebohodu (Lk 24,50) nujno⁵⁵ sledilo tudi Vnebovzetje njegove Matere, skrinje nove zaveze v osebi, ki je zdaj obdana z nebeško zlatnino (Raz 11,19-12,1).⁵⁶

---

⁵⁴ Ker je križ vsebinsko napovedan pri krstu, se ustavimo ob tem, kako so nekateri ob križanem Jezusu mislili, da kliče Elija (Mt 27,47.49; Mr 15,35sl.) na pomoč. Tokrat se nebo ne razpre, ali pač? Ob Jezusovi izročitvi (Mt 27,50; Mr 5,37; Jn 19,30) Očetu (Lk 23,46) v svoji smrtni uri se razpre tempeljsko zagrinjalo (2Mz 26,33) oz. raztrga (Lk 23,45) od zgoraj dol (Mt 27,51; Mr 15,38), kar pomeni, da je Božje delo, in ne človeško (tj. vandalsko). To dejstvo pomeni desakralizacijo Najsvetejšega v templju, a hkrati služi kot zemeljsko znamenje, da se je Jezusu, velikemu duhovniku, ponovno odprlo nebeško Najsvetejše (Heb 9,11.24).

⁵⁵ V razglasitvi verske resnice vzetja Marije v nebeško slavo s telesom in dušo papež Pij XII. večkrat poudari nujnost tega dogodka, a le z drugačnim utemeljitvenim izhodiščem, in sicer v povezavi z Božjo napovedjo zmage v Edenu (1Mz 3,15) ter Marijino identiteto (tj. nova Eva), s čimer udeleženo deduje na tej obljubi (Strle 1977, 275-276).

⁵⁶ Spodobilo se je, da se je Izraelska pobožnost k Eliju v smrtni uri (Mt 27,47.49; Mr 15,35sl.) v Cerkvi preoblikovala in nadaljevala v izročitvi Božji Materi: "...prosi za nas grešnike, zdaj in ob naši smrtni uri," a s pomembno razliko, kajti prošnja ni naravnana le na trenutek smrti, saj že zdaj evharistično deležimo v stvarnosti nebeške obljubljenе dežele, ker smo s Kristusom zakramentalno že umrli (Rim 6,8).

Pavlova krstna govornica nam daje ustrezno izhodišče za razumevanje dejstva, da je krst vedno bil razumljen v Cerkvi kot vrata k udeležbi v evharistični daritvi, o čemer nam arhitekturno dragoceno

V Jordanu torej Jezus ne izpove lastnih grehov, ne naredi prejšnjih čudežev,⁵⁷ izpove pa na nov način identiteto obljubljenе dežele: Občestvo⁵⁸ Očeta in Sina. Zato tudi zapove po svojem vstajenju apostolom, naj zaznamujejo v imenu te obljubljenе dežele vse narode (Mt 28,19). Krstnik je prvi prejemnik tega razodetja, torej je prvi oznanjevalec prihoda Božjega Jagnjeta (Jn 1,36),⁵⁹ Božjega Sina (Jn 1,34) in Ženina (Jn 3,29).⁶⁰

---

izpričujejo zgodnje krščanske bazilike (med mnogimi nam najbližja in lepo ohranjena v Poreču na Hrvaškem). Ta osnovni zakon je zapisan tudi v človeški družbi, saj posvojitvi sledi skupno bivanje, katerega sestavni del je prehranjevanje, ki služi rasti telesa in vzdrževanju njegovih moči. Troedini Bog, v imenu katerega smo krščeni, nas posvoji za svoje otroke (Jn 1,12) ter nas hrani s svojim življenjem (Jn 6,51.57; 14,20) da bi prebival v nas (Jn 14,23), kakor predstavi tudi Pavel novo identiteto krščenih (1Kor 3,16; 6,19), in bi mi prebivali v Občestvu Očeta in Sina (Jn 15,9; 17,21), kakor vidi apostol Janez tudi zaključek in cilj zgodovine človeštva (Raz 21,22).

⁵⁷ Ne, ker ne bi mogel, saj drugod vidimo, da ne odstranjuje vode kot neko oviro, ampak jo sprejme kot svojo pot in hodi po njej (Mt 14,26; Mr 6,48; Jn 6,19) kot po trdnem in suhem.

⁵⁸ Lahko rečemo tudi Odnos, pišemo pa z veliko začetnico, ker je osebno ime Svetega Duha, ki je Ljubezen (Jn 15,10; 17,26) in Enost (Jn 10,30; 17,22) Očeta in Sina, Prebivanje enega v drugem, in obratno (Jn 14,10).

⁵⁹ Tukaj Janez pričuje o osemnajst stoletij stari Abrahamovi napovedi Izaku (1Mz 22,8), ki sovпада z Očetovo predstavitvijo Jezusa, ki je novi Izak (Ratzinger 2007, 311), oba sta namreč predstavljena kot ljubljena s strani očetov (1Mz 22,2; Mt 3,17; Mr 1,11; Lk 3,22; Jn 15,9). Delno se je sicer izpolnila v Mojzesovem času (2Mz 12,3), a je tudi v tem primeru šele z Jezusom (Raz 5,5s) dosegla tisto čakajočo resničnost (Ratzinger 2012,61sl.) v eharistični pesmi (Raz 5,9sl.), ko skupaj s Krstnikom vzklikamo Božjemu Jagnjetu pri obhajilnem obredu svete maše po sodobnem Rimskem misalu.

⁶⁰ Neposredno po tem se Jezus sreča s Samarijanko pri vodnjaku (Jn 4,6sl.). Njegova prošnja (Jn 4,7) je enaka tisti, ki jo Abrahamov ekonom (1Mz 24,2) naslovi Rebeki (1Mz 24,17), vnukinji Abrahamovega brata (1Mz 11,27; 24,24) ter bodoči ženi Izaka (1Mz 24,67). Pri vodnjaku se torej snubi z darovi (1Mz 24,47; Ezk 16,12), zato Jezus obljublja svoj ženitni dar (Jn 4,10) iz krstnega (Ef 5,26; Pitre 2014, 134-135) studenca (Jn 4,2.14), in tudi Ciril Jeruzalemski zato enači (Pitre 2014, 136) krstni dan s poročnim dnevom (Protocatechesis 1,6).

V njeni življenjski zgodbi (Jn 4,18), ki je preroško zelo podobna Ozejevi (Oz 1,2), Jezus prepozna *Ne-svoje-ljudstvo* (Oz 1,9), ki se je v zadnjih 7-ih stoletjih vlačugalo s 5 različnimi maliki (2Kr 17,30sl.). Ozej je svojemu ljudstvu oznanil obnovitev poročne zaveze v resnici (Oz 2,22), in ravno to obljublja Jezus (Jn 4,23). Jezusovi učenci so se zavedali snubitvene razsežnosti (Bergsma 2015, 226) tega pogovora, zato so se čudili (Jn 4,27), a šele apostol Janez je znal ta dogodek postaviti v ustrezen okvir (Jn 14,26; 16,13) Jezusovega izpolnjevanja Očetove volje (Jn 4,34), kakor je že prej oznanjal Krstnik (Jn 3,35sl.).

Ne čudimo se več Krstnikovemu izpolnjenemu veselju (Jn 3,29), ki je večje kakor Sarino (1Mz 21,6), kajti novi Izak bo izpolnil (Mt 16,18) obljubo Abrahamu (1Mz 21,12) in Rebekin družinski blagoslov (1Mz 24,60). Zato je Jezus večji tudi od Jakoba (Jn 4,12), kajti zbral bo ne le Jakobove razkropljene otroke (Jn 11,52), ampak cel svet (Jn 4,42), kakor spoznajo Samarijani. Temu ustrezno Samarijanka začenja slutiti v Jezusu preroka, ki mora priti (Jn 4,19.25), enako kot naš avtor na začetku svojega dela (Ratzinger 2007, 27).

Krstnik že prej prepozna njega, ki je večji kot Mojzes (Jn 3,31), in je ravno zaradi tega izpolnil nastalo vrzel (5Mz 34,10) po Mojzesovi smrti, do katere niso bili ravnodušni niti Samarijani, mešani potomci ostanka 10 Jakobovih rodov in drugih naseljenih narodov. Zato se Krstnik že takoj na začetku odreka temu (5Mz 18,15.18) veličastnemu (v gr. je uporabljen določni člen, s čimer nam apostol namiguje ravno zgoraj omenjeno) naslovu preroka (Jn 1,21) ter odstopa pozornost Ženinu (Jn 3,30).

Ženin se posti (Jn 4,31sl.),⁶¹ dokler ne izpolni oznanilo ženitnega poslanstva (Iz 54,5; 62,5),⁶² ki ga je prejel od Očeta (Jn 4,34; 14,7; 19,30). Zato odide v puščavo, kjer je bila nevesta Izrael v dneh svoje mladosti (Oz 2,16sl.) na poti iz Egipta, kakor nas spomni tudi naš avtor (Ratzinger 2007, 52). Po štiridesetih dneh (Lk 4,2) in štiridesetih nočeh (Mt 4,2) je postal lačen.⁶³ To je nujno izhodišče⁶⁴ za ustrezno razumevanje Jezusovih besed Satanu, da ne izzvenijo *pobožnjakarsko* v povsem neživljenjskem smislu besede. Lakota ne more opravičevati (Mt 4,4) vsakršnega ravnanja, saj ni Bog (Flp 3,19).⁶⁵ Strah za preživetje ne narekuje Jezusovega ravnanja, ampak nad njim počiva Gospodov Duh (Mt 3,16; Iz 11,2), navdihuje ga Strah Gospodov (Iz 11,3; 2Kor 5,11).⁶⁶ S tem smo se dotaknili tudi druge skušnjave (Mt 4,6), ob tem pa

---

⁶¹ Za razliko od svojih učencev (Mt 19,14sl.; Mr 2,18sl.; Lk 5,33sl.).

⁶² Abrahamov ekonom odklanja pred njim postavljeno jed v hiši Rebekinega očeta Nahorja in brata Labana, dokler ne sklenejo dogovora v zvezi s snubitvijo (1Mz 24,33).

⁶³ John Bergsma nam razloži, da v približno 5 dneh telo avtomatsko preklopi v porabo lastnih maščobnih zalog, zato bolečine zaradi lakote ponehajo, a se zopet pojavijo, ko te zaloge poidejo ter se začne razkrajanje lastnega mišičnega tkiva, v tej točki gre dobesedno za umiranje od lakote (Bergsma 2015, 30-31).

⁶⁴ Tukaj mislimo ravno Jezusovo biološko oz. fizično stanje.

⁶⁵ Ker naš avtor pravi, da so svetniki »pravi razlagalci svetega pisma« (Ratzinger 2007, 99), se ustavimo na kratko ob izhodiščni izkušnji delovanja Torinskega duhovnika Janeza Boska na začetku industrijske revolucije v današnji Italiji, kajti ima bistveno povezavo s temo Jezusove prve skušnjave. Srečeval se je z množico mladoletnih delavcev iz okoliških vasi, ki so v mestu bili izkoriščani s strani mestnih kapitalističnih delodajalcev. Iz strahu za lastno preživetje so se čutili primorane h kraji kruha, zaradi česar so pristajali v zaporih. Don Bosko - kakor so ga vsi naslavljali - je spoznal njihovo temeljno revščino v sposobnosti ustreznega presojanja razlogov za lastno ravnanje ter jih začel zbirati na Gospodov dan ob kruhu iz nebes (Jn 6,32), iz česar je logično sledilo nedeljsko kosilo in priložnost za igrivo druženje.

Po tem navdihu *evharistično-preventivne* vzgoje, ki bi preprečila nadaljnje napačne odločitve in prispevala k primernemu oblikovanju zaletave najstniške (velja za vsa starostna obdobja!) miselnosti v luči Jezusovega naročila glede prioritete (Mt 5,6; 6,33), je moč zaslediti *zakramentalno logiko* (Rim 12,1) celotnega njegovega vzgojnega sistema, kjer »raste tudi mišljenje, ki zmore pridelati tudi kruha za vse« (Ratzinger 2007,56).

Zgoraj omenjeno se nanaša zgolj na kriterije presoje, ki jih ima Jezusov učenec kot posameznik za ravnanje v vsakokratnih okoliščinah različnih organizacijskih oblik družbe, ne gre torej za nikakršno opravičevanje določenih družbenih razmerij. Ob tem dodajmo zavoljo celostnega vtisa, da je don Bosko z uvajanjem pogodb z jasnimi določili med delavci in delodajalci prispeval tudi k odpravljanju strukturnih razlogov za nepravilnosti, in tako tudi sam pripravljaval pot poznejši (15. maj 1891, tretje leto po njegovi smrti) okrožnici papeža Leona XIII. o (za tedanji čas novodobnem) delavskem vprašanju (Rerum Novarum 20). Tudi tukaj se zgodovina rima, saj je Janez 'zopet' prehitel Petra (Jn 20,4) oz. njegovega naslednika.

⁶⁶ Imamo vtis, da je tako pozabljen ta Dar Svetega Duha ali ne dovolj simpatiziran v sodobni zahodni miselnosti, ki se v drugi skrajnosti utaplja v mnogih strahovih oz. fobijah, ki vznikajo kot modne muhe. Lahko rečemo, da obstaja predvsem fobija pred Strahom Božjim. Nimamo dovolj prostora, da bi si pogledali vse izkušnje strahu do Boga v zapisih stare zaveze kot tudi nove zaveze, posebej v odnosu učencev do Jezusa. Vse nam pričujejo, da je najbolj zanesljiv vir celostnega človeškega zdravja ravno

sprejmimo izziv našega avtorja,⁶⁷ da preverimo povezavo skušnjav,⁶⁸ ki jih prestane Jezus z *obče-človeško* ukoreninjenim motivom 'kruha in iger' (Ratzinger 2007, 58).

Ta preprosta formula pravi: "Kdor bo zagotovil prebivalstvu vse potrebno za preživetje (Lk 6,25a) in zabavo (Lk 6,25b), bo uspešno vladal" (Lk 6,26). Tukaj je poenostavljeno zajeta vsa vsebina treh različnih skušnjav.⁶⁹ Odločilno vprašanje tukaj je, kaj vse mora zajemati ta 'vse'. Jezus se ozira s križa na vse doživeto v svojih triintridesetih oz. treh letih in slutimo, da misli, da je opravil vse potrebno (Jn 19,30), torej preživlja (Jn 6,35; 11,25),⁷⁰ 'zabava' (Jn 2,9sl.; 3,29c; 15,11; 17,13)⁷¹ in vlada (Jn 13,34; 15,14-16; 16,33; 18,36). Jezus torej umre v prepričanju, da je presegel vse, kar mu je Satan ponujal. Po vstajenju to tudi zatrjuje svojim apostolom (Mt 28,18). To

---

imeti Strah pred Stvarnikom (Ps 34,10; Prg 1,7), saj edini ohranja življenje vsakega (Job 12,10). Strah Božji postavlja v ustrezen okvir vse strahove (Mt 10,28) in skrbi, ki se pojavijo v pestrosti vsakdanjega življenja (Mt 6,25.31.33sl.). Lep prikaz tega sta babici v Egiptu, Šifra in Pua (2Mz 1,15), ki nista upoštevali faraonovega abortivna ukaza (2Mz 1,16) iz večjega strahu do Boga (2Mz 1,17).

⁶⁷ Namesto poglobljene primerjave in preverjanja načina enotnosti (Bergsma 2015, 31) treh skušnjav z Evinim trojnim uvidom (1Mz 3,6a), z Janezovo pripovedjo (Ratzinger 2007, 305) skušnjav (Jn 6,30; 7,3sl.; 8,6), z Jezusovo trojno samoopredelitvijo (Jn 14,6), s tremi razsežnostmi ljubezni do sveta (1Jn 2,16; KKC 377), s Pavlovimi tremi oblikami nespodobnega življenja (Rim 13,13) in 'trinomom' vere, upanja in ljubezni (1Kor 13,13), s tremi transcendentalijami (dobro, lepo, resnično), z Davidovim tri-razsežnostnim grehom (2Sam 11), z redovnimi zaobljubami (čistost, uboštvo, pokorščina) ter skupaj s trojnim protistrupom, ki ga je oblikovalo izročilo Cerkve zoper vsako izmed skušnjav (post, miloščina, molitev: KKC 1434) na podlagi Jezusovega govora na gori (Mt 6,1-18) - zato začnemo postni čas ravno s tema dvema odlomkoma (v lekcionarju Rimskega obreda za Pepelnično sredo in prvo postno nedeljo).

⁶⁸ Naša predpostavka je, da če drži, da je Jezus v polnosti učlovečeni Božji Sin, ki prinaša svetu odrešenje - in ravno to Satan preizkuša, - potem nam bo razvozlal (to je tudi že nakazano, a še ne razdelano, v zgornji opombi o don Boskovi karizmatični izkušnji) tudi ta motiv, ki se kaže skozi površen vtis o zgodovini človeštva kot odgovor na človekovo hrepenenje. Slednje je povsem jasno, če se ozremo na sodobno kapitalistično družbo, ki stremi h gospodarskemu napredku (Lk 12,16), ki bi zagotovil družbeno blagostanje, katero se odraža na potešitvi telesnih in duševnih potreb (Lk 12,19).

⁶⁹ Dostojevski jih opiše kot povzetek celotne svetovne zgodovine (Dostojevski 2010, 293).

⁷⁰ Skrajni vidni izraz tega so nekateri svetniki (npr. Aleksandrina Marija da Costa), ki so več let ali desetletij živeli samo od evharistije brez zauživanja kakšne druge hrane.

⁷¹ Tukaj le omenimo prerokinjo Ano, ki je srečala (verjetno pred koncem svojega življenja) novorojenčka Jezusa v templju in se razveselila (Lk 2,38). Zanimivo je, da se med drugim nenehno posti, čeprav je Jakob potomcem Aserja (Lk 2,36) napovedal hrane v obilju in kraljevskih slaščic (1Mz 49,20). Ne potrebujemo sodobnih reklam, da vemo, kako slaščice razveseljujejo otroke, a tukaj nam prerokinja nakaže, čemu zaključimo litanije Srca Jezusovega z vzklikom: »sladkost vseh svetnikov« (Smolik in Škulj 1988, 767), namreč prišel je pričakovani Ženin (Vp 1,4c).

Ravno motiv poroke, ki spada k bistvu evangelizirane različice antične komedije (zaznaven v srednjeveškem Dantejevem delu v 33. spevu Raja, Shakespearovih delih, Beaumarchaisovih znanih delih 'Seviljski brivci' ter 'Figarova svatba'...), je večinoma odsoten v sodobnih filmskih komedijah, ki zabavajo množice po vsem svetu. Ravno zaradi podobne plehkosti je Aristotel obravnaval antično komedijo kot nizkotno književno zvrst v primerjavi z življenjsko resnostjo tragedije (Poetika 5, 1449).

je Jezusova nova zaveza (1Kor 11,25; Lk 22,20; Mr 14,24; Mt 26,28), ki jo sklene s svojimi apostoli kot novi David (2Sam 5,1.3; 1Krn 11,1.3) ter jim zavlada. Jezus nikoli ne govori o zavezi izven dogodka zadnje večerje z apostoli. To je torej Božje kraljestvo (Mr 14,25; Lk 22,18), ki ga je prišel obnovit in na novo preoblikovat.

Jezusovo kraljestvo (Ratzinger 2011, 20) je evharistično (Lk 22,29sl.), torej zajema poročno razsežnost intimnega zedinjenja teles (Mt 26,26), in izhajajoč iz te združitve, je njegova Nevesta povsem eno (Jn 17,21-23) z Božjim Sinom - celo v krvnem sorodstvu (Mt 26,27sl.) - v odnosu do Očeta (Jn 1,12). Torej je dosežena in presežena tista tragična Satanova (1Mz 3,1; Raz 12,9) obljuba pod drevesom spoznanja dobrega in zlega, namreč Jezusova Nevesta je 'kakor Bog' (1Mz 3,5) v Božjem Sinu (Ef 1,5; 1Jn 5,11). Zato se več ne čudimo, da Jezus tolikokrat uporablja besedo 'kakor', ko govori o sebi v odnosu do Očeta (Jn 5,26) in svojih učencev (Jn 6,57) ter apostolov (Jn 20,21), še najbolj pa na zadnji večerji (Jn 13-17), ko da jesti sadove drevesa življenja (Raz 2,7) in jih evharistično uvede v ontološko povsem novo razsežnost življenja: biti kakor Bog v Ljubezni (Jn 15,9).

Jezus torej odločno postavlja Ljubezen (1Jn 4,8) kot odgovor na vsa človekova hrepenenja,⁷² lakoto in žejo. To je namreč Beseda vseh besed (Jn 1,1), ki prihaja iz Božjih ust (Mt 4,4), ki daje vsem večno⁷³ življenje in odrešenje (Jn 3,17). Ta Ljubezen

---

⁷² Sem spada tudi želja po oblasti (Mt 4,8), na katero ni nobeden imun, vključno z apostoli. Zanimivo, da samo Luka zaključí pripoved o skušnjavah z omembo začasnosti Satanovega umika (Lk 4,13), a potem ga sploh ne omenja izrecno nikjer več. Kakor apostol Janez pokaže, kako so Satanove skušnjave prisotne skozi celotno Jezusovo delovanje po tistih, ki ga ne sprejmejo (prim. op. 67), nam tudi evangelist Luka, da namig, da moramo biti tudi na to pozorni. In res, Luka nam opiše isto skušnjava v najsvetejšem trenutku zadnje večerje (Jn 13,2), namreč, kdo bo največji (Lk 22,24) v Jezusovem novo ustanovljenem kraljestvu.

Tukaj vidimo, da so se apostoli jasno zavedali kraljevske razsežnosti evharističnega obreda in Jezusove kraljevske vloge novega Davida v sklenitvi zaveze s pomočjo kruha in vina. Z njihovega vidika je jasno: kraljestvo se je začelo, porazdeliti si je treba vloge. Samo *pobožnjakarski* pogled v smislu popolne odsotnosti razumevanja Izraelske matrice (tj. ozadja vsebine) Jezusove zadnje večerje nas naredi slepe za to stvarnost. Nič čudnega torej, da Jezus začne govoriti o novi obliki kraljevanja (Lk 22,26-30), ki je značilna za novo zavezo (Jn 13,12-17) v primerjavi s kralji narodov (Lk 22,25).

⁷³ Tukaj lahko zlahka napačno razumemo, da Jezus govori zgolj (kvantitativno) o nesmrtnosti (v smislu časovne neomejenosti življenja), če nismo pozorni na (kvalitativno) opredelitev 'večnosti', ki jo izroči apostolom na zadnji večerji, in sicer: edinstvo z Očetom in Sinom (Jn 17,3), ki ni omejena samo na čas po fizični smrti, ampak gre »za to, da se že zdaj oklenemo... resničnega življenja, ki ga nič in nihče več ne more uničiti« (Ratzinger 2011, 92).

Očeta in Sina, iz katere smo ustvarjeni, in h kateri človeštvo od prvega trenutka stremi,⁷⁴ vrhunsko prihaja naproti po dveh podobah: kruh⁷⁵ in vino.

Če kruh db. ustreza prvi polovici naše omenjene formule, vino ustreza drugi polovici. In res, če povsem površno (v površinskem smislu, ne napačno) gledamo na drugo skušnjavo (po vrstnem redu, ki nam ga posreduje apostol Matej), bi lahko v *kaskaderski* govorici dobili odziv: "Sliši se vznemirljivo, adrenalinsko, srhljivo..." Pomislimo tudi na človeško potrebo, razvidno v vseh starostnih kot zgodovinskih obdobjih, po izhodu iz zgolj vidne stvarnosti in njenih omejitev.⁷⁶ V otroški dobi je ta izražena med drugim v pravljичni dojemljivosti,⁷⁷ v odrasli dobi pa v raznih oblikah preseganja lastnih meja, opojnosti in omam. Vmesno starostno obdobje pa je čas prehoda v obliki prečiščevanja podob nevidne stvarnosti ter udomačevanja z vidnimi dobrinami, ki ponujajo obljubo doživetja nečesa izven *vsakdanje-vidnega*. Široka paleta

---

⁷⁴ Če to ni več očitno, je to zgolj posledica prvega padca (KKC 37; 379; 1701; 1707) oz. druge nagote (1Mz 3,7.10sl.), ki pomeni izgubo Svetega Duha (Hahn 1998, 57) oz. nadnaravno smrt (Hahn 1998, 59; Lk 15,32), kakor je bil Adam predhodno opozorjen (1Mz 2,17). Za razliko od prve *brezsrarne* nagote (1Mz 2,25), ki na samem začetku sploh ni bila problematična in jo je Bog hitro in bolje odpravil od Adama in Eve (1Mz 3,7b.21), je druga tista, ki onemogoča intimnost človeka z Bogom (1Mz 3,10.23; 2Mz 28,42). Slednjo je odpravil šele s poročno svatbo (Lk 15,22; Mt 22,2.11) svojega Sina, ki jo prerok Izaija z velikim veseljem napove, ko govori o prihodnjem oblačilu pravičnosti (Iz 61,10), Pavel pa v svoji krstni govorici oznani njeno uresničitev (Gal 3,27; Rim 13,14), ki ima tudi razsežnost napovedi končne življenjske usode v besedah apostola Janeza (Raz 3,5), ki nam posredno tudi razjasni, čemu imamo (še danes) ob krstu belo oblačilo (Ratzinger 2007, 313).

⁷⁵ Sama prošnja za kruh v molitvi, ki jo Jezus izroči učencem, ima prednostno (KKC 2837) evharistični pomen. Zato nas ne čudi, da je v jedilnicah v domovih kristjanov obešena upodobitev zadnje večerje. Beseda 'danes' se nanaša na dnevni odmerek mane (2Mz 16,4), ki so jo prejeli Izraelci vsa leta v puščavi, beseda 'epiousios' (Ratzinger 2007, 167sl.), ki jo v molitvenem obrazcu izgovarjamo kot 'vsakdanji' pa db. pomeni 'nadbistveni', nanaša se na ontološko drugačnost kruha, ki je po Jezusovih besedah na Veliki Četrtek na neviden način povsem predrugačen (KKC 1376).

Od samega začetka delovanja je Jezusu jasno, kaj želi narediti, to je vidno tako na njegovem prvem govoru na gori, ki ga je slavno odprl z blagri, kot tudi drugo leto njegovega delovanja, ko povsem očitno govori o svojem mesu pod evharistično podobo kruha, kar udejanji šele naslednje leto. Zato je razumljivo, da je Jezusova Nevesta nadaljevala Izraelsko izročilo vsakdanje žgalne (jagnje), jedilne (kruh) in pitne (vino) daritve dopoldne in popoldne (2Mz 29,38sl) ravno v vsakodnevni evharistiji, ki je ohranjena do danes.

⁷⁶ Lahko rečemo, da je zgolj slutnja izhoda, o katerem se pogovarjajo Jezus, Mojzes in Elija na gori Spremenjenja (Lk 9,31), in katerega Jezus ovekoveči na zadnji večerji (Jn 13,1; 14,6).

⁷⁷ Prisotna je široka strpnost v razmejevanju med vidno resničnim in domišljjskim svetom. Temu primerno otroci niso nagnjeni k postavljanju dvoma o obstoju vil, favnov, dedka Mraza..., zato tudi naravno vzpostavljajo odnos z nevidno resnično stvarnostjo kot npr. zatekanje k svojemu Angelu Varuhu.

teh različnih vrst 'iger' je nesporno del naše vsakdanjosti.⁷⁸ Sem spadajo tudi šport, umetnost, ples,⁷⁹ glasba...⁸⁰ Vse omenjeno obljublja nek izhod v končni fazi iz sebe.⁸¹ V Edenskem vrtu opazamo isto obljubo transcendence (1Mz 3,5), kar nam potrjuje, da je človek ustvarjen, da bi šel onkraj svoje narave, ampak vsak človekov poskus, da bi to dosegel brez Jezusa (Jn 15,5) je Sizifovo delo, ki iz tragedije postane absurd zaradi premajhnega dometa. Nikakor torej ni naključje, da je zahodna misel z oddaljevanjem in nasprotovanjem krščanstvu pristala v filozofiji absurda. Vino v svoji pretočnosti oznanja pot, kot nepogrešljiva sestavina slavja (Jn 2,3) »uteleša praznik« (Ratzinger 2007, 258) ter je spremljevalka veselja (Jn 15,11).

Jezus v sebi povzame te lastnosti in naredi nekaj srhljivega,⁸² pretvori ga v lastno kri. Jezusova pretvorba ni vidna, zato ne poteši površnega iskalca vznemirjenja

---

⁷⁸ Samo v medijskem svetu imamo pravo poplavo iger, družbenih omrežjih, filmov različnih žanrov (akcija, komedija, drama, grozljivka...) in tehnik (animacija, vidna zasedba igralcev), serij, nanizank, 'resničnostnih' predstav, vsakovrstnih oddaj, tekmovanj...

⁷⁹ Nietzschejev Zaratustra po desetih letih v puščavi želi biti kakor sonce in dajati, kar je prejel, namreč spoznanje o nadčloveku, torej je glasnik nekakšnega izhoda iz zgolj človeškega. Med drugim pravi: »Jaz bi veroval le v boga, ki bi znal plesati« (Nietzsche 1984, 45), kar nas spominja tudi na Izraelovo odvisnost, ki so se je nalezli v Egiptu (2Mz 32,18s) v zvezi s čaščenjem bikovske upodobitve božanstva Apisa (Hahn 1998, 139-140. 152), katere sestavni del so orgije (Hahn 1998, 152), ki so bile liturgično preoblečene v željo po ekstatičnem združenju z božanstvom.

Grška različica istega je mit o Dionizu, ki ga je razgalil že Filon Aleksandrijski, tako da se opre na resnično zgodovinsko delovanje Božjega Logosa v Melkizedekovi daritvi kruha in vina (1Mz 14,18), ki predstavlja »bistvene darove za človečnost« (Ratzinger 2007, 262), torej med drugim »nam podarja radost, sladkost veselost pravega vina« (Ratzinger 2007, 262).

Latinska različica zgornjih mitov je Bakhus. Z našim avtorjem lahko rečemo: »Jezus ni mit... miti so čakali nanj in v njem je postalo resničnost to, po čemer so hrepeneli« (Ratzinger 2007, 278-279).

⁸⁰ Kako ob tem ne bi omenili slavnega gesla 'Sex & Drugs & Rock & Roll'. Leta 1977 je Ian Dury posnel pesem s tem naslovom, ki je postal bolj znan od pesmi, saj velja za neuradno geslo (moto) celotne kulture t.i. spolne revolucije.

⁸¹ Mamilo 'Ecstasy' pomeni v grščini, postaviti se ven, ritem plesa mora plesalca popeljati v 'trans' (lat. onkraj), spolni odnos pa intimno izraža izročanje telesa drugemu, za razliko od zadrževanja zase. Temu primerno je redna oblika poročnega obreda zakramenta svetega zakona znotraj oz. eno z zakramentom svete maše, kjer je izhodiščna združitev s Kristusovim telesom in krvjo tisti garant in vir pristnega izročanja zakonca sozakoncu, da se začetna obljuba podarjanja (telesa in življenja, ki ga podaritev telesa ponazarja) ne izpridi (oz. pervertira) v izkoriščanje (telesa in življenja) drugega..

⁸² Zgoraj smo že omenjali strah, kot nekaj človeku lastnega, kar terja ustrezno urejenost. Srhljivost je od nekdaj človekova sopotnica. Nekdanja (vsaj v zahodnem svetu) javna mučenja in usmrtnice zaradi zločinov, gladiatorske igre... so danes v določeni meri nadomeščene z borilnimi športi, predvsem pa s filmskim žanrom grozljivk, ki jih lahko označimo kot virtualni avtomat za prelivanje krvi, »katerih srh nadomešča in izpodriva religiozno prevzetost« (Ratzinger 2007, 58), ki je lastna med drugim tudi pobožnosti križevega pota.

(Lk 23,8). Tisti, ki jo zaužije, mora iti onkraj svojega zaznavanja,⁸³ se potopiti (oz. vreči se) v Skrivnost Jezusovega Darovanja, ne da bi se izgubil, - da bi pobegnili od svoje običajnosti, majhnosti in obremenjenosti, - ampak da bi bil pretvorjen v ljubitelja onkraj svojih naravnih zmožnosti. Jezus evharistično omogoča biti *nadčlovek*⁸⁴ v sposobnosti ljubiti kakor Bog.⁸⁵ Višjega 'biti' si človek ni mogel niti predstavljati, še manj pa doseči, a hkrati je edino za to ustvarjen, kar pa od začetka svoje 'biti' le sluti v svojem nepotešenem hrepenenju.⁸⁶

Jezus torej ne naredi fantastične predstave⁸⁷ oz. igre na način, da pretvori kamen v kruh, in ne poleti dol na nevidni 'preprogi' angelov. Kruh nevidno pretvori v svoje meso, ki se daruje, da bi človekovo okamneno srce lahko postalo meseno (Ezk 36,26;

---

⁸³ Zelo pomenljivo je vabilo v obliki dvogovora tik pred evharistično molitvijo, ko voditelj svete maše po Rimskem misalu vzklikne: »Kvišku srca.«, in s tem nakaže na dojemljivost za 'trans', kar ustreza odgovoru: »Imamo jih pri Gospodu.«

⁸⁴ On ne ustreza Nietzschejevim predstavam niti začetnim zamislim Raskolnikova (glavnega lika Dostojevski-jevega romana 'Zločin in kazen'), ampak svetnikom. Zdaj lahko lažje razumemo evharistično miselnostno in dejavnostno gonilo pri don Bosku, že omenjeno zgoraj, ki pričuje, da je vrhunec in vir (SC 10) vsega delovanja Jezusove Neveste. Nam še bližja priča je Lojze Grozde, katerega nedavna razglasitev za blaženega je odmevala z njegovim osebnim geslom: 'Evharistija, Sonce mojega življenja'.

⁸⁵ Zato Pavel razkrinka Satanovo zavajanje o Božji neprivoščljivosti človeku (1Mz 3,5), ko pokaže na sestop (BR 13), ki ga je v zgodovini udeležil Božji Sin: »Čeprav je bil namreč v podobi Boga, se ni ljubosumno oklepal svoje enakosti z Bogom, ampak je sam sebe izpraznil tako, da je prevzel podobo služabnika in postal podoben ljudem« (Flp 2,6sl.), da bi - kakor pravi apostol Peter - »...postali deležni božanske narave in ubežali pred svetno, poželjivo pokvarjenostjo« (2Pet 1,4), torej da bi postali prejemniki deleža sadu drevesa življenja (Raz 22,19), od katerega je Satan zvito odvrnil pozornost, čeprav je bilo edino v središču Edenskega vrta (1Mz 2,9), torej v izhodišču in središču Očetovega načrta za človeštvo. Jezusa ni bilo sram navidezno postati nag (1Mz 2,25) v ponižanju križa (Flp 2,8), da bi človek, ki izkuša goloto Svetega Duha (1Mz 3,11; Raz 3,17), obogatel »po njegovem ubožtvu« (2Kor 8,9).

⁸⁶ Ob tem se nam zdi nujno pripomniti, da je potrebno posebej najstnikom, ki se pripravljajo na prejem zakramenta svete birme omogočiti ustrezno razumevanje evharistične podobe vina, saj so v občutljivem obdobju življenja, ko se spogledujejo z različnimi oblikami opojnosti v disko klubih, kjer se učijo (predvsem) zavajajočo 'slovnico' za transcendenco (lat. disco pomeni: 'učim se'), in pravočasen uvod v prejem obhajila pod dvema podoba (SC 55), v trenutku, ko prejemajo Svetega Duha za pričevanje (namesto pijančevanja: Apd 2,13) krstne milosti, ki so jo prejeli, bi lahko bila pot, kako ta zakrament uvajanja ne bi izzvenel pri mnogih kot zakrament slovesa od Jezusove Neveste.

Če lahko opredelimo stanje Cerkve v zahodni kulturi kot solidno (primerno obstojnosti podobe kruha) glede nauka (v tem primeru rahlo pojmovano kot nekaj ločenega od življenja), lahko rečemo da je komaj pretočno (ustrezno pretočnosti podobe vina) tako v medgeneracijskem (znotraj krščanskih družin) kot v medkulturnem smislu oznanjevanja. Ni čudno, torej, da papež Frančišek vseskozi ponavlja kot refren, da mora Cerkev iti ven (Frančišek 2014, 24; 46), »da bi vsem podarili življenje Jezusa Kristusa« (Frančišek 2014, 49).

⁸⁷ Ob kateri bi med prvimi užival Herod (Lk 23,8) in ga brez odlašanja naredil za glavnega animatorja dvornih zabav. Dodajmo še pomenljivo zgodovinsko zanimivost, da Bazilika svetega Petra v Rimu (torej stavba za obhajanje prvenstveno zakramenta svete evharistije) stoji ravno (oz. se delno prekrivata) na prostoru cirkusa cesarja Nerona (torej zabaviščno prizorišče gladiatorskih iger in državnih usmritev kristjanov, med njimi tudi apostola Petra).

Sir 17,16) in sposobno sprejeti Božjo Ljubezen, ki edina povzdiguje človeka (Heb 2.5.7; Ps 8,6) na raven 'biti', ki je več kakor angelska. Jezusov 'šov' ni beg od resničnosti, ampak edini prehod v novo resničnost (1Jn 3,2).

Namerno smo se omejili zgolj na širšo sliko Jezusovega evharističnega odgovora (Ratzinger 2007, 271) na Satanove skušnjave, saj kakor Satan ni prenehal zapeljevati, se tudi Jezus ni pustil zapeljati skozi celotno javno delovanje, dokler ni zadal smrtni udarec Satanovim skušnjavam v čudoviti izmenjavi, v predstavi vseh predstav, ko je prefinjeno (Mt 10,16) pretvoril (mogoče lahko celo rečemo *transsubstancijiral*) vso vsebino Satanovih skušnjav v svoj Dar Ljubezni. "Ljubi samega sebe, tako da zaupljivo sprejmeš (Ratzinger 2007, 276) vso Zvesto Ljubezen Služenja, s katero ti prihaja Bog naproti," je Jezusova evharistična (obstojnost in hranljivost kruha) zapoved namesto Satanove: "Poskrbi zase in Bog bo poskrbel zate."⁸⁸

"Prezezi samega sebe v izročitveni ljubezni služenja bližnjemu," je Jezusova (Lk 22,19) evharistična (pretočnost in opojnost vina) zapoved namesto Satanove: "Ne skrbi, vrzi se in uživaj v svojem odklopu, izkoristi Boga in bližnje, ki te sprejemajo takega kot si."⁸⁹

---

⁸⁸ V evharistiji je v moči Vstajenja zgoščeno prisotno in napovedano, kar je na križu udejanjeno, namreč sprememba kruha v meso (Jn 1,14) Božjega Sina (skrajno ponižujoče Stvarniku) namesto spremembe mamljivo kruhu podobnih (posebej sestradanemu) temnih puščavskih kamenčkov v kruh (mačji kašelj Stvarniku: Ps 33,6). V evharistiji Cerkve se odvija ne le (količinsko) enkratno, ampak »Jezusov nenehni čudež s kruhom« (Ratzinger 2007, 55), ki je zares enkratno (kakovostno), namreč Jezus pretvori kruh v zavrženi kamen (Apd 4,10sl.).

Apostol Peter vidi to povezavo med prvo skušnjo in evharistično dopolnitvijo (1Pet 2,3sl.), ko se spomni Jezusove razlage (Mt 21,42) prilike o gospodarjevem vinogradu s pomočjo napovedi zavrženega kamna (Ps 118,22), kako torej ne bi videli v evharistiji (ki je 'poštni naslov' pisma do današnjega dne) dopolnitev vabila: »Okusite in glejte, kako dober je Gospod« (Ps 34,9).

⁸⁹ V evharistiji je v moči Vstajenja zgoščeno prisotno in napovedano, kar Jezus pred velikim duhovnikom ubesedi (Mr 14,62), namreč Danijelovo videnje (Dan 7,13-15), v katero je Satan izsiljeval (Mt 4,6) Jezusa, da ga uresniči, ampak zanemarjajoč sobesedilo, ki napoveduje Jezusov Vnebohod (Apd 1,9), in ne prihod na zemljo.

Kakor nevpadljivo (Jn 2,9) v Kani spremeni vodo v vino, tako diskretno brez blišča (Ps 91,11sl.) potrpežljivo čaka na uresničenje Danielovega videnja po dopolnjenem času (Jn 19,30). Samo izbranim trem (Kakor Mojzes izbere velikega duhovnika in dva brata) se Jezus *trans-formira* (Lk 9,28sl.), da jim jasno omogoči neposredno izkušnjo njegovega Božjega Sinovstva, a pred množico, ki zahteva znamenje (Mr 15,30) pa v poniževalni obliki zatrjuje (Lk 23,46) svojo Božjo naravo.

"Ostani v Plesu Ljubezni Očeta in Sina, ki ne izniči, ampak oplemeniti tvojo 'biti'," (Jn 15,4.9) namesto Satanove: "Ostani pod mojim poveljem in bodi Bog samemu sebi."

Vsak ogled igrane zgodbe na filmskem platnu, ki terja nek izhod iz lastne življenjske zgodbe in poistovetenje ne more nikoli doseči razsežnosti evharistične življenjske vključitve v Zgodbo Očeta in Sina, ki edina daje življenje v polnosti (Jn 10,10). Zato je šel Jezus v puščavo (Lk 15,4), kjer je pusto življenje človeka (1Mz 3,19b) izgnanega iz Edena. Prišel je, da bi premagal sovražnika (1Mz 3,15), ki je povzročil človekov izgon in si prizadeva, da bi ga tam ohranil. Prišel je, da bi človeštvo v puščavi zbral in odpeljal za seboj (Jn 14,6) v Očetovo Obljubljeno Deželo, ki se je odprla po njegovem krstu.

2.2 Janezove velike podobe

Najobsežnejše poglavje v svojem prvem delu 'Jezus iz Nazareta' posveti naš avtor izključno obravnavi Janezovega evangelija. Pod vplivom sejanja dvoma predvsemzadnjih stoletij izpostavi vprašanja avtorstva in zgodovinske verodostojnosti tega evangelija (Ratzinger 2007, 234).⁹⁰

V zvezi s prvim vprašanjem je potrebno poudariti, da ne obstajajo neizpodbitni razlogi, ki bi omajali najzgodnejše soglasno (Ratzinger 2007, 236) izročilo Cerkvenih očetov, da je četrti evangelij delo apostola Janeza. Tudi če gleda tega ni (še) izrecnega

---

⁹⁰ Brant Pitre je temeljito preiskal ta vprašanja in nam pravi, da šele konec 4. stoletja Epifanij spregovori o zgodnji krščanski skupini 'Alogi' kot edini izjemi, ki je avtorstvo četrtega evangelija pripisovala nekemu heretiku Kerintiju (Epiphanius, Panarion, 51,1-3), ki je sicer zanikal nauk utelešenja ter Jezusovo božanstvo, slednje pa je več kot očitno v evangeliju (Pitre 2016, 203). Poleg tega nam omeni tudi Avguštinovo poročilo o manihejcu Favstu, ki je zanikal apostolsko avtorstvo evangelijev (Pitre 2016, 204).

Ni zanemarljivo dejstvo, da med samimi Cerkvenimi očeti ni bilo nikoli nobene razprave o avtorstvu četrtega evangelija (Pitre 2016, 49), za njih to ni bilo odprto vprašanje. Celotno zgodnje krščanske sekte niso postavljale tega pod vprašaj (Pitre 2016, 52) niti eden izmed najbolj zlovesčih nasprotnikov kristjanov, Celz, iz poznega 2. stoletja, - ki je označil evangelije kot domišljajske pripovedi (fikcije) Jezusovih učencev, saj naj bi poznejše zgodovinske dogodke, ki so jih sami izkusili, dali pozneje v Jezusova usta kot vnaprejšnje napovedi, - ni nikoli trdil, da evangelijev ni napisal nobeden izmed očitno ali apostolov, očitno se mu ta argument ni zdel smiseln oz. je bilo tako samoumevno in močno zakoreninjeno prepričanje, da sta dva izmed evangelijev delo apostolov (Pitre 2016, 52).

ukaza (Lk 2,1; Apd 16,4: gr. dogma) iz Rima,⁹¹ se lahko zanašamo na podlagi zgodnjih zunanjih virov⁹² o resničnosti podpisa apostola Janeza,⁹³ kakor je razvidno⁹⁴ v samem besedilu evangelija.⁹⁵

---

⁹¹ V dogmatični konstituciji o Božjem razodetju koncilski očetje trdijo, da so tudi apostoli zapisali »oznanilo o odrešenju« (BR 7), ko pa govorijo izrecno o četvernem evangeliju, rečejo, da so ga tudi apostoli »pismeno izročili kot temelj vere« (BR 18). Torej, če uporabijo množinsko obliko besede 'apostol', za Marka in Luka pa vemo, da nista apostola, je jasno, da sta preostala dva pisatelja, Matej in Janez, apostola.

⁹² Brant Pitre nam daje vpogled v najbolj zgodnje in geografsko razpršene vire, ki izrecno govorijo o apostolu Janezu kot avtorju evangelija (Pitre 2016, 48-51). To so: Justin iz sedanje Palestine oz. Izraela med leti 140-165, Irenej iz Francije (Lyon) okoli leta 180, Muratorijski Rimski kanon iz obdobja okoli leta 180 (Italija, Rim), Klemen Aleksandrijski iz Egipta ter Tertulijan (Severna Afrika, Kartagina) med leti 200-225 (Pitre 2016, 40).

Poleg tega se mu ne zdi dovolj utemeljena sodobna predpostavka o obstoju drugega Janeza (starešina) za razliko od apostola Janeza - ki ni tuja našemu avtorju na podlagi poročila zgodovinarja Evzebija Cezarejskega (Ratzinger 2007, 237-238), - kajti nobeden od zgodnjih Cerkvinih očetov nikoli ne trdi, da bi nek drug Janez za razliko od apostola napisal evangelij, in tudi isti Evzebij še v 4. stoletju jasno napiše v svoji Zgodovini Cerkve (3.39.5), da je Janezov evangelij napisal apostol (Pitre 2016, 49).

⁹³ Prim. op. 47.

⁹⁴ Prva sled o avtorstvu - kot velja tudi danes - je naslov. Evangelist Luka nam pove, da že krožijo evangeliji okrog po krščanskih skupnostih še preden se je lotil pisanja svojega (Lk 1,1-4). Zato je povsem normalno, da so v skupnostih med obhajanjem svete maše morali imeti naslove za razlikovanje beril med seboj, kakor velja tudi danes.

Brant Pitre nam pokaže nesmiselnost 'teorije anonimnosti evangelijev do 2. stoletja' izhajajoč iz materialnih virov ter verjetnostnega računa, da bi množice kopij štirih različnih (in še več) evangelijev desetletja krožile po Rimskem imperiju, v enem trenutku bi pa vsaka kopija dobila za isto besedilo istega avtorja in to po vseh krajih brez pomote. Zgodovinski viri, ki jih posedujemo, nam ne dovolijo takih miselnih akrobacij, kajti ne obstaja nobena kopija evangelija, ki bi bila anonimna niti je možno najti med obstoječim naborom kakšen primer kopij z istim besedilom, a različnim avtorjem v naslovu (Pitre 2016, 18). Kaj je torej bolj razumno skleniti, da je to naključje (posebej spričo omejenih možnosti sporazumevanja) ali da od samega začetka ni obstajala nobena kopija evangelija, ki ne bi imela zapisanega imena avtorja v naslovu - kakor pričujejo vsi materialni zgodovinski viri (Pitre 2016, 20).

Isto nam pokaže tudi na primeru pisma Hebrejcem, ki je od samega začetka bilo naslovljeno brez avtorja, in temu primerno so kopije tega besedila od drugega pa vse do petega stoletja tudi ostale naslovljene brez omembe avtorja (kot velja tudi v sodobnih izdajah), v naslednjih stoletjih do enajstega pa različno podnaslovljene (z dodatkom kraja, z dodatkom različnih avtorjev- Pavel oz. Timotej, - z natančnejšo omembo naslovljencev...). Pitre zaključí, da bi se povsem enako moralo odražati tudi na naslovih evangelijev, če bi kopije od vsega začetka bile naslovljene brez avtorja (Pitre 2016, 22)

⁹⁵ Ime evangelista v naslovu se pojavi še devetnajstkrat z ozirom na Krstnika in štirikrat z ozirom na očeta apostola Petra (Jn 1,42; 21,15-17). Šele na koncu se evangelist razodene (Jn 21,24) kot tisti, ki je bil najbližje Jezusu na zadnji večerji (13,23; 21,20) in zopet nas vrača na začetek, da bi postopno uvideli, kaj pomeni biti Jezusov učenec in pričevalec. Predstavi nam Jezusa kot prvega pričevalca (Jn 1,18). Zvemo, da njegovo pričevanje prihaja iz intimnega poznavanja. Kdo se med sabo bolj pozna od domačih?

Nadaljuje s Krstnikovim pričevanjem, ki najprej prizna kot Job (Job 42,5), da ga prej ni poznal (Jn 1,31.33). Janez pokaže, da je ravno Ljubezen skrivnost razodevanja in spoznanja, ravno Ljubezen je tudi skrivnost pričevanja. Zdaj vemo, zakaj Jezus vztraja v dopovedovanju Petru, da brez ljubezni, ni pričevanja (Jn 21,15-17), in da bo moral postati Janezov sin (1Jn 2,1; 3Jn 1,4), da bi se naučil biti ljubljen, da bi se naučil ljubiti, spoznati (Jn 20,8), pričevati. Verjetno ga zato imenuje z različico imena njegovega naravnega očeta Jona (Mt 16,17).

V zvezi z drugim vprašanjem pa je veliko *ne-razumevanja* Janezovega res edinstvenega sloga pripovedovanja. Janez je bil tri leta v šoli najboljšega učitelja (Mt 23,8). S tem se še Pavel ne more iskreno pohvalit (Apd 22,3), Janez pa se, in sicer zelo prefinjeno. Janez ima za sabo tri leta skupnega življenja in učenja ob Jezusu.⁹⁶ Po treh letih jim je novi Ljubljeni (tj. novi David)⁹⁷ zapustil novo Zavezno Prisego zvestobe z naročilom, naj to delajo v njegov Spomin (Lk 22,19), naj ostanejo v njegovi Ljubezni. Janez je ostal učenec v njegovi Ljubezni (Jn 15,9). Janez se je našel njegove Ljubezni v vseh razsežnostih svojega 'biti'. Janez je kakor njegov Učitelj, torej ljubi kakor njegov Učitelj, dela kakor njegov Učitelj, govori kakor njegov Učitelj,⁹⁸ poučuje kakor njegov Učitelj, pripoveduje kakor njegov Učitelj... In ravno slednjemu smo priča.

---

⁹⁶ Nekateri (Pitre 2016, 37) trdijo, da kot nepismen ribič ne bi mogel biti avtor. Sklicujejo se na ugotovitev poglavarjev, starešin in pismoukov (Apd 4,5) v Jeruzalemu istega leta po Jezusovem Vstajenju in Binkošti, da sta Peter in Pavel neizobražena (Apd 4,13). Zanimivo je, da ti kritiki ne vzamejo v obzir, da se v tem odlomku pojavijo dve besedi z istim korenem (Apd 4,5.13), namreč opis neukosti apostolov (gr. *agrammatoi*) v primerjavi s pismouki (gr. *grammateis*). Na podlagi tega lahko rečemo, da gre kvečjemu za primerjavo med usposobljenostjo na določenem strokovnem področju (Apd 4,2.11sl.) med delavcem in rednim profesorjem na fakulteti, kajti samo besedilo ne da nobene podlage, da bi apostoloma pripisali nepismenost.

Naš avtor poleg tega poudari, da Janezov oče ni bil nek navaden ribič (Ratzinger 2007, 236), saj si je lahko privoščil najemnike (Mr 1,20). Naš avtor tudi omenja verjetnost, da je Zebedej duhovnik (Jn 18,15b) z dodatno obrtjo, saj starozavezno duhovništvo ni zaposlovalo posameznika vse dni v letu, torej tudi pismenost njegovih sinov ne bi bila nič čudnega. Navsezadnje pa je več kot očitno, da je apostol Janez ob srečanju z Jezusom dokončno zamenjal poklic, torej lahko rečemo, da je avtor evangelija kvečjemu bivši ribič.

⁹⁷ Hebrejska beseda 'Ljubljeni' ima isti koren oz. soglasnike kakor ime 'David', zato dobi povsem novo razsežnost tudi Ljubljeni v Visoki pesmi (Vp 1,16) in Očetov nagovor Jezusa ob Krstu in Spremenjenju. Janez se zaveda, da je vstopil v Jezusov ontološki položaj s prejemom krsta in potem evharistije (Jn 13,33; 15,9). Po prejemu deleža v povsem istem poslanstvu kot Jezus (Jn 20,21), se čuti pooblaščen nagovarjati njemu zaupane iz vseh starostnih skupin (1Jn 2,12) kakor Jezus (Jn 13,33).

Skratka, na podlagi očitnih znakov v besedilu in enotnosti vseh besedil svetega pisma (Ratzinger 2007, 16), sklepamo, da je apostol Janez v slogu svoje knjige znamenj želel označiti tudi svojo identiteto kot svoje znamenje, ki je sad vseh Jezusovih znamenj.

Zato njegov podpis kot Ljubljeni učenec sprejemamo v Plavtovem slogu: "*Nomen est omen*" (Ime je znamenje), kajti tako evangelist pove več o sebi kot zgolj s suhoparno zgodovinsko oznako lastne identitete v skladu z lastnim rojstnim listom (za ugotovitev katere je videl, da je dovolj namigov, tako njegovih kot od drugih), on je namreč preroben, in to je celo življenje oznanjal.

Po celo-življenjskem oznanjevanju med drugim Jezusovega pogovora z Nikodemom se je vse bolj in bolj poglobljalo njegovo zavedanje, da je Jezus dal tudi njemu novo identiteto, čeprav mu ni korenito spremenil imena (Mr 3,17) kakor Petru (Jn 1,42). Za svojo novo identiteto torej Janez pričuje, ki pa ni prihranjena samo njemu (Jn 1,12sl.), temu primerno pričuje vsem o Jezusovih znamenjih (Jn 20,30sl.; 21,24). Biti Ljubljeni učenec je torej hkrati vabilo (Pitre 2016, 37) vsakokratnemu poslušalcu oz. bralcu.

⁹⁸ V veliko pomoč je primerjava (Pitre 2016, 35) med Jezusovim preklapljanjem iz prve osebe ednine (*jaz*) v tretjo osebo množine (*mi*) ter tretjo osebo ednine (*sin človekov*) v pogovoru z Nikodemom

Tu je naše izhodišče odgovora na vprašanje zgodovinskosti Janezove pripovedi. Janez ni suhoparni zgodovinar ali novinar, ki bi poročal samo vidna dejstva. Jasno, saj njegov Učitelj ni bil tak. Mnogi opazijo *ven-izstopajoče* posebnosti četrtega evangelija, kot so: odsotnost izrecne pripovedi Jezusovega krsta in skušnjav v puščavi, izganjanj demonov, odsotnost poročila o Spremenjenju, odsotnost izrecnega poročila o ustanovitvi evharistije med zadnjo večerjo, prisotnost tri-letnega delovanja in v okviru slednjega številni dogodki, ki jih ostali trije evangelisti ne omenjajo. Te posebnosti Cerkev ni nikoli obravnavala kot oteževalno okoliščino, ki bi označila njegovo pričevanje o Jezusu kot zgodovinsko nezanesljivo.

Ne bomo dvigovali Janezovega ugleda na račun ostalih evangelistov, ker so tudi slednji mojstri pripovedi. Kljub temu moramo priznati njegovo edinstvenost, da na drugačen - in nič manj zgodovinski - način govori o Jezusu. Drugi evangelisti predstavijo različne prizore iz Jezusovega življenja, ki služijo kot ena sama priprava na Jezusovo ustanovitev kraljestva v Jeruzalemu (KKC 560). Njihova pripoved Jezusovega javnega delovanja je umetn(išk)o eno-letna, to je njihov skupen literarni slog, kot recimo obstajajo sodobne predstavitve zgodovine vesolja⁹⁹ v enem koledarskem letu zaradi poenostavitve razumevanja. Apostol Janez, ki je med njimi edini bil priča od začetka (Lk 1,2; Jn 1,14), vstavi manjkajočo zgodovinsko strukturo tri-letnega dogajanja, ki so jo drugi namerno opustili zaradi predstavitve linearne¹⁰⁰ enotnosti Jezusovega romanja (Ratzinger 2011, 17) na kraljevski prestol v Jeruzalem. Janezova literarna posebnost pa je, da zgodovinske dogodke pripoveduje kot Jezus. Kaj to pomeni?

Za primer vzemimo Jezusovo zgodovinsko razlago (Mt 21,32) prilike o dveh sinovih, ki jo pove v templju, in nato nadaljuje s priliko o vinogradniku, katere zgodovinska razsežnost ni več potrebovala razlage, vsaj za velike duhovnike in farizeje

---

(Jn 3,11-15), na podoben način iz prve v tretjo osebo ednine v shodnici v Kafarnaumu (Jn 6,53-58) in v Jeruzalemskem templju (Jn 7,37sl.) ter Janezovim v slovesni razglasitvi avtorstva (Jn 21,24).

⁹⁹ In ravno zgodovino vesolja je prišel odločilno zaznamovat.

¹⁰⁰ Torej kot eno samo pot v Jeruzalem. Vse Jezusove poti se stekajo odločno in jasno v Jeruzalem, to je poudarek, ki ga zavestno in soglasno izpostavljajo Matej, Marko in Luka.

(Mt 21,45) ne.¹⁰¹ Slednji so torej znali razvozlati Jezusove zgodovinske oz. namige tekočega časa. Ravno to počne apostol Janez v svojem oblikovanju nekaterih zgodovinskih pripovedi.¹⁰² Naš avtor posrečeno (če ne namerno) posveti celotno poglavje Jezusovim prilikam tik pred obravnavo Janezovega evangelija, kjer poudari, da so Jezusove prilike »izraz za skritost Boga v tem svetu« (Ratzinger 2007, 206), posebej pa v obravnavi prilike o usmiljenem Samarijanu pokaže kot upravičeno razlago Cerkvinih očetov, ki vidi v njej odraz Jezusovega delovanja, saj »ustreza notranji možnosti besedila« (Ratzinger 2007, 211).

Janez torej kot Jezus uporabi zgodovinske dogodke, ki jih črpa iz zakladnice lastnega doživljajskega spomina. Iskreno je treba upoštevati, da Janez ni imel za učitelja le Krstnika in Jezusa, ampak tudi Jezusovo mater. Od svojega Učitelja je pod križem sprejel njegovo mater za svojo (Jn 19,27). Koga bi si lahko Janez želel in izbral za boljšega učitelja v poslušnosti Duhu resnice, ki uvaja v vso resnico (Jn 16,13) izza okulisja zgodovinskega dogajanja? Jezus mu je dal učiteljico, ki je bila že vajena na branje *med-vrstičnega* pisanja Boga, ki je prisoten v zgodovini. Kolikokrat je imel priložnost z Marijo ohranjati in med seboj povezovati vse dogodke (Ratzinger 2007, 244) še preden je evangelist Luka zapisal njeno navado od samega začetka (Lk 1,29; 2,19.51). "Pomni, Izrael" (5Mz 8,2) za njiju ni bil zgolj nostalgичno obujanje spomina na zlato dobo, ampak evharistično dejanje Cerkve, ki se za njiju ni

---

¹⁰¹ Ob tem samo omenimo Janezovo edinstveno zgodovinsko opombo, ki je ostalim evangelistom preveč samoumevna, da bi jo izrecno zapisali. Namreč po Mojzesovem pravu lahko govorimo o velikih duhovnikih v množini, samo če mislimo na pokojne, kajti to je dosmrtna funkcija (primerljivo današnjemu papeževanju). Torej, ko govorimo o sedanjosti je upravičena samo ednina, en sam je namreč lahko veliki duhovnik. Kakor je Aron imel ob sebi duhovnike in levite, on sam pa je bil edini veliki duhovnik, tako velja po Mojzesovem pravu za vse čase v Izraelu.

Ker je Janez kot zadnji izmed evangelistov (Pitre 2016, 84) edini napisal svoje pričevanje (zelo verjetno) po porušenju Jeruzalema (Hahn in Mitch 2010, 17-18) in z njim vred Jeruzalemskega templja (pod cesarjem Neronom leta 70), je dodal edinstveno zgodovinsko pripombo o Kajfu (Jn 11,51), po kateri vemo, da so se tempeljski oblastniki uklonili zahtevi Rimljanov, naj ima veliki duhovnik eno-letni mandat (da ne bi pridobil skozi leta preveč vpliva v vodenju ljudstva), in tako tudi potrdili, kar izpovejo Pilatu (Jn 19,15), da so služabniki bolj prava Rimskega cesarja kot pa Mojzesovega (Jn 5,45-47).

V tej luči tudi razumemo Pavlovo ne-poznavanje (Apd 23,5) velikega duhovnika, namreč mnogo let je preteklo odkar je bil v Jeruzalemu, a vsako leto je bil izvoljen nov. Janez torej zapiše to zgodovinsko opazko za vse tiste, ki ne vedo za to ureditev, ki je veljala do uničenja templja, ostalim evangelistom pa ta skrb ni prišla na misel, saj pišejo v času, ko Jeruzalem stoji in tempelj normalno deluje, oni namreč šele zapisujejo Jezusovo napoved (katere zgodovinski obstoj Celz in nekateri novoveški razlagalci zanikajo) uničenja Jeruzalemskega templja (Pitre 2016, 86-88).

¹⁰² Tu mislimo na tiste, ki se jim odreka zgodovinska veljava (Ratzinger 2007, 232).

zaključilo s sodobnim vzklikom: "Pojdite v miru", ampak nadaljevalo v skupnem domu (Jn 19,27b).¹⁰³

Dogodka v Kani se Janez spominja skupaj z Marijo, tako da vidi v njem preroško znamenje (Jn 2,11) in iz zgodovinskega dogodka *abstrahira*¹⁰⁴ (izvleče ven) odrešenjski pomen njegovega delovanja. Odsotnost imen ženina, neveste ter glavnega strežnika¹⁰⁵ nikakor ne pomeni, da osebe, s katerimi se Jezus sreča niso pomembne, nasprotno one same postanejo preroško znamenje. Torej njihova anonimnost je obrazložljiva na najbolj ustrezen način,¹⁰⁶ tako da sprevidimo da gre za Janezov izvleček (in ne novinarski članek, ki bi ga uvrstili v kroniko afer npr. z novico leta, da je na poroki

---

¹⁰³ Mar ni to tudi trajna vrednost in smisel pobožnosti rožnega venca, ki se je izklesala v zgodovini Cerkve. Don Bosko je večkrat opisoval svoje sanjsko videnje, ki ga je prejel prvič pri devetih letih starosti, kako mu je skrivnosti mož obljubil učiteljico, ki ga bo vodila in usposobila za to, kar zahteva od njega. Njo je istovetil z Devico Marijo, ki je bila njegova Pomočnica.

¹⁰⁴ Znani pojav t.i. abstraktne umetnosti je lahko zelo zavajajoč, če razumemo 'abstraktno' kot nekaj kar je prepuščeno zgolj razlagi vsakokratnega posameznika, ki se sooča in stopa v odnos z nekim abstraktom. Sama beseda pomeni izvleček (lat. *ab* pomeni 'iz' ter *trahere* 'vleči'). Ne gre pri tem zmotno misliti, da si vsak mimoidoči izvleče nekaj zase npr. iz umetniškega dela, namreč umetniško delo samo je izvlečeno iz svojega življenjskega okvira. Brez tega življenjskega okvira ostane torej umetniško delo nerazumljeno, nalepke vsakršnih razlag povsem odtujene njegovemu izvornemu življenjskemu okvirju pa lahko označimo kot 'posilstvo' nad umetniškim delom. Temu primerno slika spomenika Berlinskega zidu lahko povprečnim neizobraženim Afričanom ali Kitajcem lahko prikliče tisoč različnih misli, ne moremo pa reči, da ustrezajo temu, kar sama slika izraža, če sploh niso seznanjeni z Nemško polpreteklo zgodovino.

¹⁰⁵ Gre za Janezovo edinstveno besedo brez vzporednic izven tega dogodka, njeno sopomenko pa najdemo v spisih Jezusa ben Siraha (Sir 32,1s). Njegova glavna dolžnost je bila priprava omizja ter nadzor nad hrano in pijačo (Pitre 2014, 47).

¹⁰⁶ Označiti ga kot izmišljen dogodek je preveč domišljavo poseganje v bistvo književne zvrsti evangelijev, ki so teološka besedila, in ravno zato zgodovinska, saj nima smisla iskati pomen Božjega delovanja v zgodovini, če ni nobenega zgodovinskega dogodka, v katerem (Bog) deluje. Poleg tega ni nobenega znanega zgodovinskega vira, ki bi potrjeval tovrstno predpostavko mnogih novoveških razlagalcev, vse namreč kažejo nasprotno.

Edino smiselno je tudi tukaj uveljaviti osnovno kazensko-pravno načelo domneve nedolžnosti, dokler se ne dokaže nasprotno, namreč nobene potrebe ni, da bi bilo dokazno breme na strani obrambe (obtoženca), in ne tožilca. Torej tisti, ki označujejo apostola Janeza za pravljíčarja, čeprav sam za to ne daje nobenih namigov v besedilu, ga obravnavajo kot pravnomočno obsojenega (lažnivca) in temu primerno predstavljajo dokazno breme dokazovanja nedolžnosti (kot to naredi že obsojeni na višjestopenjskem sodišču).

Zgolj golo dejstvo, da opisuje nekatere dogodke, ki so odsotni v drugih evangelijih, ni bil za škofo zgodnje Cerkve nikoli povod, da ga označi za nezgodovinski apokrifni evangelij, ki je poln izmišljotin, in kot tak nezanesljiva priča o Jezusu iz Nazareta. Navsezadnje tudi drugi evangelisti imajo nekatere posebnosti, zaradi katerih jih ne bomo označili za nezgodovinske dodatke. Priča smo harmoniji skupnostnega spominjanja življenja ene same osebe, ki je odločilno zaznamovala zgodovino celotnega človeštva. Če bi hoteli imeti celoten dnevnik v obliki scenarija Jezusovih 33 let, ves papir sveta ne bi zadostoval, kot nam pravi apostol (Jn 21,25b). Vse, kar je napisano, je prebavljivo in pomenljivo za naše iskanje smisla v vključitvi v to zgodovinsko dogajanje Božjega delovanja.

slavnih zmanjkalo pijače). Daje nam polno namigov, da izluščimo bistvo, ki je prvemu pogledu skrito. On sam je namreč vse dogodke večkrat preiščeval in v njihovi globini odkrival Božje bisere, ki na površju zgodovinskih dogodkov v tistem trenutku niso bili vsem zaznavni. Jezus sam kliče od ljubezni na prvi pogled (Mt 4,16sl.) k poganjanju korenin za rast (Mt 4,20) z namenom ostajanja v ljubezni (Jn 15,4.9).

Zgodovinska oseba, šef strežbe, ni vedel od kod je vino (Jn 2,9), ki *končno* predstavlja Jezusa (Mr 14,24), podobno namreč Krstnik dvakrat poudari, da ni poznal Jezusa (Jn 1,31.33). Šef strežbe je bil navdušen, ko ga je poskusil, Krstnik ravno tako poudarja polnost veselja (Jn 3,29). Šef strežbe pohvali ženina, da je prihranil najboljše za konec, kako ob tem ne bi pomislili na hišnega gospodarja iz Jezusove (zgodovinske) prilike o hišnem gospodarju, ki je poslal nazadnje svojega sina v vinograd (Mt 21,37), in ravno Krstnik oznanja prihod Božjega Sina (Jn 1,34). Ne gre torej za nobeno poneverbo in posiljevanje evangelija, če izpeljemo sklep, da zgodovinska oseba šefa strežbe v Janezovi pripovedi odstopi prostor pomembnejšemu od sebe, ki ga ima čast predstavljati, namreč Krstniku, ki se sam predstavi kot ženinov prijatelj (Jn 3,29) in je kot tak šef strežbe, ki temu ustrezno pripravlja prostor (Jn 1,23) za veliko večjo svatbo med Bogom in človeštvom. Temu primerno se tudi sam pomika v ozadje (Jn 3,30), kot se za vsako poročno pričo spodobi, da ne zasenči ženina (Pitre 2014, 39).

Zgoraj smo omenili Janezov zgodovinski popravek v celostni zgradbi svojega pričevanja o Jezusovem javnem delovanju v treh letih v primerjavi s poročili drugih treh evangelistov. Tukaj pa moramo omeniti, da Janez zgosti vse dogajanje od oznanjevanja Krstnika do svatbe v Kani umetn(išk)o v en sam teden,¹⁰⁷ kajti zavestno sledi zgradbi Mojzesovega poročila o stvarjenju (1Mz 1sl.) ter temu primerno namerno opusti vmesno 40-dnevno bivanje Jezusa v puščavi, katerega so drugi trije evangelisti

---

¹⁰⁷ To je razvidno v štirih dneh, ki si sledijo en drugemu (Jn 1,29.35.43) in omembi preskoka na sedmi dan, ki je hkrati tretji po vrsti od nazadnje omenjenega (četrtga) dne. Torej je dan svatbe v Kani tretji in sedmi dan hkrati (Ratzinger 2007, 260). Kaj nam želi Janez s tem povedati? Spričo prisotnosti vrčev za očiščevanje Judov (Jn 2,5) gre verjetno za namig na določbo glede nečistosti ob dotiku mrliča, po kateri se mora nečisti umiti na tretji in sedmi dan (4Mz 19,12.19; 31,19).

Ob tem ni naključje, da je to edinkrat, ko Janez omeni 'tretji dan', ki ga je tolikokrat slišal iz Jezusovih ust ob napovedi usmrtnice in Vstajenja, saj tukaj nakazuje, da je Jezusovo Vstajenje tisto, ki je vir novega tedna stvarjenja, ki več ne bo poznalo smrti v primerjavi s tragičnim iztekom prvega sedmega dne (1Mz 3,11.19).

zgodovinsko zadovoljivo pokrili. Janezov namen je zopet narediti vidno, kar sprva ni bilo, namreč z Jezusom, novim Adamom, se je začel teden novega stvarjenja in po Sobotnem počitku (1Mz 2,2) nadaljuje svoje delo (Jn 5,17). Kakor prvi niti novi Adam ni brez primerne pomoči (1Mz 2,20) in zopet se rima zgodovinski scenarij, saj mu tudi nova Eva (Jn 2,3)¹⁰⁸ omenja sad drevesa (1Mz 3,6b). Takojšnja primerjava nam pokaže razliko že v tem, da Marija prosi za druge in je očitno vodena od Svetega Duha,¹⁰⁹ in ne padlega angela, saj Jezus ugodni njeni prošnji in Mariji je bilo povsem jasno že takoj po njegovem odgovoru, da ji nedvomno pritrjuje,¹¹⁰ saj v nasprotnem ne bi samovoljno dajala nadaljnjih navodil strežnikom (Jn 2,5).¹¹¹ Zdaj se nikakor ne smemo izogniti obravnavi drugega dela Jezusovega odgovora Mariji, ko omeni prihod svoje ure (Jn 2,4b).

Slednje je res vrhunski primer Janezove abstraktne umetnosti. Te Jezusove zgodovinske besede so mu leta odmevale in premleval jih je skupaj z Marijo znotraj evharistije (Apd 2,46). Iz ure, ki jo omeni Jezus v Kani v okviru poročne zaveze Galilejskega poročnega para, naredi Janez izhodiščne koordinate¹¹² za svojo pripoved.

Jezus Mariji nakaže razliko med končnim sadom drevesa vinske trte, za katerega prosi v teh točno določenih zgodovinskih okvirih potrebe za svatbo z omejenim številom povabljenih (Jn 1,1s), in končnim Sadom Drevesa Življenja, Vinske Trte, ki je

---

¹⁰⁸ Jasno je, da Jezus daje svoji materi naslov nove Eve, ko jo na sedmi dan imenuje 'žena' (Jn 2,4), povsem enako kot Mojzes, ko govori o ženi, ki jo je Bog naredil iz Adamove strani (1Mz 2,22), kateri jo naposled imenuje 'Eva' (1Mz 3,20) zaradi Božje obljube, ki jo je prejela (1Mz 3,15sl.).

¹⁰⁹ Kakor je to razvidno tudi pri Jezusovih dvanajstih letih, ko Jezusa ne pusti živeti v templju (Lk 2,51) za razliko od Samuelove matere (1Sam 1,22), kar nam daje slutiti, da ima Marija v odnosu do Jezusa primerljivo vlogo Očetu. Ni zanemarljivo dejstvo, da je Jezus od vekomaj rojen iz Očeta, zemeljsko pa iz Marije, kar daje Mariji posebej vzvišen položaj.

¹¹⁰ Ne moremo pretiravati v poudarjanju pomembnosti podobnosti prvega dela Jezusovega odgovora z odgovorom demonov, ki jih Jezus izžene v shodnici v Kafarnaumu (Mr 1,24), ki je omenjen neposredno po dogodku v Kani (Jn 2,12). V obeh primerih je jasno, da uporabljena besedna zveza pomeni ubogljivo soglasje. Lahko rečemo, da Marija opravlja tukaj vlogo Svetega Duha, ki je odvedel Jezusa v puščavo, da bi bil skušan, saj ga napeljuje k odrešilnemu ravnanju ravno tam, kjer je Eva bila zapeljana v pogubno ravnanje skupaj z Adamom. Sedaj razumemo zakaj Janez namerno opusti pripoved zgodovinskega dogodka skušanja v puščavi, saj pokaže, kako Jezus postavi korenine razrešitve skušnjav skupaj z Marijo tudi v Kani, kakor je to že sam naredil v puščavi.

¹¹¹ Enostavno to ni nikakor v Marijinem slogu (Lk 1,38) in trditi nasprotno, kot da bi Jezusa prisilila v določeno ravnanje, bi bilo pristno posiljevanje tako njene osebnosti kot besedila.

¹¹² Zdi se nam primerna ta geografska prisposoba, saj po *Jezusovi uri* res vemo, kje se nahajmo v Janezovi pripovedi in kam gremo oz. kaj je središče naše pozornosti.

on sam (Jn 15,1) na zadnji večerji ob zavedanju prihoda svoje ure (Jn 13,1).¹¹³ Ni torej naključje, da Jezus prepozna prihod svoje ure, ko se razširi krog ljudi, ki bi radi bili na seznamu povabljenih (Jn 12,23). Torej Jezusov odgovor Mariji očitno namiguje, da bo ob prihodu svoje ure pridelal vino, kakor je tudi ženinova dolžnost (Pitre 2014, 39), v nasprotnem namreč ne bi šef strežbe šel pohvalit ženina (Jn 2,9sl.). Zdaj tudi razumemo, zakaj Krstnik prepozna naravno neporočenega Jezusa za nadnaravnega Ženina (3,29a) vsega človeštva (Mt 22,9), kakor je to na samem začetku stvarjenja bil povsem naravno Adam. *Jezusova ura* oz. kakor pravi naš avtor »ura svatbe Boga z njegovim ljudstvom« (Ratzinger 2007, 261) je tako v Janezovi pripovedi tista, ki daje ritem vsem ostalim podobam, jih ureja skupaj (koordinira).

Temu primerno posvetimo našo pozornost vsem omembam Jezusove napovedane ure, da ustrezno zajamemo njeno bistveno razsežnost.¹¹⁴ Prvi element je torej vino poročne zaveze (Jn 2,4), drugi je čaščenje Očeta v duhu in resnici (Jn 4,23) neodvisno od naravne rodovne pripadnosti (Jn 4,21), tretji element je slišanje glasu Božjega Sina celo s strani mrtvih, ki daje življenje (Jn 5,25.28), četrti je prijetje (aretacija) Jezusa (Jn 7,30; 8,20), peti element je poveličanje Sina Človekovega, ki je ustrezno sadu pšeničnega zrna (Jn 12,23sl.), šesti je Jezusovo vznemirjenje (Jn 12,27), sedmi element je odhod s tega sveta k Očetu ter izkazovanje ljubezni do konca (Jn 13,1), ki sovпада z jasnim oznanilom Očeta brez prisodob (Jn 16,25),¹¹⁵ z Jezusovo navidezno osamljenostjo¹¹⁶ in Očetovo skrivnostno prisotnostjo (Jn 16,32).

---

¹¹³ Sploh nas ne preseneča globoka povezanost med zgoraj omenjenim Jezusovom govorom v Jeruzalemskem templju o zgodovini Izraela, ki jo primerja z vinogradom hišnega gospodarja (Mt 21,33; Mr 12,1; Lk 20,9), in neposrednim istovetenjem svojega Očeta s tem vinogradnikom (Jn 15,1) na zadnji večerji s svojimi učenci, ko se sam opredeli za edino vinsko trto v vinogradu, ki bo obrodila sad, ki ostane (Jn 15,4-8).

¹¹⁴ Tukaj se pustimo voditi predvsem Scott Hahn-u, ki v posebnem eseju v okviru komentarja Janezovega evangelija (Hahn in Mitch 2010, 70sl.) zbere vse elemente Jezusove ure, ki nam jih razseje Janez v svojem pričevanju.

¹¹⁵ Skrivnost Celostnega Izročanja Ljubezni Jezus naredi vidno (skozi evharistične oči: Lk 24,31a) na križu. Oče se v polnosti Izreče v Sinu (Jn 5,26), kateremu da Zmožnost Izrekanja lastne identitete (Mt 11,27). Sin ne naredi kratkega stika v zapiranju vase, ampak se v polnosti Izreče v Izročanju Očetu (Lk 23,46). Njuno vzajemno Izročanje je Ljubezen v osebi Svetega Duha, ki tako izhaja iz obeh.

Leta 675 v Španskem mestu Toledo je v veroizpovedi pokrajinskega zbora Sveti Duh opredeljen kot 'Izhajanje' (Strle 1977, 132-133). Za ustrezno vstopanje v skrivnost Božje identitete je tako bil nujen dodatek 'Filioque' (lat. in Sina), torej resnica, da Sveta Trojica ni popolna, če Sveti Duh ne izhaja poleg iz

Od prijetja po smrtnem boju in goreči molitvi v Getsemaniju (Lk 22,44) do Jezusove usmrtnitve in obuditve teles svetih v grobovih (Mt 27,52sl.) po Jezusovem kriku (Mt 27,50) ter poveličanja Sina Človekovega in Vnebohoda k Očetu (Lk 24,51) je preteklo več ur, več dni, celo več kot en mesec. Naše najbolj odločilno vprašanje je: "Ali obstaja zgodovinska *ura* brez prisposodob, v kateri je vse to zgodovinsko dogajanje zgoščeno in resnično navzoče?"

Apostol Janez nam daje odgovor na dlani. Jezusova zgodovinska ura (Lk 22,14) je evharistična ura¹¹⁷ zadnje večerje na veliki četrtek.¹¹⁸ V njej zgosti (kompresira) vse svoje preteklo in prihodnje ravnanje. V njej lahko občudujemo Jezusovo *abstraktno* umetnost.¹¹⁹ V njej vzame kruh in vino ter ju nevidno pretvori v svoje meso in kri, ki ju bo daroval Očetu na križu, da bi se po njem bili zmožni vsi sinovsko darovati Očetu (Jn 6,56sl.).

Za tiste zgodovinske razmere očitno pretirana (Pitre 2014, 45) količina vina (Jn 2,6), ki ga Jezus priskrbi v Kani iz z vodo napolnjenih vrčev¹²⁰ za obredno

---

Očeta (Sinu) tudi iz Sina (Očetu). Lahko rečemo, da je po pomembnosti primerljiv dodatku besede 'homo-ousios' (gr. *istega-bistva*) veroizpovedi leta 325 v Niceji (Ratzinger 2007, 324).

¹¹⁶ Jezus napove učencem (Mt 26,31), da ga bodo zapustili (Mt 26,56b), kakor je napovedal prerok Zaharija (Zah 13,7). V vseh zgodovinskih časih je veljalo, da če v bitki pade kralj, da je v tistem trenutku poražena vsa njegova vojska, ki se v tistem trenutku vda ali razbeži.

¹¹⁷ Ne more biti naključje, da je še danes v veljavi bolj ali manj eno-urni okvir svete maše .

¹¹⁸ Ta sovpada z Judovsko pashalno večerjo, saj apostol opiše nekaj sestavnih delov tega prazničnega obeda (Pitre 2015, 360), namreč vsi ležijo (Jn 13,23-25), Jezus pomaka grižljaj (Jn 13,26s), apostoli mislijo, da je Jezus naročil Judu, naj nese kaj ubogim ali pa skoči nekaj dokupit v zadnjem trenutku za praznik (Jn 13,29), kar je oboje bila Judovska navada v povezavi s prazničnim obedom (Tob 2,2).

¹¹⁹ Če velja predpostavka, da je sveta maša nekaj dolgočasnega večini sodobnih kristjanov, velja tudi, da razlog za to lahko najdemo v nerazumevanju same narave zgoraj omenjenega abstrakta. Zakrament evharistije je abstrakt, je izvleček vsega Jezusovega delovanja. Življenjski okvir tega izvlečka je celotno Jezusovo zemeljsko življenje kot tudi njegova zakrita navzočnost v zgodovini od začetka človeštva, kot je popisana v knjigah stare zaveze.

Zato je dobra polovica časa svete maše namenjena ravno temu celostnemu zgodovinskemu okvirju, iz katerega je izvlečena, da se tudi v nas zasidra razumevanje zakramentalnega dogajanja (Lk 24,31a). Celotno besedno Bogoslužje je torej namenjeno tudi odgovoru na vprašanje: »Kaj pomeni ta obred?« (2Mz 14,26), ki so ga morali zastaviti Izraelski sinovi ob obhajanju vsakoletne pashe, kakor jim je zapovedal Mojzes (2Mz 12,25).

¹²⁰ Že v Egiptu se je voda v vrčih spremenila v kri (2Mz 7,19) pred odhodom Izraelcev proti obljubljeni deželi in tako trinajst stoletij vnaprej čakajoče napovedala ta dogodek.

očiščevanje, je zgolj znamenje, ki namiguje na obilje evharističnega vina,¹²¹ ki ga obhajajo po celem svetu vse do danes vsi, ki so šli skozi obred krstnega očiščevanja. Slednje je nujno svatbeno oblačilo (Mt 22,12) ne glede na naravno rodovno pripadnost (Jn 3,3.5). Tudi ne pretiravamo, če rečemo, da je kruh sad pšeničnega zrna, ki umre (Jn 12,24), da bi rodilo obilje evharističnega kruha,¹²² po katerem Sin Človekov ne ostaja več sam kot Očetov Sin, ampak si pridruži svojo Nevesto v istem statusu poveličanja (Jn 12,26).

Vse to je Jezus zaupal novim strežnikom, ki so v Kani bili samo opazovalci (Jn 2,2) ter so do zdaj samo očiščevali s krstno vodo (Jn 4,2). Prav v tisti uri jim je ukazal (Lk 22,19b; 1Kor 11,25) ter jih pooblastil, naj bodo služabniki kakor on (Jn 13,16). Ravno tako so tudi oni postali Ženinovi prijatelji (Jn 15,14sl.), njegove poročne priče (Jn 15,27; Apd 1,8), potem ko so ga že nadnaravno spoznali (Jn 14,7) kot Nevesta (1Mz 4,1). Zapustil jim je opravljanje večjih del, kot jih je sam opravljal (Jn 14,12).

Le kaj je lahko večjega od Jezusovega zemeljskega raznovrstnega delovanja kot zakramenti njegove Neveste, Cerkve, ki jih je sam ustanovil in so prošnja Očetu v njegovem imenu¹²³ in v spomin vsega njegovega dela, ki je bilo usmerjeno k temu (Jn 14,13).¹²⁴ To so nova močnejša znamenja, ker so nasprotno Jezusovim dotedanjim zemeljskim znamenjem na zunaj povsem običajna, od znotraj so pa polna delovanja Svetega Duha, ki ga pošilja skupaj z Očetom (Jn 14,26). Jezus na zadnji večerji poudari, da doslej niso ničesar prosili Očeta v njegovem imenu (16,24a), kajti ni še šel k Očetu

---

¹²¹ Pomenljiva je napoved prerokov Amosa in Joela (Pitre 2014, 46) v zvezi z obnovitvijo Davidovega kraljestva, ob času katerega bo obilje vina (Am 9,13; Jl 2,18).

¹²² Namesto drobtin, ki jih omenja Kanaančanka (Mt 15,27), Jezus pripravi za vse narode enak in en sam kruh. Tako odgovori Jezus na prošnjo neznanih Grkov po srečanju z njim (Jn 12,21), torej po 'evharističnem ovinku' kakor tudi svoji najtesnejši učenki (Jn 20,17). V nasprotnem je povsem nerazložljiva Jezusova reakcija na sporočilo apostolov, Andreja in Filipa (Jn 12,22b).

Naš avtor poudari drugačnost 'videnja' Jezusa, ki ga bodo Grki deležni (Ratzinger 2011, 32) tudi na novem primeru rimanja zgodovine, ko prikazen nekega Makedonca povabi k sebi apostola Pavla (Apd 16,9), ki jim naposled omogoči zakramentalno srečanje z Jezusom (Apd 16,15.33).

¹²³ Kako nam lahko uide vzporednica z zaključkom evharistične molitve v Rimskem misalu: "Po Kristusu, s Kristusom in v Kristusu tebi vsemogočnemu Bogu Očetu v občestvu Svetega Duha vsa čast in slava na vse veke vekov."

¹²⁴ »Kar je bilo na našem Zveličarju vidnega, je prešlo v zakramente« (serm. 74.2) nam v povezavi s tem poudari Leon Veliki (KKC 1115).

(Jn 20,17b) in jim še ni dal moči (Apd 1,8) tega zakramentalnega poslanstva (Jn 20,21; Apd 2,43; Mr 16,20).

Primerno je, da ne izpustimo eno podrobnost, ki je razvidna v Kani, namreč Marija ni le nova Evav Jezusovih očeh,¹²⁵ ampak tudi Mati Kraljica, ki ima pravico prositi Kralja za uslugo za kogar koli. V Jezusovih očeh je torej nova Batšeba (1Kr 2,19sl.), ki ji ne odkloni njene prošnje, saj se ne boji za svoj prestol (1Kr 2,22-24), nasprotno ravno s svojega prestola (Ratzinger 2007, 325) preliva svojo kri (Jn 19,34), na katero namiguje že v Kani (Jn 2,4b), napove jo pa na zadnji večerji, kjer je zakramentalno že navzoča (Lk 22,20).

2.3 Evangelij o Božjem kraljestvu

Markov *izzivalni*¹²⁶ začetek (Mr 1,1) bi lahko izrazili tudi s predrugачenimi Jezusovimi besedami (Mt 22,21): "Cesarju, kar je cesarjevega in Jezusu Evangelij!" Pri tej zelo znani besedi gre v temelju za zmagovalno novico z bojišča (1Sam 31,9; 2Sam 4,10), ki pomeni menjavo oblasti (Iz 52,7) oz. kakšno drugo novico od kralja (Ratzinger 2007, 69). Zaharija je prejel evangelij od angela Gabriela (Lk 1,19), da bo njegov sin pripravil ljudstvo (Lk 1,17) Božjemu kraljevanju (Lk 1,71.74). Pavel pravi, da je že Abraham prejel evangelij, ki se tiče Božjega kraljevanja vsem narodom (Gal 3,8).

Jezus v shodnici v Nazaretu pripiše besede preroka Izaija o evangeliju Božjega maziljenca sebi (Lk 4,18). Matej takoj na začetku predstavi Jezusa kot zakonitega nosilca Božje kraljeve obljube Abrahamu in Davidu, potem pa poroča, kako oznanja

---

¹²⁵ Pod križem postane nova mati (Jn 19,26) vseh živih (1Mz 3,20; KKC 2679), ki jih rodi v porodnih bolečinah (1Mz 3,16; Raz 12,2), kakor ji je napovedal Simeon pred triintridesetimi leti (Lk 2,35). Ni torej naključna Nikodemova prisotnost (Jn 19,39), ki pod križem dobi - tisti dan še ne razvidni - odgovor na njegovo vprašanje Jezusu (Jn 3,4b), saj je na Golgoti prisotna nadnaravna Mati, Duh in voda (Jn 3,5; 19,27.34). Janez nam pa pokaže, kako je v Božjih očeh ravno Golgota izpolnjena Kana (Jn 19,30).

¹²⁶ Pregarjanje kristjanov v Rimskem imperiju ni nikakršno naključje (Ratzinger 2007, 35). Samo zgodovinski pokazatelj nam je, da so se Rimski cesarji zavedali razsežnosti sporočila o Jezusu (Ratzinger 2007, 340) veliko bolje kot pa večina kristjanov v sodobni Zahodni družbi. Nobeno naključje ni (Rim 15,25), da sta Peter in Pavel šla v prestolnico Rimskega imperija, naravnost v žrelo četrte zveri (Dan 7,23), da se v imenu Sina Človekovega na skrivnosten (ne (Ratzinger 2011, 193) predvsem zemeljsko-časen) način polastijo kraljestva (Dan 7,22b).

evangelij kraljestva (4,23; 9,35). Jezus napove učencem, da bo pred dovršitvijo zgodovine evangelij kraljestva oznanjen po vsem svetu (Mt 24,14).

Jezus oznanja Božji evangelij (Mr 1,14), ker se je dopolnil čas in se je približalo Božje kraljevanje, temu primerno zahteva spremembo¹²⁷ miselnosti in zaupanje tej novici (Mr 1,15). V Jeruzalemu se sklicuje na svoja dela, ki kažejo, da je zaupanja vreden Evangelist Očeta (Jn 10,25). Ravno tako utemelji svoje kraljevanje tudi Krstnikovim učencem (Lk 7,22). Farizejem torej na podlagi vsega, kar počne, jasno pove, da je Božje kraljevanje že vidno med njimi (Lk 17,21), kakor ugotavlja tudi naš avtor (Ratzinger 2007, 79). Zelo izrazito vidno je to Jezusovo prepričanje, ko pripisuje Sinu Človekovemu »oblast na zemlji odpuščati grehe,« (Mr 2,10) sam jo pa izvršuje (Mr 2,5).¹²⁸ Isto naredi skesanemu *so-križanemu*, kateremu zagotavlja 'današnjost' rajskega kraljestva (Lk 23,43). Premožnemu oblastniku Jezus zagotavlja, da je prihod v Božje kraljestvo povsem istovetno hoji za njim (Lk 18,24).¹²⁹

Torej Jezus enači svoje delovanje v Očetovem imenu s kraljevanjem v njegovem imenu. To je Božje kraljestvo. V pomoč nam je tudi poudarek našega avtorja, ki pravi da hebrejska (*malkut*) in grška (*basileia*) beseda za kraljestvo ni zgolj samostalnik, ampak »nomen actionis« (Ratzinger 2007, 77), kar ustreza glagolniku 'kraljevanje'. Ko slišimo torej besedno zvezo Božje kraljestvo, je najbolj ustrezno imeti v mislih Božjo dejavno prisotnost.

---

¹²⁷ To nas zelo spominja na trojni izhod (1Mz 12,1), h kateremu je bil poklican Abram in kasneje na klic izhoda Izraela iz Egipta (2Mz 2,8). Gre za spremembo miselnosti, ki si jo človek v določeni družbi (domovina, rod, družina) prisvoji, za prejem nove miselnosti, ki je veljavna (oz. kraljuje) v novi družini.

¹²⁸ Izrazito nevidno pa je samo dejstvo odpuščanja grehov, ki ga Jezus zgolj nakaže z vidno ozdravitvijo hrome, ki shodi (Mr 2,12).

¹²⁹ Ni naključje, da Jezus med naštevanjem Božjih zapovedi opusti tiste, ki se nanašajo na Boga, saj namiguje da povsem sovpadajo s hojo za njim. Naš avtor nam daje za pričo tega tudi rabina Neuserja (Ratzinger 2007, 122.127). Ni torej čudno, da kralj David opiše življenje v zvestobi Bogu kot hojo (Ps 143,8b). Omenimo še eno podrobnost, namreč Jezusov izziv: »Nihče ni dober razen enega, Boga!« (Mr 10,18b), ki nam priključuje v spomin premišljevanje pismoukov v Kafarnaumu: »Kdo more odpuščati grehe razen enega, Boga?« (Mr 2,7c).

Očitno je, da Jezus preizkuša njegovo versko prepričanje glede njega. Izkaže se, da po začetnem naslovu: »Dobri učitelj« (Mr 10,17) in Jezusovem izzivu, naslovi Jezusa *politično* bolj *korektno*: »Učitelj« (Mr 10,20), s čimer posredno izpove *ne-prepričanost* v Jezusovo Božjo naravo, in s tem tudi nezaupanje, da se v hoji za Jezusom vstopa v Božje kraljestvo in deležnost večnega življenja (Mr 10,17). Jezus jasno pove, da brez njega ni večnega življenja (Jn 3,36; 5,39; 6,40; 17,3; Mr 16,16).

Po vsem tem je jasno, da Božje kraljevanje zahteva izhodiščno priznavanje Jezusa za Božjega Sina. Božje kraljevanje predpostavlja hojo učencev za Jezusom. Božje kraljevanje sovпада z Jezusovim kraljevanjem, ampak Jezus hkrati napoveduje smrt (Mr 10,33), kaj se bo torej zgodilo z Božjim kraljestvom?

Na zadnji večerji Jezus izreče nekaj presenetljivega: »Prepuščam vam kraljestvo, kakor ga je meni prepustil moj Oče« (Lk 22,29), Petru pa znova (Jn 1,42; Mt 16,18) prepusti vodstveno vlogo (Lk 22,32). Po Vstajenju jim isto poslanstvo potrdi ter jim izroči potrebno oblast (Jn 20,21ss).

Še bolj preseneča Petrovo ravnanje, ki se odloči iti na ribolov, kamor ga spremlja večina apostolov (Jn 21,3). Tu ne smemo zanemariti podobnosti in razlike z Jezusovimi besedami, ko je Petra in njegovega brata Andreja poklical kot učenca in jima obljubil, da ju bo naredil za ribiča ljudi (Mt 4,19), čemur ustreza Jezusova poznejša zgodovinska prilika, v kateri primerja nebeško¹³⁰ kraljestvo mreži, ki zajame ribe vseh vrst, katere jasno ponazarjajo vse narode, kamor so poslani apostoli (Mt 28,19).

Ampak Petru se očitno za to poslanstvo ne mudi, tudi potem ko mu Jezusovo Vstajenje več ni bila neznanka. To se nam zdi primerno izhodišče za obravnavanje trditve francoskega katoliškega moralista Alfreda Loisy-ja, kakor nam jo posreduje naš avtor: »Jezus je oznanjal Božje kraljestvo, prišla pa je Cerkev« (Ratzinger 2007, 71).

Sodeč po Petrovem začetnem ravnanju, bi bilo bolj primerno reči: "Jezus je oznanjal Božje kraljestvo in udejanjal Božje kraljevanje, a po njegovi usmrtni in celo Vstajenju ni od vsega skupaj nič." Tu govorimo torej o *Skali* (gr. Petros iz *petra*),¹³¹ na kateri gradi Jezus svojo trdno Cerkev, ampak bolj kot trdna Cerkev, je opazen trdosrčen stari ribič Simon, ki ne išče najprej Božjega kraljestva (Mt 6,33), ampak vse ostalo potrebno za zemeljsko preživetje (Mt 6,25).

---

¹³⁰ Pomeni povsem enako kot 'Božje' (Ratzinger 2007, 76).

¹³¹ Ustvarjena moška oblika sicer grške besede ženskega spola za skalo (kakor je lastno tudi slovenščini) ni nepomembno dejstvo pri vprašanju izključenosti ženskega spola med prejemniki zakramenta svetega reda.

Apostol Janez poudari, da se jim Jezus že tretjič (Jn 21,14) prikaže in jim ponovi lekcijo z vnovičnim (Lk 5,6.10b) čudežnim ulovom (Jn 21,6), da naj ne živijo kot pogani (Mt 6,32), kakor izrecno in javno posvari Petra ob drugi priložnosti tudi Pavel (Gal 2,14).

Še tik pred Jezusovim Vnebohodom apostolom ni jasno, kakšne načrte ima z Izraelskim kraljestvom (Apd 1,6), on ki je Izraelov kralj (Jn 1,49; Lk 1,33). Sprašujejo ga po času, on jim govori o načinu in načrtu (Apd 1,8). Oni ga sprašujejo po njegovem ravnanju (Apd 1,6), on jih preusmerja na njihovo bližnje (Apd 1,11) ravnanje (Apd 1,8). Kaj Jezus čaka? Jezus čaka na Binkošti (Apd 2,1), eden izmed treh trenutkov v letu, ko se Izraelci razpršeni po celem svetu zberejo (Apd 2,5) v Jeruzalemu (3Mz 23,21).

Zgodovina se zopet rima, apostoli opomnijo Jezusa, da Izraelci še vedno nimajo Božjega kraljestva, kakor ga opomnijo, da so množice lačne (Mt 14,15). Tokrat so pozorni na drugačno lakoto. In prvenstveno (Jn 6,15) to lakoto je prišel Jezus potešit (na nepričakovan način), saj Jezus tudi (Mr 6,41) na zadnji večerji vzame, blagoslovi, razlomi in da (Mr 14,22). Manjka samo še dobesedni ukaz: »Dajte jim vi jesti!« (Lk 9,13). Enakovreden temu je: »To delajte v moj spomin.« (Lk 22,19), in res apostoli začnejo po Binkoštih ravno to delati (Apd 2,42) dan za dnem (Apd 2,46). Gre namreč za lomljenje kruha (Lk 24,30), ki je nova zaveza Jezusovega *evharističnega kraljestva*. Ni čudno torej, da je Jezus mogel prepustiti apostolom kraljestvo že na zadnji večerji (Lk 22,29), samo da ga apostoli tedaj še niso ustrezno razumeli (Lk 24,45).

Prvi med njimi je bil Peter, ki je bil pripravljen na smrt (Lk 22,33), drugi so v istem zanosu bili pripravljeni na osvajanje kraljestva z načrtovanjem oboroževanja (Lk 22,38a). Prvi je zavihtel z mečem Peter (Jn 18,10), a jih je Jezus odločno ustavil (Mt 26,52), ozdravil poškodovanega nasprotnika (Lk 22,51) in utemeljil, da mora dopolniti obred (Jn 18,11b) na *prvem prestolu* evharističnega kraljestva (Lk 22,18), to je na križu (Jn 19,29sl.).

Ravno k taki *prijateljski* smrti (Jn 15,13) za evharistično kraljestvo (Jn 21,19) ga kliče Jezus (Jn 21,15a), h kateri ga bo vodil mlajši (Rim 12,1), in česar trenutno noče (Jn 21,18). Do takrat je poklican h kraljevski (Ratzinger 2007, 279) službi (Jn 21,16c) v

Jezusovem imenu (1Pet 5,4), ki jo začne končno uresničevati takoj po Jezusovem Vnebohodu, ko po molitvi (Apd 1,14) izžreba (Apd 1,26) kakor novi Aron (3Mz 16,8) dvanajstega apostola, tako da lahko v polnem številu (Raz 21,14) sodijo dvanajst Izraelovih rodov (Lk 22,30).

Dolgo je potreboval Jezus, da je 'aktiviral' Petra in ostale apostole, s čemer nam pokaže, da brez njih ni hotel ničesar narediti. Kakor v Kani ni hotel vina ustvariti iz nič, ampak je uporabil delo strežnikov in vodo, tako tudi tu ni želel obnoviti Božjega kraljestva brez novega Izraela z dvanajstimi novimi strežniki. Navsezadnje si ni hotel ustvariti človeške narave za svoje učlovečenje, ampak jo je prejel od Marije.¹³²

Naš avtor nas spomni (Ratzinger 2007, 250) na Tertulijanove besede: »Kristus ni nikdar brez vode« (De bapt IX 4), in res lahko v pozornem poslušanju besedila brez vnaprejšnjih predstav (Ratzinger 2007, 74) opazimo Jezusovo jasno voljo, da s Cerkvijo obnovi Izraelsko kraljevanje Boga. Jezus brez Cerkve, je Ženin brez Neveste.¹³³ Pomislimo, Oče kraljuje Sinu, torej je Božje kraljestvo ravno Sinova identiteta (Jn 6,38). Sin, ki se združi s svojo Nevesto tako razširi Očetovo kraljevanje nanjo. Jezus razpošlje svoje apostole »do skrajnih mej sveta« (Apd 1,8), da bi vsi, ki sprejmejo (Apd 2,41) Cerkev, sprejeli njega (Mt 10,40) za svojega Ženina, in bi tako Božje kraljevanje doseglo vse stvarstvo (1Kor 15,28). Tukaj ni odveč dodati, da ne smemo zožati skrivnost Cerkve zgolj na njeno vidno zemeljsko razsežnost (LG 8), ki je »kal in začetek« (LG 5) Božjega kraljestva.¹³⁴

Vidimo torej, da se povsem neutemeljeno poudarja razlika med Božjim kraljestvom in Cerkvijo,¹³⁵ kajti obstoj Cerkve je sad Jezusove volje, prizadevanja in

---

¹³² V vseh teh primerjavah gre samo za ponazarjanje iste zakonitosti v vsem Božjem odrešenjskem delovanju, kar je v izročilu Cerkve znano kot analogija vere (BR 12).

¹³³ "Jezus da, Cerkev ne" je tako v svojem bistvu zavračanje Kristusovega telesa (1Kor 12,27). in tako njegovega kraljevanja (Ef 5,23sl.). Kakor je Adam nagovoril Evo (1Mz 2,23), so se predstavniki Izraelovih dvanajstih rodov videli v odnosu do njihovega kralja Davida (2Sam 5,1). To kraljevsko ženitno zavezo pa vidi (skozi evharistične oči) Pavel izpolnjeno ravno v odnosu med Kristusom in Cerkvijo (Ef 5,32).

¹³⁴ Kako drugače naj razumemo okraševanje cerkva s freskami, mozaiki, slikami in kipi, ki kažejo na nevidno razsežnost združene (LG 50) z zemeljsko vidno razsežnostjo ene same katoliške Cerkve.

¹³⁵ Nikakršno naključje ni, da ravno med zakramentom svete maše (po Rimskem misalu) vzklikamo: "Tvoje je kraljestvo, tvoja je oblast in slava vekomaj!"

kraljevanja, v nasprotnem je nikoli ne bi bilo (Ratzinger 2007, 327). Ravno tako kot je bila jasna Božja pobuda za stvarjenje (1Mz 1,1) in kasneje oblikovanje Izraela po Božji pobudi predstavljene Abramam (1Mz 12,2).

2.4 Petrova izpoved in Jezusova spremenitev

Jezusu nikakor ne moremo pripisati nezanimanja za to, kar si mislijo o njem. Prav izrecno po tem vpraša svoje učence. Izrecno se o tem vprašanju opredeli Peter. Jezusovi pobudi se odzove tudi Oče, da pokaže na jasno edinstvenost njegove identitete.

Peter je edini izmed učencev, ki se izpostavi. Njegov odgovor črpa iz naslovov Izraelskega izročila o kralju (Ps 2,7; 110,1) oz. velikemu duhovniku Aronu (Ps 106,15), kakor ugotavlja naš avtor (Ratzinger 2007, 306) nanašajoč se na pripoved apostola Janeza (Jn 6,69), kjer Peter predstavi Jezusa kot novega Mojzesa (Jn 6,68). Naredi to, česar strokovnjaki niso sposobni (Jn 5,39). Jezus poudari, da mu je to bilo dano videti, torej ni človeška zasluga (Mt 16,17). Jezus mu obljubi laskav naslov *nezmotljivosti* (Mt 16,17), a je še prezgodaj, da ga prejme, kar se izkaže že ob Petrovih naslednjih besedah (Mt 16,22). Peter se sklicuje na Boga in namesto Jezusovega križa razmišlja o alternativah, kakor je že Satan predstavil Jezusu 'bližnjice' za kraljevanje. Jezus hitro razkrinka njegovo *Satanistično* miselnost (Mt 16,23).

Ključna je Markova pripomba (Mr 9,6), ki nam da vedeti, da Petru še ni zlezla pod kožo Jezusova edinstvenost, saj ga neupravičeno primerja zgolj kot enakovrednega Mojzesu in Eliji (Mr 9,5b). Mojzes in Elija sta velikana zaveze Izraela z Bogom, vsekakor imata privilegiran položaj. Da bi Peter dojel, da Jezusova identiteta ni odvisna od zaveze Boga z Izraelom,¹³⁶ mora zopet (Mt 16,17) posredovati Oče, ki opiše Jezusa (Mr 9,7b) kakor Abraham svojega rodnega sina (1Mz 22,2).¹³⁷

---

¹³⁶ Vsi častni naslovi, ki so pripadali redkim posameznikom znotraj Izraela ne izražajo naravnega, ampak zgolj milostni red. Torej Izraelski kralj prejme naslov Božjega sina zaradi predstavniške vloge znotraj zaveznega razmerja Boga in Izraela, namreč gre za posinovljenje (Ratzinger 2007, 338), in ne naravno pripadnost Očetu, ki je lastna le Jezusu.

¹³⁷ Naš avtor ugotavlja, da so v ozadju tega izrednega dogodka različne gore Božjega razodevanja (Ratzinger 2007, 311). Recimo temu kar Božja Poezija, saj Bog vse zgodovinske čase med seboj rima.

Oče doda še besede, ki jih je Mojzes napovedal pred trinajstimi stoletji (5Mz 18,15), kakor nas spomni apostol Peter po Jezusovem Vnebohodu in Binkoštih (Apd 3,22). To so sicer nekateri sprevideli že za časa Jezusovega zemeljskega življenja (Jn 6,14), a kljub temu ni zadostovalo, da bi prepoznali Jezusovo edinstvenost (Jn 6,66). Niti danes ne manjka tovrstnih predstav, kakor ugotavlja naš avtor (Ratzinger 2007, 297-298), saj se na Jezusa pogosto gleda zgolj kot na enega izmed velikanov duha ali verskih ustanoviteljev v zgodovini človeštva. Razvidno je, da so Jezusu najbližji še daleč od Tomaževega čaščenja (Jn 20,28) po Jezusovem Vstajenju, a Oče jih postopno (Ratzinger 2007, 308) vodi k temu (Mt 14,33; 17,6).¹³⁸

Mojzes in Elija sta dva preroka, ki se pojavita ob Jezusu in tako končno doživita tako pričakovano (Mt 13,17) srečanje z Gospodovim veličastnim (2Mz 33,18) obličjem, ki ga za časa zemeljskega življenja nista mogla videti (2Mz 33,20), zato nas ne čuti, da vse tri apostole premaga spanec (Lk 9,32a) in jih obide groza (Lk 9,34) kakor Abrahama (1Mz 15,12).¹³⁹ Mojzes (2Mz 3,6b) in Elija (1Kr 19,13) sta si oba v času svojega zemeljskega bivanja zakrila obraz pred Gospodom, ko je pa Gospod šel mimo Mojzesa, ga je sam pokrtil (2Mz 33,22), da ga obvaruje pred smrtjo ob zrenju njegovega obličja, nakloni mu pa pogled v hrbet (2Mz 33,23).

Hrbet tukaj gotovo predstavlja prihodnje razodetje Boga Izraelu iz obličja v obličje, ki se uresniči v zrenju Jezusa iz Nazareta, ki se tisti dan na gori za nekaj trenutkov veličastno razodene dvema preteklima prerokoma in trem apostolom.¹⁴⁰ Iz pogovora z Mojzesom in Elijem je jasno, da to ni zadnje razodetje (Lk 9,31), saj je naslednja postaja Jeruzalem (Jn 13,1), kjer bo Oče zopet (Jn 12,28b) pričeval za svojega Sina (Jn 5,37). Tam bo v ospredju groza na gori Golgoti, ki izmed tukaj navzočih ne bo premagala le apostola Janeza (Jn 19,26). Tam bo Jezus po besedah našega avtorja

---

¹³⁸ Sam poklon do tal še ne izraža Jezusove edinstvenosti, kajti David je naredil isto pred kraljem Savlom (1Sam 24,9). Isto je naredila Davidova bodoča žena Abigajila pred Davidom (1Sam 25,23) in tudi ljudstvo pred Gospodom (Sir 50,17) in velikim duhovnikom Simonom za prejem Božjega blagoslova (Sir 50,21).

¹³⁹ Gre za tipične 'spremljevalce' Božjega *pojavljanja* (gr. *Teo-fanija*) človeku (Ratzinger 2007, 351), saj je pojav *nad* vsemi *pojavi* (gr. *Epi-fanija*), ki naše zemeljsko zaznavanje povsem izčrpa do onemoglosti.

¹⁴⁰ Tomaž Akvinski (S. theol. III q. 45, art. 4, ad 2) ugotavlja, da gre za pojav Svete Trojice (KKC 555).

(Ratzinger 2007, 302) dodal Petrovim *samostalniškimi* izjavam tudi *glagolsko* izpoved lastne identitete.¹⁴¹

2.5 Jezusove izjave o samem sebi

Napis na Jezusovem križu (Jn 19,19) je osebna izkaznica in hkrati kaznivo dejanje, zaradi katerega je bil usmrčen. Jezusova identiteta torej ni noben hec, ampak nekaj *smrtno* resnega za Jude (Jn 19,7) in Pilata (Jn 19,8). Kaj pa Jezus pravi o sebi?

Jezus se prvič izrecno¹⁴² predstavi (Jn 6,20) svojim učencem ponoči na jezeru (Mt 14,27), zaradi česar so bili povsem iz sebe (Mr 6,51), tudi potem ko so videli (Ratzinger 2007, 351), da ni prikazen (Mr 6,48). Enako se odzovejo (Lk 24,37), ko se jim prikaže po Vstajenju (Lk 24,39). Predstavi se jim enako kot Bog Mojzesu (2Mz 3,14), ko ga ta vpraša po imenu (2Mz 3,13).

Z istimi besedami se predstavi Samarijanki (Jn 4,26), farizejem (med drugimi) v templju celo večkrat (Jn 8,18.24.28.58). Ob očitku *Bogo-kletne* (Jn 10,33) domišljavosti (Jn 8,53), Jezus iskreno pove, da ne more lagati o sebi (Jn 8,55): »boste mar vi tistemu, ki ga je Oče posvetil in poslal na svet, očitali bogokletje, ker sem rekel: 'Božji Sin sem.'!« (Jn 10,36). Jezus torej ne razodeva svoje identitete v *izoliranosti* svojega 'jaza', ampak znotraj odnosa do Očeta: »Jaz in Oče sva eno« (Jn 10,30).¹⁴³ Brez Očeta je Jezus popolnoma nerazumljiv (Ratzinger 2007, 11), in obratno (Jn 14,6b).

Zdaj končno (posredno) razodene zagonetno podvajanje, s katerim se predstavi Mojzesu.¹⁴⁴ Lahko rečemo, da Jezus dopolni razodetje Božjega Imena v smislu: 'Sem

---

¹⁴¹ Vse, kar je Peter pravilno rekel o Jezusu, bo Jezus pokazal v sprejetju ponižanja križanja ter Vstajenju, kakor je že napovedal (Lk 9,22). To bo Jezusova velikonočna *predstava* 'Od samostalnikov h glagolom' ali od besed k dejanjem, ki besedam dajejo polnost novega razumevanja.

¹⁴² Na tem mestu v celoti opuščamo obravnavo Jezusovega sklicevanja nase v tretji osebi sina človekovega. Podoba slednjega je tako večplastna (Ratzinger 2007, 332-333), da je Jezusu še najbolj domača (Mt 12,8; Mr 2,10; Lk 9,26; Jn 3,14), ker je posredna in neposredna hkrati. Jezusu torej omogoča, da v prvem trenutku odvrne pozornost od sebe k napovedim prerokov, z ustrežajočim dejanjem pa da vnaprej jasen ključ razlage, ki usmerja nazaj k njemu.

¹⁴³ Recimo z našim avtorjem: »Jezusov jaz... ni samovoljen, v sebi krožeč ego« (Ratzinger 2007, 132).

¹⁴⁴ V hebrejščini db.: *Sem, ki Sem* (2Mz 3,14a), ki ustreza soglasnikom 'JHVH'. Zanimivo je dejstvo, da Jezus napove (Jn 8,28) ne takoj očitno vsebino Pilatovega napisa (Jn 19,19), ki je v latinski

Oče' in 'Sem Sin', ker pa ne gre za dvojino, ampak troje oseb, poudari, da sta *Eno* v Svetem Duhu. Slednje Mojzesu zgolj nakaže,¹⁴⁵ tako da ob ponovitvi svojega imena več ne podvaja besed (2Mz 3,14b). Priča smo enemu samemu razodetju Boga, ki se razteza od gorečega grma do križa (Ratzinger 2007, 349; Ratzinger 2011, 32-33) in se medsebojno pojasnjuje.

Zdaj tudi slutimo moč in razsežnost besede 'Jaz' (Mt 5,22), ki večkrat odmeva ob Jezusovem prvem govoru na gori, kjer očitno (Ratzinger 2007, 120) razodene, kaj je imel natanko v mislih, ko je Mojzesu narekoval zapovedi in ostale predpise, kajti pred Abrahamom je (Jn 8,58).

Poleg teh primerov, ko Jezus pripiše sebi Božje Ime,¹⁴⁶ se Jezus izrecno predstavi tudi bolj slikovito. Apostol Janez nam izroča te Jezusove samoopredelitve v sedemdelni obliki. Začetna Jezusova predstavitev je istovetenje s kruhom iz nebes (Jn 6,41), s katero pokaže, da je večji od Mojzesa (Jn 6,32), končna pa istovetenje z vinsko trto (Ps 80,16) med zadnjo večerjo, ko je že izročil svoj sad, namreč »kri grozdja« (Sir 50,15), s čimer skupno pokaže, da je novi Melkizedek (1Mz 14,18).¹⁴⁷

Središčna podoba, s katero se predstavi, je *dobri pastir* (Jn 10,11a). On je torej večji od očaka Jakoba (Jn 4,12), ki ob blagoslovu Jožefa pove, da mu je Gospod bil pastir (1Mz 48,15). On je Gospod, ki ga kralj David ima za svojega pastirja (Ps 23,1) in ga varuje pred smrtjo (Ps 23,4.6), ker je *vstajenje in življenje* (Jn 11,25). Njega napoveduje prerok Ezekiel, ko obsoja malomarne Izraelove pastirje (Ezk 34,2), ki bodo nadomeščeni, tako da bo Bog sam njihov pastir (Ezk 34,11). On bo dal življenje za

---

različici po začetnicah znana kot 'INRI', v hebrejski pa je istovetna Božjemu tetragramu 'JHVH'. To dodaja dodatno težo zahtevi velikih duhovnikov Pilatu po spremembi napisa (Jn 19,21), hkrati pa lažje razumemo tudi dodaten namig apostola Janeza v Pilatovem odgovoru, kjer dvakrat ponovi besedo 'napisal' (Jn 19,22).

¹⁴⁵ Kakor drugod Bog nakaže skrivnostno prepletanje ednine (Iz 6,8a) in množine (Iz 6,8b) preroku Izaiju, o kateri poroča tudi Mojzes (1Mz 1,26; 3,22). Prerok Izaija še poroča v svojem videnju Boga, da je bil priča vzklikom angelov iz vrst serafov, in sicer trikrat 'svet' (Iz 6,3). Z Jezusom je končno jasno čemu.

¹⁴⁶ Ne čudi nas, da apostol Peter kasneje zatrjuje, da v nobenem drugem imenu pod nebom kot v Jezusovem ni odrešenja (Apd 4,12). Poleg njega izrecno tudi apostola Pavel (Rim 10,13 1Kor 1,13) in Janez (1Jn 3,23; 5,13).

¹⁴⁷ Če drži, da je Melkizedek pravzaprav Noetov sin Sem - slednje pa v hebrejščini pomeni 'ime', - je to še posebej zgovoren prikaz Božjega Imena v Jezusu.

svoje ovce (Jn 10,11b). On pozna svoje ovce (Jn 10,14), zato je *vrata* (Jn 10,7) skozi katera bodo prihajali k njegovim ovcam njegovi služabniki (Ratzinger 2007, 283).¹⁴⁸ Pred svojimi ovcami hodi v temi (2Mz 13,21), ker je *luč* (Jn 8,12), kakor opiše kralj David svojega Gospoda (Ps 27,1).

Mogoče najbolj znana je ravno Jezusova predstavitev apostolu Tomažu na zadnji večerji: »Jaz sem pot, resnica in življenje.« (Jn 14,6a). Takoj utemelji pomen prvega dela: »Nihče ne pride k Očetu drugače kot po meni.« (Jn 14,6b), drugi del pa posebej vzbudi pozornost Pilata sredi procesa, v katerem ni resnice, česar se sam Pilat (Jn 18,38b) dobro zaveda (Ratzinger 2011, 197).¹⁴⁹ Ob tem nas naš avtor (Ratzinger 2011, 190) spomni na dve opredelitvi resnice Tomaža Akvinskega,¹⁵⁰ ki se v Jezusu po naravi pokrivata. Ne smemo pa pozabiti, da se 'resnica' za Izraelce nanaša na Božje zapovedi (Ps 119,51), sodbe (Ps 19,10) in obljube (Ps 132,11) in Božje ravnanje na splošno (Tob 3,2). Temu primerno se v Jezusu (Jn 1,1) uresniči vsa Božja beseda (Mt 5,17), vse, kar prihaja iz Božjih ust, postane otipljiva resničnost polna sadu (Iz 55,11),¹⁵¹ zato Jezus dopolni svojo *samo-predstavitev* v istovetenju z življenjem, saj je po njem vse nastalo in brez njega ni ničesar (Jn 1,3).

Zaključimo z izhodiščno in zelo zgoščeno pripombo apostola Janeza glede odnosa med Mojzesom in Jezusom. Zakone je Bog poslal po Mojzesu, milost in resnico pa po

---

¹⁴⁸ Pomislimo tu na veličastno upodobljena vrata katedral, ki predstavljajo Jezusa, ki je edini (Mt 7,14; Lk 13,24) skozi katerega vstopamo (Jn 10,9) v Gospodovo hišo (1Sam 3,15). Poleg tega ni naključno začetek krstnega obreda redno pri vratih cerkve, saj je začetek včlenitve v Kristusovo telo (1Kor 12,27).

¹⁴⁹ Znamenito vprašanje (Kaj je resnica?) v latinščini: »Quid est veritas?« (Jn 18,38b) je v kasnejšem izročilu Cerkve dobilo dovtipen odgovor v anagramskem prečrkovanju »Est vir qui adest« (Je mož tu pred tabo). Dejansko lahko rečemo, da si tudi Pilat sam odgovori na vprašanje na isti način, ko pred množico predstavi Jezusa (Jn 19,5) z namenom, da spoznajo resnico njegove nedolžnosti (Jn 19,4) in tako nehote postane tudi sam pričevalec za resnico (Jn 18,37c).

¹⁵⁰ Resnica je »ustrezanje med razumevanjem in resničnostjo« (S. theol. I q 21 a 2 c; lat. Veritas est adequatio intellectus et rei) ter »Bog je najvišja in prva resnica sama« (S. theol. I q 16 a 5 c; lat. Deus est ipsa summa et prima veritas). V Jezusu (Jn 1,1), ki je »Logos, stvarjenjski smisel vseh reči« (Ratzinger 2012, 78), nujno velja ustrezen odnos med dojemanjem in vso stvarnostjo.

¹⁵¹ Jezus zelo pogosto poudarja zanesljivost svojih izjav začeni (Mt 5,18) z besedo 'resnično' (hebr. *amen*), in sicer tudi v podvojeni obliki (Jn 1,51). Oče je po svojem Sinu dal zanesljivost iščočemu človeštvu, kajti Jezus je otipljivost zvestobe Boga (KKC 1063). Jezus je Očetov Amen, ki prinaša blagoslov Boga, ki je Amen (Iz 65,16).

Jezusu (Jn 1,17). Od kod Janezu te besede, če ne ravno iz Jezusovega pogovora s Samarijanko, kjer je glavna tema čaščenje Boga v duhu in resnici (Jn 4,23a).

Obsežnejši del zadnjih štirih knjig peteroknjižja nam priča o tem, kako izčrpna določila za čaščenje je prejel in izročil Mojzes svojemu narodu (Mojzesovo pravo), Milost oz. Duha Čaščenja pa more dati le tisti, kateremu je to v sami naravi. Slednje je pa lastno le edinorojenemu Bogu (Jn 1,18), ki v resnici zre Očeta iz Obličja v Obličje, za razliko od Mojzesa, ki je tega bil deležen le v *podobi* (2Mz 33,11.20).

V razočaranju, s katero se Mojzesovo peteroknjižje zaključi (5Mz 34,19) prepozna apostol Janez - spričo svoje izkušnje - Mojzesovo obljubo (5Mz 18,15), ki je postala *resničnost* (Jn 1,14). Ravno to *Čaščenje* Očeta se je *Uresničilo* tudi na zemlji v Jezusu in Očeta volja je, da ga njegov Sin razširi na vse človeštvo (Jn 3,17), ki bo le tako deležno večnega življenja (Jn 1,15; 17,3). Spričo vsega nas torej ne čudi, da Jezus na zadnji večerji apostolom enači vero v Boga z vero vanj (Jn 14,1).

Gospod je razodel svoje usmiljeno obličje

Po opazovanju Jezusa moramo narediti svojevrsten *Kopernikanski* miselnostni obrat, saj jasno izkazuje, da je Gospod tisti dobri pastir, ki išče izgubljeno ovco; Gospod je tisti usmiljeni Samarijan, ki se naredi bližnjega vsakemu obličju, ki je v ranjenem stanju; Gospod je prvovrstni iskalec ranjenega človeštva, zato nam je sploh možno iskati njega, saj hrepeni po tem, da bi bil najden.

3. JEZUSOV NOVI TEMPELJ

Naše zadnje poglavje bomo razdelili v pet podpoglavij, ki vsebinsko sledijo Ratzingerjevi razdelitvi drugega dela trilogije. Začeli bomo z vstopom kralja v svojo prestolnico, kjer je ustanovil novo zavezo kot novi Izraelov Ljubljani, ter jo udejanjil zaveznemu pravu ustrezno, tako da je dal svoje življenje, tj. novo življenje.

3.1 Očiščenje templja

Nekaj dni po svatbi v Kani (Jn 2,12) Jezus odpelje svojo bodočo nevesto v Jeruzalemski tempelj (Jn 2,13s), kakor vsak ženin odpelje svojo nevesto v prostor (poročno sobo), ki je oblikovan po vzoru (Pitre 2014, 91) Najsvetejšega v Jeruzalemskem templju, da intimno izvršita sklenjeno zakonsko zvezo. Ravno v Najsvetejšem, ki ga je dal zgraditi Mojzes (2Mz 25,8), je namreč Bog intimno izvršil sklenjeno zavezo s svojim ljudstvom (Pitre 2014, 92), med katerim zdaj prebiva (2Mz 40,34sl.; 1Kr 6,13), kakor je skupno bivališče nekaj samoumevnega zakoncem.¹⁵²

Preden se začne pritoževati nad trdosrčnostjo Jeruzalema (Mt 23,37b) kakor v času preroka Jeremija (Jer 7,13) in oznani zapuščenost hiše od Boga (Mt 23,38),¹⁵³ gre Jezus ob nastopu svojega delovanja v Jeruzalemski tempelj, kjer s spletenim bičem iz vrvi izžene vole in ovce s prodajalci in menjalci vred (Jn 2,15).¹⁵⁴ Slednji so po

---

¹⁵² Kakor je Bog prodril v bivališče svojega izvoljenega naroda (Iz 7,14; Mt 1,23; Jn 1,14a) kot izraz svoje Ljubezni, da obrodita mnogoteri sad skupnega življenja, tako vsak ženin v okviru vzajemne intimne telesne podaritve prodira s svojim sprednjim spodnjim intimnim delom telesa v spodnji sprednji intimni del telesa svoje izvoljene neveste kot izraz ljubezni, da obrodita mnogoteri sad njenega skupnega življenja. Bog je Izraelov Talent, ki ni namenjen postavitvi na stranski tir (Mt 25,25), ampak je izhodiščni vir in cilj vse-življenjske dejavnosti (Mt 25,16sl.), ki obrodi obilje veselja (Mt 25,21c.23c; Jn 15,11) Ljubezni.

Poudarimo samo, da je Božja Ljubezen vsadila podobnosti (sledi) v človeško intimno ravnanje, namreč ni človeško ravnanje tisto, ki daje zakonitosti Ljubezni. Tu izhajamo iz navodila četrtega vesoljnega Cerkevnege zboru v Lateranu (leta 1215): »Kajti med Stvarnikom in stvarjo ni mogoče navesti tolikšne podobnosti, da ne bi bilo treba navesti še večjo nepodobnost« (Strle 1977, 138). To je razvidno tudi v primerjavi pogovora Mojzesa z Bogom običajnemu človeškemu pogovoru (2Mz 33,11), ki vendar hkrati ohranja svojo očitno drugačnost (2Mz 33,20).

¹⁵³ Jezusov poudarek je zelo močan, saj je ne imenuje več 'hiša mojega Očeta' (Jn 2,16), ampak »vaša hiša« (Lk 13,35a; Mt 23,38).

¹⁵⁴ Ni naključje, da gre za daritvene živali, ki jih bo Jezus nadomestil kot Božje Jagnje, kakor ga je že *premierno* predstavil Krstnik (Jn 1,29). Ni naključna niti omemba pashe Judov (Jn 2,13), ob kateri se

Jezusovih besedah (Mt 21,13) iz hiše molitve za vse narode (Iz 56,3.6s) naredili jamo razbojnikov (Jer 7,11).¹⁵⁵

Tukaj nam pride v pomoč še ena Jezusova *zgodovinska* prilika, ki jo izreče svojim učencem v okviru njihovega vprašanja na Oljski gori glede njegovega prihoda ob koncu sveta (Mt 24,3), potem ko jim je že odgovoril, kako bodo prepoznali čas porušenja Jeruzalemskega templja.¹⁵⁶

V velikem tednu ob zrenju Jeruzalemskega templja (Mt 24,1s) Jezus spregovori svojim učencem o desetih devicah, ki gredo ženinu naproti (Mt 25,1). Device, ki nimajo olja, ženin noče vzeti s seboj domov na obljubljeni poročni gostijo. Olje, ki tukaj služi za svetlobo (Ef 5,8) predstavlja maziljenje (1Jn 2,20), ki je med drugim tudi lepotilo (Vp 1,3a; 4,10).¹⁵⁷ Ogenj Svetega Duha je Ženinov dar Nevesti, ki ga je vrgel Jezus na zemljo, da se razplamti (Lk 12,49), da bi ga njegova Nevesta sprejela (Apd 2,37sl.) in se tako pripravila na dokončni vstop v Obljubljeno Deželo. Slednjo je že Noetu nakazala golobica (Mt 3,16b) z oljčno vejico v ustih (1Mz 8,11). Olje so Ženinovi zakramenti (Hahn 2004, 155), katerih sestavine so "sad zemlje in dela človeških rok" kakor delo služabnikov v Kani. To olje potrebuje ogenj, da bi prineslo sad luči. Kakor je Elija izprosil ogenj na sad dela svojih rok (1Kr 18,37), tako tudi Ženinovi prijatelji (Jn 15,14)

---

bo to udejanjilo čez dve leti v Jezusovi pashi. Jezusovo dejanje je tudi daljni preroški namig na uničenje templja, katerega ga bo pozneje napovedal (Mr 13,2b), in s katerim se bo posledično prenehalo tudi žrtvovanje v templju.

Naš avtor poudarja, da ne gre pretiravati s predstavami o Jezusovi agresivnosti, saj bi v nasprotnem posredovala tako tempeljska policija kot Rimska kohorta v neposredni bližini (Ratzinger 2011, 26), navsezadnje bič se še danes uporablja za usmerjanje živali (Prg 26,3), težko namreč drugače odženeš množico velikih živali. Golo dejstvo, da je Jezus spletel bič, za kar je potrebno nekaj časa, priča o tem da ne gre za *nenaden in nenadzorovan* izbruh jeze, ob kateri pograbiš prvo stvar, ki ti pride pod roke, ampak trezno in mirno vnaprej premišljeno dejanje.

¹⁵⁵ Naš avtor poudari, da se Jezus tu nanaša na predverje, ki je sestavni del Jeruzalemskega templja (Ratzinger 2011, 31).

¹⁵⁶ Nekaj neposrednih znamenj našteje, ki bodo naznanile (slaba novica) bližujočo nevarnost in časovni okvir enega rodu, torej okvirno v 40 letih, saj besedna zveza 'ta rod' označuje v zavesti Izraelcev 38-letno bivanje Božjega naroda v puščavi. *Zgodovinska* priča, da so Jezusovo opozorilo vzeli zelo resno, je Evzebijevoro poročilo, da niti en kristjan ni umrl v času porušenja Jeruzalema, saj so prej pobegnili iz Jeruzalema (Ratzinger 2011, 42sl.).

¹⁵⁷ Nespametne device niso pripravljene, torej nimajo na sebi ličil, kot se to spodobi za vsako nevesto, da njen obraz sveti oz. žari (Ef 5,27) na poročni dan. Podobno je pred kratkim Jezus v templju spregovoril o človeku, ki nima svatovske obleke (Mt 22,11). Pavel poudarja, da je Jezus poskrbel za lepotičenje svoje Neveste (Ef 5,26), saj je njegovo ime *Olje* (Vp 1,3b).

v njegovem imenu prosijo Očeta za Ogenj Svetega Duha, da bi v moči skrivnosti zakramentov (KKC 1075) bili luč svetu (Mt 5,14) kakor Jezus (Jn 8,12).

Krstnik, prvi Ženinov prijatelj (Jn 3,29b), je oznanil prihod ženina (Mt 25,6) z vpitjem (Mt 3,3), a so nespametne device bolj zaupale svojim tempeljskim prodajalcem (Jn 2,14), ki več niso imeli olja (Mt 25,3) in ognja, saj je njihovo Najsvetejše v Jeruzalemu bilo prazno (2Mkb 2,4sl.) in zapuščeno (Mt 23,38). Preudarne device, ki so živele iz Ženinovega daru (1Kor 10,15sl.) apostolom (Mt 7,24), jih bodo napotile tudi ob koncu časov tja, kamor so se trdosrčno zatekale ves čas.

Jezus še vedno zazrt v tempelj primerja torej konec zgodovine z dosedanjo lastno zgodovinsko izkušnjo zavrnitve, ko se Božja Nevesta Izrael ni pustila Bogu očistiti in naličiti, da vstopi v nebeško kraljestvo skozi ozka (Lk 13,24) vrata (Jn 10,9). Jezus govori o budnosti odprtih oči devic, torej pripravljenosti za Ženina, ki je že prišel in bo navidezno ter začasno odšel, kakor spregovori v naslednji priliki o talentih služabnikom. Odšel bo k Očetu, a njegova odsotnost bo začasno navidezna, saj bo njegova prisotnost vidna *evharističnim* očem (Mt 5,8; Lk 24,31). Zato kot preudaren mož (Mt 7,24) mora Jezus zgraditi za svojo Nevesto nov tempelj na skali (Jn 1,41),¹⁵⁸ takega, ki se ne bo podrl (Mt 16,18). Pravzaprav mora biti *najprej* podrt (Jn 2,19), da bi se zgradil nov (Jn 14,2sl.).

Jezus se zaveda (Mt 12,6), da je on sam resnični tempelj (Jn 2,21), saj »v njem telesno biva vsa polnost božanstva« (Kol 2,9) in v njem se mora Božja Nevesta združiti z Bogom. Jezus *evharistično* razširi (in vnaprej podre) tempelj svojega telesa, posveti nove duhovnike, ki bodo opravljali za vselej eno in edino žrtev Ženina za svojo Nevesto. Tretji dan ga je res znova postavil, ga izročil svojim apostolom (Jn 20,21), Petru pa izročil vrhovno oblast na zemlji (Jn 21,15; Mt 16,19). Jezus da novemu templju tudi novo ime, in sicer Cerkev (Mt 16,18).

---

¹⁵⁸ Jezus govori o zapuščeni hiši (Mt 23,38) oz. jami razbojnikov (Mt 21,13), torej govori o bivšem templju, čeprav stavba še stoji.

V Jezusovi Cerkvi je postalo vidno, da njen Ženin ni prišel dopolnit samo Mojzesovo pravo, ampak tudi gorečnost za zvestobo Bogu.¹⁵⁹ Naš avtor poudarja drugačnost Jezusove gorečnosti (Ratzinger 2011, 29).¹⁶⁰ Jezus kaže kakšno gorečnost pričakuje od svojih tudi z Ognjem, ki ga vrže (Lk 12,49; Apd 2,3). Zgodovina se zopet rima, saj je na Binkoštni dan bilo približno 3000 src *prebodenih* z Jezusovim (Mt 10,34) mečem (Ef 6,17) Petrove besede (Apd 2,37.41), nato pa so se dali krstiti za novo zvestobo Bogu, za razliko od železnih mečev, s katerimi so vihteli Leviti in pokončali približno 3000 nezvestih Bogu (2Mz 37,27sl.).

Odsotnost fizičnega nasilja ne razvojeni Jezusove Moči niti nas ne pooblašča za neustrezne predstave o njegovi sladkobni nežnosti. Jezusovo fizično nenasilje seveda ni prikrajšano za nežnost, je pa hkrati močnejše od vsake zemeljske oblike moči.¹⁶¹ To še posebej poudari apostol Pavel: »Božja beseda je namreč živa in dejavna, ostrejša kakor vsak dvorezen meč in zareže do ločitve duše in duha, sklepov in mozga ter presoja vzgibe in misli srca« (Heb 4,12). Ravno k temu kliče Jezus od samega začetka (Mr 1,15b) in začetek Cerkve je identičen v prvem nastopu apostola Petra (Apd 2,38a).

Jezusov 'zelos' (Ratzinger 2011, 34-35) govori o prenašanju trpljenja (Ps 69,10) ne prizadejanju, torej gre za »gorečnost križa« (Ratzinger 2011, 35), ki služi (Mt 21,14) zastonj, brez plačila (Iz 55,1) in tako naroča tudi Cerkvi (Mt 10,8), ki sledi njegovemu zgledu (Apd 3,6), saj je Nevesta in ne *preprodajalka* (Jn 2,16). Bog je ljubeč, zato je

---

¹⁵⁹ Naš avtor nas spomni (Ratzinger 2011, 27-28) na Aronovega vnuka Pinhasa (4Mz 25,11) ter Matatija (1Mkb 2,24), ki so ga Zeloti imeli za svojega idejnega očeta (Ratzinger 2011, 28). Oba sta posebjala goreče prizadevanje za ohranjanje zvestobe Bogu z vsakršnimi sredstvi, torej tudi z nasiljem. Spomnimo se tudi Elija, ki je po zmagovalstvu na gori Karmel naročil pobiti vse Baalove preroke (1Kr 18,39s), za kar mu je kraljica Jezabela grozila s smrtjo (1Kr 19,2), a ga je Bog obvaroval in vzel k sebi (2Kr 2,11).

¹⁶⁰ Temu ustrezno primerja osla in konja kot nosilca nasprotujočih si predstav moči kraljestva. Spomnimo se tudi upodobitev jaslic, v katerih redno ne izpuščamo prisotnosti osla (Ratzinger 2012, 83-84), ki je znamenje kralja Davida in njegovega naslednika po napovedi preroka Zaharija (Zah 9,9).

¹⁶¹ Za oba vidika pričuje apostol Janez, ko je v videnju pojedel knjižico iz angelovih rok in najprej doživil sladkobo (Ezk 3,3b), ker obljublja upanje, nato pa grenkobo (Ezk 3,14), ker vsebuje trpljenje (Raz 10,9). Skupaj s Pavlom, ki govori o mleku (1Kor 3,2), pričujeta o novi obliki Obljubljene Dežele, v kateri se cedita mleko in med (2Mz 3,8; Vp 4,11). V zemeljskem stanju smo je deležni v evharistični obliki, namreč združeno s trpljenjem, saj je to edino, kar »primanjkuje Kristusovim bridkostim« (Kol 1,24), namreč da življenje Jezusove Neveste postane evharistično kakor Jezusovo (Rim 12,1), edino tako je Cerkev Kristusovo telo, edino tako Jezusu resnično ne manjka njegova Nevesta, ki je na zemlji z njim združena v veselju in trpljenju, kakor to velja (posledično) za vse zemeljske zakonce.

njegova moč, moč služenja Ljubezni (Ratzinger 2011, 35). Krstnik napove Božjo Jezo (Mt 3,7.12sl.) in Jezus biča, prevrača mize z denarjem, a ne gre za nasilje antikrista zoper človečnost (Ratzinger 2011, 29). Kdo bi namreč lahko bolje nagovoril vse množice zbrane za teden pashe v Jeruzalemu kot Jezus, če bi hotel revolucionarno bližnjico do ustanovitve zemeljskega kraljestva,¹⁶² kakor mu ga je ponujal Satan že pred njegovim začetkom delovanja (Mt 4,8s). Ne, Jezusu je mar za eno stvar, in sicer da iz skrunjenega preddverja (Ratzinger 2011, 26) zopet naredi hišo molitve (Mt 21,13) za vse narode (Iz 56,7). To je njegov »osnovni namen« (Ratzinger 2011, 31), ki ga zaupa tudi Samarijanki (Jn 4,21). To je bistvo Jonovega znamenja (Lk 11,30),¹⁶³ ki ga daje Jezus (Jn 2,19) Judom, ki zahtevajo od njega dokazilo za upravičenost njegovega ravnanja (Jn 2,18),¹⁶⁴ namreč novi tempelj (Ratzinger 2011, 36) za vse narode (KKC 994), kar je po besedah našega avtorja središče njegovega nauka (Ratzinger 2011, 51).

Končno je torej prišel pravi Varnostnik svetišča, novi Adam (1Mz 2,15), novi Elija, ki ves gori za Gospoda (1Kr 19,10) v žrtvi na križu, kjer je zaradi vere premaknil goro (Mt 21,21) čaščenja Očeta (Lk 23,46).

3.2 Zadnja večerja

Kakor nam Jezus pove, ravno na veliki četrtek Ženin ustanovi novo zavezo v svoji krvi (Lk 22,20). Jezus nam posredno poudari, da *nova zaveza* niso zbirka 27 spisov apostolov in njihovih učencev, ampak njegova žrtev na križu, ki se vnaprej obhaja na Jeruzalemski gori Sion.

---

¹⁶² Pomislimo na *sofistično* izpiljene (1Kor 1,17) nagovore diktatorjev, ki skozi zgodovino človeštva manipulirajo množice.

¹⁶³ Poudarek apostola Janeza, da Jezus govori o templju svojega telesa, ki bo podrt (Jn 2,19) in ne o porušenju Jeruzalemskega, je lahko pokazatelj, da je apostol napisal evangelij po letu 70, ko je bil tempelj porušen *ravno tako* s strani Rimljanov - kakor Jezus drugod napove (Mt 22,7; 24,15, Mr 3,14; Lk 21,20). Spričo že porušenega templja apostol izrecno poudari, da to ni bil ob tej priložnosti predmet Jezusovih besed Judom, ki so zahtevali znamenje. Porušenje templja je tako ali tako Jezus napovedal izključno (Mt 24,1b) svojim učencem. Apostol torej povsem opušča Jezusovo napoved porušenja Jeruzalema, saj ni več aktualna, je že preteklost, in se ozira na pomen templja, ki ostaja.

¹⁶⁴ Samo še eden izmed mnogih primerov, v katerem je jasno razvidno, da razumejo Jezusove preroške namige.

Ko beremo skupna poročila apostolov in njihovih učencev o zadnji večerji, se ne moremo izogniti vtisa, da se časovni kazalci na prvi (*ne-Izraelski*) pogled ne ujemajo. Naš avtor skuša povzeti prizadevanja mnogih, ki so podali različne razloge za to. Poudarimo, da je tu potrebno biti neizprosno neprizanesljiv, namreč, če evangelisti ne morejo biti soglasni glede najpomembnejšega Jezusovega zgodovinskega dneva oz. najpomembnejšega dneva zgodovine sploh, - ker je na ta zgodovinski dan bila ustanovljena nova zaveza med Bogom in človeštvom, - kako naj potem pričakujejo naše zaupanje glede vsega drugega.

V tej upravičeno zaostreni zahtevi po zgodovinskem soglasju evangelistov glede dneva zadnje večerje (glede na Judovski koledar), nam je v pomoč temeljita raziskava, ki nam jo izčrpno izroča Brant Pitre (Pitre 2015, 265-387). Kakor naš avtor tudi on vidi rešitev v »pravilnem branju Svetega pisma« (Ratzinger 2011, 113), ki je možno z ozirom na življenjski okvir, v katerem so sveta besedila nastala. V pregledu nasprotujočih si ugotovitev mnogih razlagalcev izlušči tri različne smeri odgovorov, ki temeljijo na treh različnih predpostavkah, ki so izhodišče odgovora na neskladnost (Ratzinger 2011, 114) časovnih pokazateljev evangelistov (Matej, Marko in Luka na eni strani ter Janez na drugi). Imenuje jih: 'Esenska predpostavka' (Pitre 2015, 274),¹⁶⁵ 'Janezovska predpostavka' (Pitre 2015, 294)¹⁶⁶ in 'Sinoptična predpostavka' (Pitre 2015, 327).¹⁶⁷

Tem trem predpostavkam je skupno izhodišče ravno zakoličeno¹⁶⁸ prepričanje, da obstaja *ne-soglasno* poročilo štirih evangelistov o tem ali je bil veliki četrtek (dan zadnje večerje) dan Judovskega velikonočnega obeda ali ne (Ratzinger 2011, 113). Sam pokaže, kako *to prepričanje* stoji na zelo krhkih tleh, ko vse časovne pokazatelje evangelistov za določitev dneva zadnje večerje podvržemo izrazju, časovnemu

---

¹⁶⁵ Ta sovpada s predlogom razrešitve - francozinje Annie Jaubert, - ki ga naš avtor strnjeno predstavi (Ratzinger 2011, 116-118) in izrazi lastne pomisleke, da bi Jezus sledil sončnemu koledarju Esenov (Ratzinger 2011, 118) namesto uradnemu tempeljskemu.

¹⁶⁶ Zgodovinska verodostojnost glede istega vprašanja se daje zgolj apostolu Janezu, ki naj bi trdil, da Judovska pasha ni sovpadala z Jezusovo zadnjo večerjo.

¹⁶⁷ Zgodovinska verodostojnost glede tega vprašanja se priznava evangelistom Mateju, Marku in Luku, ki trdijo, da Judovska pasha sovpada z Jezusovo zadnjo večerjo, odreka pa se jo apostolu Janezu.

¹⁶⁸ Ravno to pomeni beseda hebrejskega izvora 'amen', namreč, ko so Izraelci s klini pritrdili svoj šotor, so zaklicali: "Haman" v znak, da resnično in zanesljivo drži.

zaporedju in žrtvovanju v okviru Judovskega obhajanja Pashe v Jezusovem času (Pitre 2015, 345).

Pravzaprav gre za nekaj vrstic iz evangelijev, katerih pomen je potrebno razvozlati. Po tem bomo videli, da ni nikakršnega razloga, da se v tej zadevi odpovemo kakšnemu izmed poročil evangelistov (Ratzinger 2011, 119) kot zgodovinsko nezanesljivemu. Najprej poudarimo z našim avtorjem, da vsi evangelisti soglašajo (Ratzinger 2011, 116), da je Jezus umrl na veliki petek, torej pred začetkom sobote.¹⁶⁹ Vsi evangelisti ta dan označijo kot dan pripravljanja.¹⁷⁰ Odločilno vprašanje tukaj je: "Pripravljanja na kaj?"

Apostol Janez nam posebej poudari, da je to dan pripravljanja za Jude (Jn 19,42). Luka nam izrecno pove, da se bliža sobota (Lk 23,54.56), Marko nam pa natančno opredeli pomen besedne zveze 'dan pripravljanja', in sicer: »to je dan pred soboto« (Mr 15,42),¹⁷¹ kar nam tudi Janez potrди z omembo sobote (Jn 19,31). Kako nazoren prikaz enotnosti in enosti evangelija, navdihnjenega od enega samega glavnega avtorja, Svetega Duha. Kaj več lahko pričakujemo in zahtevamo za dodatno pojasnilo? Naše odločilno vprašanje je prejelo torej neposreden in jasen odgovor in nobenih sledi kakršnegakoli neskladja med evangelisti ni.¹⁷²

Naslednji izziv, ki nam ga izroča naš avtor (Ratzinger 2011, 115), je ugotovitev, o katerem prazniku (Mt 26,5; Mr 14,2;) govorijo veliki duhovniki in pismouki, namreč želijo se izogniti nemiru ljudstva, zato nočejo, da bi bil Jezus usmrčen na praznik.¹⁷³ Vsi evangelisti so soglasni, da je prišlo do tega posveta v neposredni bližini pashe.

---

¹⁶⁹ Dan ima dvanajst ur po Izraelskem štetju (Jn 11,9), začne se ob šestih zjutraj, konča pa ob šestih zvečer, noč ima ravno tako dvanajst ur, in sicer od šestih zvečer do šestih zjutraj (ure tukaj zaradi lažje predstave ustrezajo našemu štetju). Tako je po šesti uri v petek po sončnem zahodu že noč, ki pripada soboti (po našem štetju pa petek traja do polnoči). Zato se Jožefu in Nikodemu mudi, da Jezusa pokopljeta (Jn 19,42) pred (Mr 15,42; Lk 23,54) uradnim začetkom sobote (to je v petek ob šestih zvečer), ko je vsakršno delo prepovedano (Lk 23,56b; 2Mz 20,10).

¹⁷⁰ Edino apostol Matej pove isto, šele ko opisuje dogodke naslednjega dneva (Mt 27,62).

¹⁷¹ Kar je od njega tudi pričakovano, glede na to, da ne piše izključno Judom, ampak so mnogi njegovi naslovljenci *ne-seznanjeni* z Judovskimi izrazi.

¹⁷² Posebej slovesna sobota (Jn 19,31) je, ker je znotraj tedna nekvašenega kruha (Pitre 2015, 375).

¹⁷³ Nemir množic bi lahko nastal zaradi skrunitve zemlje (5Mz 21,23).

Identiteto tega praznika nam razodene apostol Janez ob prošnji Judov Pilatu po Jezusovi smrti, ko govori o soboti (Jn 19,31), ki ni praznik pashe.¹⁷⁴

Janez poudari, da so izdali celo javno tiralnico (Jn 11,57), torej ničesar ne skrivajo pred množicami, ampak zelo očitno razkrivajo svoj namen.¹⁷⁵ Omenja tudi množice iz podeželja, ki so se v templju spraševale, če pride Jezus na praznik ali ne (Jn 11,55sl.), namreč gre za enega izmed treh obveznih letnih romanj v Jeruzalem (2Mz 23,17; 5Mz 16,16). Janez nam poleg tega sporoči Jezusov prihod v Betanijo, ki se je zgodil šest dni pred¹⁷⁶ pasho (Jn 12,1). Matej poroča o Jezusovi napovedi izročitve sina človekovega na pasho (Mt 26,2),¹⁷⁷ Marko enači pasho s praznikom nekvašenega kruha (Mr 14,2), Luka naredi isto, in to izrecno: »...praznik nekvašenega kruha, ki se imenuje pasha« (Lk 22,1) potem pa nadaljuje svoje poročilo v zvezi z dnevom nekvašenega kruha, na katerega se žrtvuje pashalno jagnje (Lk 22,7). Ta dan Jezus naroči Petru in Janezu da pripravita pashalno jagnje (Lk 22,8). Tukaj moramo biti zelo pozorni na Lukovo poročilo, kajti omenjeni dan ne imenuje 'dan pripravljanja' (gr. *hemera Paraskeuses*) kljub Jezusovemu naročilu apostoloma naj pripravita (gr. *hetoimasate*) jagnje, ampak ta izraz prihrani za dan Jezusovega pogreba (Lk 23,54) kakor apostol Janez (Jn 19,14.31.42).

Ravno tu se lahko najdemo v zagati, ker apostol Janez v prvi izmed treh omemb govori o 'dnevu pripravljanja na pasho', ko okrog poldneva na veliki petek Pilat predstavi Jezusa kot Judovskega kralja (Jn 19,14).

---

¹⁷⁴ Brant Pitre citira celo zagovornike Janezovske predpostavke (Bultmann, Brown, Schnackenburg in Meier), ki se čudijo, da Janez ne pove izrecno, da gre za soboto, ki je praznik pashe, ampak daje nasprotne namige (Pitre 2015, 378).

¹⁷⁵ Zanimivo je, da izdani ukaz vsemu ljudstvu o posredovanju informacij o Jezusu upošteva le eden izmed dvanajsterih (Lk 22,3-6; Jn 13,27b).

¹⁷⁶ S tem nam namiguje, da znova začenja svoje štetje Jezusovega zadnjega tedna, katerega sedmi dan je pasha. Kar je torej bilo zgolj preroško *znamenje* na koncu prvega tedna v Kani (Jn 2,11), bo zdaj postalo *resničnost* na nov sedmi dan (po umetni(išk)em štetju apostola Janeza) med zadnjo večerjo na veliki četrtek.

¹⁷⁷ To ne sme biti nikakor zanemarjeno dejstvo v vsej razpravi ali je zadnja večerja velikega četrta že Judovska pasha ali ne. Tukaj ni nobenega dvoma, Jezusova napoved je jasna. Spričo Jezusovih besed, kdor vztraja, da Jezusova zadnja večerja ne sovпада z Judovsko pasho, posredno označuje Jezusa za lažnega preroka (5Mz 18,22).

Še prej se ozrimo na Matejevo poročilo, po katerem je omenjeni dan, ko učenci pripravijo (gr. *hetoimasan*) pashalno jagnje (Mt 26,19) natančneje določen, in sicer kot prvi dan nekvašenega kruha (Mt 26,17). Marko pove še najbolj neposredno brez leporečenja, da je prvi dan nekvašenega kruha dan, ko se žrtvuje pashalno jagnje (Mr 14,12), to namreč pomeni *pripraviti* jagnje. Tudi Marko uporabi isto besedo kot Matej in Luka, apostol Janez pa sploh ne omenja žrtvovanja oz. pripravljanja jagnjeta, zato glagola 'pripraviti' nikoli ne uporabi v tem sobesedilu, naredi pa nekaj presenetljivega, namreč isto besedo Jezus uporabi v povezavi s *pripravljanjem* kraja (Jn 14,2sl.),¹⁷⁸ ki je novi sveti kraj (Jn 11,48b), in sicer kraj njegovega žrtvovanja (Jn 19,20), ki je po evharistiji dostopen vsem ljudem, kakor je obljubil Samarijanki (Jn 4,20).¹⁷⁹

Torej trije evangelisti nam dajo soglasno poročilo o *učencih*, ki pripravijo (žrtvujejo) pashalno jagnje v templju, apostol Janez pa pričuje o *Jezusovem* pripravljanju novega templja,¹⁸⁰ na podlagi novega pashalnega jagnjeta. Strokovna poštenost nam narekuje, da priznamo vsem evangelistom tematsko soglasnost glede uporabe grške besede 'pripraviti'.

---

¹⁷⁸ Naš avtor razloži, da je s to besedo mišljen tempelj (Ratzinger 2011, 170), ko jo apostol uporabi predhodno v sobesedilu oblikovanja zarote zoper Jezusa (Jn 11,48).

¹⁷⁹ Torej med zadnjo večerjo, učenci zvedo, da so zadnjič pripravili pashalno jagnje po Judovsko, odslej bodo novi Jezusovi duhovniki, ker jim gre Jezus pripraviti nov tempelj, v katerem ne bodo več pripravljali (žrtvovali) jagnjet, saj ga bo Jezus pripravil enkrat za vselej, in tako omogočil prihodnje obhajanje evharistije.

¹⁸⁰ Kakor se izteka sprana kri izpod tempeljskega oltarja po kanalizacijskem sistemu ob desni strani templja v potok Cedron (Bergsma 2015, 253), ki »žalostno šumlja« (Smolik in Škulj 1988, 109), ker gre čez njega Jezus (Jn 18,1) naproti svoji žalosti (Mt 26,38) v vrt Getsemani, tako tudi iz Jezusove strani tempeljskega telesa (Jn 2,21) tečeta kri in voda (Jn 19,34), ki v evharistiji izpolnita preroško znamenje v Kani (Jn 2,11), v krstu pa Ezekielovo prerokbo tempeljske oživljajoče vode (Ezk 47,2b.7.9b), kakor se Jezus ne-naključno Samarijanki tudi predstavi (Jn 4,10).

Zaradi več milijonske množice romarjev (Bergsma 2015, 253), ki so v Jeruzalemskem templju žrtvovale pashalno jagnje za svojo družino, je bil potok Cedron poln krvi na dan žrtvovanja jagnjet za pashalno večerjo. Apostol Janez je edini izmed evangelistov, ki omeni prečkanje doline Cedron (Jn 18,1), ker gotovo namiguje ravno na to dejstvo sledi žrtvovanijske krvi, ki je dodaten simbol Jezusovega četrtega keliha, kateremu gre naproti (Jn 18,11b).

Če Jezusova zadnja večerja po poročilu apostola Janeza ne sovпада z Judovsko pashalno večerjo, čemu torej Janez omenja Cedronsko dolino - podrobnost, ki jo ostali evangelisti povsem opustijo, - ko pa potok nima še nobene sledi žrtvovanijske krvi jagnjet? To se nam zdi dodaten zelo močan posreden dokaz v prid dejstvu, da vsi evangelisti dajo soglasno pričevanje o sovpadanju Jezusove zadnje večerje z Judovsko pashalno.

Razrešiti moramo še pomen Janezove omembe 'dneva pripravljanja na pasho' (Jn 19,14). Pravzaprav smo že povedali, da gre tu za uporabo popolnoma druge grške besede, ki nima nobene povezave s pripravljanjem (žrtvovanjem) pashalnih jagnjet na prvi dan nekvašenega kruha. Tu gre enostavno za že omenjeni petek, ki ga samo mi tako imenujemo, za Izraelce je 'dan pripravljanja'.¹⁸¹ Petek je v Izraelski kulturi priprava na soboto, ampak tu ni žrtvovanjskega pomena, gre za budnostni pomen, torej se Izraelci pozorno pripravljajo na Gospodov dan, ki se začne v petek ob 18.00. V skladu s tem nam apostol v bistvu govori o petku v *tednu pashe* (Pitre 2015, 346).

Tukaj nam je v veliko pomoč dejstvo sopomenk (Pitre 2011, 345-352) v povezavi s tednom nekvašenega kruha. Beseda 'pasha' ni vezana zgolj na jagnje ali obed na prvi dan nekvašenega kruha.¹⁸² Včasih je z njo mišljen celoten teden nekvašenega kruha, kakor nam izrecno pove Luka (Lk 22,1; Apd 12,3sl.), včasih pa mirovne daritve (2Krn 30,21s; 35,7), ki so žrtvovane in zaužite (5Mz 16,2sl.) skozi celoten teden nekvašenega kruha. Ravno to ozadje nam pojasni strah Judov (3Mz 7,19sl.) pri Janezovi omembi pashalnega jagnjeta na veliki petek (Jn 18,28), ki ga ne gre enačiti z s tistim četrtkovim v okviru prvega dneva nekvašenega kruha.¹⁸³ Brez poznavanja omenjenega ozadja pestre uporabe besede 'pasha', ki se vsakokrat ustrezno ugotovi na podlagi sobesedila, zlahka umetno vsilimo v poročilo apostola Janeza neskladje z ostalimi evangelisti.

Če je sadež zdrav, je drevo zdravo, torej je tudi korenina zdrava. Slednja je ravno naša predpostavka,¹⁸⁴ da evangelisti prispevajo vsak svoj kos enotnega mozaika, ki se izide brez posiljevanja, kajti rešitev zagate, ki vsebuje zanemarjanje ostalih delov poročila ne moremo imenovati rešitev, ampak kvečjemu prikrojitev.

---

¹⁸¹ Izraelci poimenujejo dneve v tednu številčno ustrezno poročilu o stvarjenju (1Mz 1,5b.8.b.13.19.23.31b; 2,2), torej 'dan prvi, dan drugi...'. Samo sedmi dan - sobota - ima posebno ime, zaradi stika z njo pa tudi šesti dan - petek (zgolj krščansko 'peti dan').

¹⁸² To dejstvo nam pojasni tudi sodobno rabo besede 'Velika Noč', kjer ni mišljen le en dan, ampak tako Velikonočno Bdenje v soboto zvečer kot nedelja, ponedeljek in ves nadaljnji teden, ki mu rečemo Velikonočna osmina.

¹⁸³ Saj je apostol v 13. poglavju na *Izraelsko-očiten* način že opredelil (Pitre 2015, 366) Judovsko pashalno večerjo.

¹⁸⁴ V dobri družbi Janeza Zlatoustega smo, ki to vprašanje obravnava v komentar Janezovega evangelija (83. pridiga) ter Tomaža Akvinskega (*Summa Theologiae* III q. 46, art. 9, ad. 1).

Na tem mestu omenimo samo še dejstvo, da Jezus na veliki četrtek med Judovsko velikonočno večerjo deluje kot novi Ezekija in novi Jošija, Izraelska kralja, ki se nista zanašala na vojaško, ampak na liturgično moč pashe (2Krn 30; 35) za združevanje razpadlega Izraela (Pitre 2015, 515). Ker so preroki napovedovali nov 'izhod iz Egipta', so Judje pričakovali tudi temu predhodno novo pasho (Pitre 2015, 514), čemur Jezus ustreže začeni z velikim četrtkom.

3.3 Getsemani in Jezusov proces

Jezus povzame v sebi človekov strah za lastno življenje, strah, ki ga je kot prvi čutil Adam, ki je obnemel v prisotnosti kače, katero bi moral izgnati tudi za ceno svojega življenja in tako obvarovati kraljico svojega doma pred vsiljivcem v podobi kače.¹⁸⁵ Namesto tega scenarija, ki je bil v Božjem načrtu,¹⁸⁶ je Eva prepuščena sama sebi in je lahka tarča pretkanosti zapeljivca. Ne vidi več drevesa življenja, ki je edino v središču Edenskega vrta.¹⁸⁷ Satan je namerno obšel Božji red v stvarstvu in temu ustrezno se je izognil naslavljanju Adama. Satan ni naivno pretiraval v izhodišču pogovora z Evo (1Mz 3,1b), namreč prekanjeno je hotel osrediniti njeno pozornost na prepovedano drevo *osnovne življenjske zakonodaje* (1Mz 3,3). Naenkrat je v središču Edenskega vrta bila zdaj prepoved v človekovih očeh, *raj* je postal *pekel* človekovi svobodi.¹⁸⁸ Kakšna prepričevalna moč reklame, namreč povsem je iztrgala Evo iz stvarnosti in ji ustvarila potrebo.¹⁸⁹ Z besedami, ki jih Bog uporabi za vse, kar je dal na

---

¹⁸⁵ Ustrezno Božji zapovedi (1Mz 2,15). Kasneje sta se tudi Abraham (1Mz 12,13; 20,2) in Izak (1Mz 26,7) pripravljena odreči svoji ženi iz strahu za lastno življenje.

¹⁸⁶ Sad drevesa življenja (1Mz 2,9) bi obudil Adama iz smrti (Hahn 1998, 59). Bog ga je zasadil in opozoril Adama, da bo njegov dom potreben tudi varovanja (Hahn 1998, 58) zaradi lastne izkušnje ob začetku stvarstva, namreč padlih angelov (1Mz 1,4b; Raz 12,7), ki so davno preden se je človeštvo odločilo narediti si lastno ime (1Mz 11,4), in ne biti del Božje družine (Mt 6,9), zavrnili Božji družinski načrt.

¹⁸⁷ Pozorno branje 1Mz 2,9 nam jasno pričuje o tem.

¹⁸⁸ Pomislimo na najstniško dobo in pozornost na vsakovrstne prepovedi, ki so obravnavane v miselnosti najstnikov kot življenje ogrožajoče. Seveda ta suženjska miselnost ne izgine skupaj z najstništvom, namreč preklop na družinsko miselnost ni nikakor avtomatski (Lk 15,30sl.).

¹⁸⁹ Pravzaprav gre za Satanov nadomestek (surogat) in zlorabo še neizrečenega naravnega hrepenenja po združenju z Bogom, ki ga Eva še ni imela priložnosti spoznati in ubesediti, saj je bila komaj ustvarjena 'pred sedmimi vrsticami' (1Mz 2,22). Evin dodatek (glede na 1Mz 2,9) pri opisu sadu, zaradi česar je bil 'vreden' uživanja (1Mz 3,5), je vezan ravno na odnos do Boga (1Mz 3,5).

voljo človeku (1Mz 2,9), Eva zdaj opiše tisto, kar je prepovedano in obljublja nekaj več (1Mz 3,6a).

Zanimivo je, da Satan ne obljublja ničesar, kar bi bilo prikrajšano človeku znotraj Božjega kraljestva. Satan kot 'alternativni starš' (Jn 8,44)¹⁹⁰ samo novači človeka, da zapusti ta Božji pekel in se raje priključi njegovemu kraljestvu kot nekemu upornemu vzporednemu kraljestvu, ki je v resnici kraljestvo smrti, se pa ponaša z znamko 'pravega življenja'.

Jezus je vstopil v srce te skušnjave in jo razkrinkal takoj po krstu, a jo mora sedaj dopolniti v tej meri, da omogoči vsakemu človeku, da se v njegovi moči osvobodi te iste Satanove prevare. Božji Sin sprejme nase oznako (etiketo) 'Satan', - kakor jo je prilepila kača Bogu v Evinih očeh, - ko postane bronasta kača (Jn 3,14). Pripravljen je dati svoje življenje kot dokaz, da Božja ponudba¹⁹¹ človeku ni lažni raj, ki bi bil v resnici pekel, kakor želi prepričati Satan.

Jezus je zato ponovno v vrtu (Jn 18,1), a njegov pogovor ni s Satanom, ampak z Očetom. Prišel je osvoboditi človeka od Satanovega vpliva, da bi se človek lahko svobodno izročil Očetu. Ni druge svobode za človeka, pričuje Jezus na vrtu. Izročitev Očetu se dopolni onkraj zemlje, zato se mora človek osvoboditi tudi od navezanosti na zemeljsko stvarnost. Ne, ker bi bila zemeljska stvarnost (celotno veselje) nekaj slabega, saj je vendar Božje delo, zelo dobro delo (1Mz 1,31a). Osvoboditi se je mora, ker kljub svoji *zelo-dobro*ti ni Nebeška Stvarnost, h kateri je vse stvarstvo že pred stvarjenjem (Ef 1,4) naslovljeno.

Jezus torej v sebi povzema (Mt 26,38) tudi odpor (Ratzinger 2011, 162), ki ga v sebi doživlja bogataš (Lk 18,23), ki je navezan na zemeljske dobrine.¹⁹² Samo v njem

---

¹⁹⁰ Igra vlogo zaščitniškega starša, ki varuje svojega otroka pred tujci, ki mu lahko škodijo.

¹⁹¹ Bog je bil namreč obtožen s strani lastnega naroda v puščavi, da je lažnivec (4Mz 21,5.7). Kot zdravilo (4Mz 21,8) jim je pokazal (Jn 19,37) njihov greh: Boga so poistovetili s kačo (1Mz 3,1), torej Satanom (Raz 12,9).

¹⁹² Tudi za te velja, da so dobre, v nasprotnem jih ne bi imenovali *dobri-ne*.

bo torej vsak 'bogataš' zmoget priznati,¹⁹³ da ni zemeljskega bogastva, ki bi bilo primerljivo temu, kar je Bog prihranil človeštvu. Samo v Jezusu je torej mogoč radosten izhod iz 'zemeljskega Egipta' v Obljubljeno Očetovo Deželo. Jezusova žalost in vznemirjenost na vrtu tako ni 'čisto zasebno stanje' njegove duše. Stanje vsake človeške duše v zgodovini človeštva, ki se ji približa Bog, posvoji v svoje osebno stanje.¹⁹⁴ Občutke upiranja Bogu, ki izvirajo iz strahu - ki ga je vsadil Satan v človekovo dušo, - da Bog ogroža človekovo svobodo, Jezus resnično sprejme vase.

Ves ta nakopičen zgodovinski strah pred Bogom sprejme v svoje telo. Zaradi tega njegovo telo pušča kri celo skozi znojnice (Lk 22,44b). V sebi preoblikuje ta strah v Strah za Boga, to je Strah Božji (Heb 5,7), Strah, ki izhaja iz njegovega bistva. To je strah, da bi pozabil Božjo Ljubezen in se pustil zaslepiti v prepričanje, da to ni resnični Bog in se mu zato ne splača zaupati oz. ni vreden nikakršnega zaupanja.

Ta preobrazba človekovega strahu se zgodi na vrtu v Jezusovem telesu. Samo Božji Sin, katerega osnovna zavest je, da izhaja iz Očetove Ljubezni, ima dovolj neomajno to prepričanje, ki mu daje gotovost, da ne bo zapuščen od Očeta, ko bo šel skozi smrt, ki jo človek povsem naravno odvrča. Jezus je po krstu v puščavi že dokazal, da ni bolj navezan na *ljubljeni* zemeljsko stvarnost kot na *Ljubljenega* Očeta, saj se je od vseh zemeljskih dobrin odpovedal tudi najosnovnejšim. Zdaj skuša omogočiti tudi vsemu človeštvu po sebi dostop do nenavezanosti na zemeljsko stvarnost, da jo v njem nadomesti s popolno navezanostjo na Očeta. To je bistvo njegove zapovedi na prvem javnem govoru na gori, naj iščemo *najprej* Božje kraljestvo in vse ostalo nam bo navrženo (Mt 6,33). To je Strah Božji, ki premaga vsak drug strah in osvobaja za življenje, tisto pravo, Očetovo in Jezusovo (Jn 17,3).

Zdaj šele lahko ustrezno razumemo Jezusov notranji boj, ki je zelo osebni, nikakor pa *za-seben*, saj preseže Jakobov boj nasproti Bogu (1Mz 32,26), da bi postal

---

¹⁹³ Ne glede na količino in dragocenost posedovanja, saj šteje tukaj primerjava navezanosti na tisto malo ali veliko glede na navezanost na dobrine Božjega kraljestva.

¹⁹⁴ Kakor reče naš avtor skupaj z Romano Guardinijem: »Jezus je nad našimi psihologijami« (Ratzinger 2007, 45).

človekov boj zedinjen z Božjim bojem zoper greh.¹⁹⁵ Kakor se človeška narava poroči z Božjo v Marijini maternici ob spočetju Jezusa, tako se v Jezusu poroči kot nevesta (Ef 5,23) človeška volja, strast in razum z Božjim razumom, strastjo in voljo. Tako daje podlago (Lk 22,42) za uglasitev volj (Ratzinger 2011, 158.161), h kateri kliče svoje učence (Mt 6,10b). Vprašanje je zdaj samo še, kako naj pride do te preobrazbe v slabotnih telesih (Mr 14,38b) preostalega dela človeštva, potem ko se je že zgodila v telesu novega Adama. To je izrecno *evharistično* vprašanje nove poročne zaveze (1Kor 10,17).

Na to vprašanje nam Jezus sam odgovori v svoji molitvi na vrtu z omembo keliha (Mt 26,39; Mr 14,36; Lk 22,42; Jn 18,11b). Tu je predvsem pomembno ne spregledati nepretrganosti dogajanja z zadnjo večerjo. V Jezusovih očeh in po njegovih besedah je to eno¹⁹⁶ dogajanje. Tu nam ne zadošča evharistični pogled, ampak nam je nujno potreben *pashalni* pogled. Kaj mislimo s tem?

Judovska pasha je doživela znaten razvoj od prve zgodovinske pashe pred trinajstimi stoletji v Mojzesovem času, zato nam ne zadoščajo njegova navodila - ki jih je prejel od Boga, - za razumevanje načina obhajanja Judovske pashe v Jezusovem času. Po porušenju templja (leta 70) so rabini iz naslednjih generacij Judov, ki niso postali kristjani in so jasno videli, da do obnovitve Jeruzalemskega templja ne bo prišlo kmalu,¹⁹⁷ skrbno zapisali navodila (tista, ki niso vsebovana v peteroknjžju) za obhajanje Izraelskih praznikov, iz povsem enostavne potrebe, da ne bi šla v pozabo. Ta zaklad lastnih obrednih izročil so lahko posredovali nadaljnjim generacijam,¹⁹⁸ ki bodo mogoče doživele obnovitev Jeruzalemskega templja.

Znana nam je 4-delna sestava Judovske pashalne večerje, ki jo narekujejo štirje kelih oz. štiri čaše (Pitre 2011, 162-163). Mozaične sledi o vsakem izmed kelihov so

---

¹⁹⁵ V ta namen mu Bog spremeni ime v *Izrael* (1Mz 32,29), ki ima dve pomenski različici, namreč 'ta, ki se bojuje z Bogom' in 'naj se Bog izkaže močnega'.

¹⁹⁶ Kakor drama, ki je sestavljena iz več dejanj, čeprav sama grška beseda 'drama' pomeni 'dejanje', tako ima Jezusova evharistična drama več različnih prizorov, tvori pa eno samo *dejanje* nove zaveze.

¹⁹⁷ Od leta 70 do današnjega dne je temu še vedno tako, a želja po novem templju med mnogimi skupinami Izraelcev nikakor ne usiha.

¹⁹⁸ Četudi nimajo templja v Jeruzalemu, da bi opravljali v njem različne obrede, danes pri obhajanju vseh praznikov obnavljajo vsaj spomin, kako so se opravljali.

nam skupno zapustili tudi naši štirje evangelisti v svojih poročilih o zadnji večerji. Tako na podlagi njihovih poročil in poznejših rabinskih virov lahko sestavimo mozaik, ki nam daje vpogled v Jezusovo zadnjo pashalno večerjo s svojimi apostoli (Mt 26,20). Ravno na ta način lahko veliko bolj cenimo tudi novosti, ki jih je Jezus izvršil na zadnji večerji.

O dogajanju v povezavi s prvim kelihom Judovske pashalne večerje (Pitre 2011, 165) nam soglasno izročata namige apostola Matej (Mt 26,20) in Janez (Jn 13,1)¹⁹⁹ ter evangelist Marko (Mr 14,17). Temu prvemu delu lahko rečemo, da je 'uvajalni' kot predjed pri slovesnem obedu.²⁰⁰ O dogajanju v okviru drugega keliha Judovske pashalne večerje (Pitre 2011, 167) nam poroča evangelist Luka (Lk 22,17) v povezavi z Jezusovo obljubo, da bo preskočil pitje tretjega keliha,²⁰¹ ki je nova zaveza v njegovi krvi, kakor kmalu pove (Lk 22,20). Tega istega (tretji kelih) imenuje tudi apostol Pavel,²⁰² in sicer ustrezno Judovskemu izrazju (Pitre 2011, 173) pashalne večerje (1Kor 10,16), poleg tega nam Pavel izroča iste besede glede tretjega keliha (1Kor 11,25).

V okviru začetnega dogajanja v povezavi s tretjim kelihom glede pomakanja grizljaja (Pitre 2011, 168) nam poročajo trije evangelisti (Mt 26,23; Mr 14,20; Jn 13,26sl.). Tretji kelih je na zelo svojevrsten način prisoten pri Janezovem poročilu, namreč povezan je z izrazom poveličanja Sina človekovega in poveličanja Boga v Sinu človekovem (Jn 13,31). To zlahka lahko spregledamo, če nismo pozorni na Janezovo razlago besede 'poveličanje', namreč ko nam poroča o Jezusovi napovedi Petrove smrti, slednjo opiše kot način Petrovega poveličanja Boga. Zdaj torej vemo, da Jezus govori o smrti Sina človekovega, torej o njegovi krvi, ki je *skrivnostno-vstajenjsko* vnaprej *takoj*

---

¹⁹⁹ Rabini pričujejo, da se pashalna večerja začne že pred sončnim zahodom (Pitre 2011, 164). Besedna zveza 'pred praznikom pashe' je *tipično Judovska* in pomeni 'preden se zaužije pashalno jagnje', ne pa 'preden se žrtvuje' (Pitre 2015, 354).

²⁰⁰ Med drugim je za ta del značilno pomakanje grenkih zelišč v skledo z omako, ki je podobno pomakanju kruha v skledo pred glavno jedjo in izpitjem tretjega keliha, ki ga bomo omenili v nadaljevanju. Ni povsem jasno (Pitre 2015, 360) o katerem izmed dveh pomakanj evangelisti govorijo, vsekakor pa je jasno (Pitre 2011, 168), da je apostol Juda Iškarijot šel ven (Jn 13,30) 'pred obhajilom'.

²⁰¹ Luka nam ne oštevilči kelihov, nam pa da jasen namig (Lk 22,20), saj je ravno tretji kelih tisti, ki se zaužije po glavnem obedu (Pitre 2011, 172-173) Judovske pashalne večerje.

²⁰² Navsezadnje je kot farizej poznal vse potankosti Judovske pashalne večerje.

(Jn 13,32) prisotna na zadnji večerji ravno v tretjem kelihu. Ni torej čudno, da nam Janez posreduje Jezusovo novo zapoved po obhajanju nove pashe na način, da jo istoveti z zapovedjo ljubezni, saj Jezusova ljubezen *dobesedno* pomeni *smrt* - po njegovih lastnih besedah (Jn 15,13).

Takoj se ozrimo zaradi večje jasnosti na Jezusovo napoved četrtega kelih v Janezovem poročilu (Jn 13,33). Jezus tu govori o lastni začasni odsotnosti, ki je apostolom nerazumljiva, a sovpada z Jezusovim pripravljanjem (gr. *hetoimasai*) prostora (Jn 14,2). Jezus s to besedo - za razliko od drugih evangelistov, ki tako opišejo žrtvovanje pashalnega jagnjeta, - opiše žrtvovanje Božjega Jagnjeta, kateremu se apostoli še ne morejo pridružiti (Jn 13,36), hkrati pa graja apostola Petra, ker mu skuša preprečiti to žrtvovanje, katerega istoveti s četrtem kelihom, ki mu ga je dal Oče (Jn 18,11). Šele zdaj so nam lahko bolj razumljive besede o poveličanju, ki si jih izmenjata Jezus in Oče, ko je Jezus zadnjič z množico v templju pred pasho (Jn 12,28). Ta prizor naš avtor označi kot vnaprejšnji prizor Getsemanija (Ratzinger 2011, 158), razloži ga pa tako: »Križ sam je postal poveličanje Boga, razodetje veličastva Boga v Sinovi ljubezni« (Ratzinger 2011, 165). In res, Jezusova napoved četrtega kelih se uresniči na križu (Jn 19,29), v Božjem kraljestvu, kakor zgleda na zemlji. Takrat lahko Jezus izdihne po zadovoljnem vzkliku, da je izpolnil (Jn 19,30) svojo pasho z vsemi sestavnimi štirimi kelih vred (Pitre 2011, 181).

Zdaj vidimo čemu vse do danes večerno mašo Velikega Četrтка ne zaključimo z blagoslovom, ampak slednjega prejmemo šele tretji (oz. četrti) dan ob zaključku Velikonočnega Bdenja. Vmes ni nobene svete maše, ker gre za eno samo sveto mašo.²⁰³ Od kod nam to, če ne ravno iz Jezusove *logike* zadnje večerje, ki je edina pashalna večerja v zgodovini Izraelcev, ki se ne zaključi z izpitjem četrtega kelih za mizo, potem ko odpojejo hvalnico (Mt 26,30; Mr 14,26).²⁰⁴ Jezus naredi nekaj nepredstavljivega za Izraelce, namreč navidezno prekine (Pitre 2011, 172) pashalno

---

²⁰³ Začetno znamenje križa po Rimskem misalu naredimo le na Veliki Četrtek zvečer, in šele jutranja vstajenjska maša se zopet začne na ustaljeni način.

²⁰⁴ Tudi naš avtor omenja *Halel* psalme (Ratzinger 2011, 149), ki so sestavni del Judovske pashalne večerje (Pitre 2011, 171).

večerjo in naredi iz svoje telesne žrtve *živi* pashalni obred. Vidimo torej, da pri Jezusu ni nobenega razkoraka med besedami in dejanji, ni nobenega razkoraka med obredom in življenjem. Ravno nasprotno, njegov obred *narekuje* njegovo daritev življenja in njegova telesna podaritev življenja *uresniči* obred oz. ga dopolni. Zato nas več ne čudi, da Pavel enači (Ratzinger 2011, 230) telesno življenje z *živim* žrtvenim obredom (Rim 12,1) oz. da tako zlahka prehaja iz liturgične teme k moralnim navodilom za vsakdanje življenje in obratno (1Kor 10,1-16). Ne čudi nas več, da nas zaključni pozdrav (lat. *Ite, missa est*) vsake svete maše *naslavlja* k *živ-ljenju* evharistične skrivnosti, saj je ravno to - kot prvi - naredil Jezus.

Naredili smo zaključek, preden smo se ozrli po poročilih ostalih evangelistov, ki so pričakovano soglasni z vsem povedanim. Vsi namreč dajo soglasno poročilo, da je središče Jezusovih besed na vrtu ravno četrti kelih (Mr 14,36; Lk 22,42, po Matejevem poročilu celo trikrat: Mt 26,39.42.44), po katerem Oče želi, da Jezus dopolni oz. - kot poudari sam Jezus - *izpije* (Jn 18,14b) pashalno večerjo. Vsi tudi soglašajo, da Jezus na zadnji večerji napove pitje iz četrtega keliha (Mt 26,29; Mr 14,25; Lk 22,18), Matej tu posebej poudari, da bodo tudi učenci *udeleženi* v pitju tega Jezusovega keliha na križu, ki je to naredil enkrat za vselej (Heb 7,27b).²⁰⁵ Te Jezusove besede razumemo v polnosti šele s pomočjo apostola Pavla: »Kajti kolikorkrat jeste ta kruh in pijete kelih, oznanjate Gospodovo smrt, dokler ne pride« (1Kor 11,26) - potem ko je spregovoril o Jezusovem ukazu apostolom, naj ponavljajo, kar je Jezus storil na zadnji večerji (1Kor 11,24b).²⁰⁶

Poudarimo še enkrat, da vse to zlahka spregledamo, če ne vidimo Jezusove uresničitve Božjega kraljestva na zemlji ravno na križu. Slednji je namreč prestol, h kateremu je šel v procesiji mnogih, in to v kraljevskih znamenjih (Mt 27,29; Mr 15,17; Jn 19,2). Vojaki so ga oblekli v škrlat, spletli so mu trnjevo krono (oz. čelado), dali so

---

²⁰⁵ Tukaj gre za resničnost skrivnostne *sočasnosti*, ki presega domišljijo najboljših dosežkov umetnosti žanra znanstvene fantastike o časovnih strojih oz. potovanjih skozi čas.

²⁰⁶ Pri evharistiji se združimo z Jezusovim pitjem sadu vinske trte na križu (kjer se je zgodil prihod Božjega kraljestva), hkrati pa je evharistično življenje tisto *deleženje* na pitju Jezusovega četrtega keliha, kar je najbolj vidno pri mučencih. Naš avtor vidi slednje jasno razvito pri Pavlovi misli (Flp 2,17) in nadaljnjih krščanskih mučencih (Ratzinger 2011, 232), ki so na svojo smrt (Rim 6,4) gledali kot Jezus na dopolnitev lastnega krsta (Lk 12,50).

mu žezlo v roke, katerega je nadomestil v procesiji ravno z lesom križa. Končno je nad njegovo glavo visel napis o njegovem kraljestvu v več jezikih, ki ga je izrecno (Jn 19,22) zahteval predstavnik (do) tedaj največjega (Jn 19,12b) kralja na obličju zemlje. Pilatovo pričevanje Judom (Jn 19,14b) je za nas in končno tudi za ustrezno razumevanje Jezusovih besed na zadnji večerji vsega upoštevanja vredno, pridružujejo se mu v tej izpovedi tudi veliki duhovniki, pismouki in starešine (Mt 27,42b). Ta Maziljenec (hebr. *Mesija*, gr. *Kristus*) z 'oljem' svoje lastne krvi (Lk 22,44) je res prišel iz *Oljske* gore, kakor se od Izraelskega kralja pričakuje (Ratzinger 2011,18).

Po vsem tem, je torej za zvestobo Jezusu nujno obhajati evharistijo s 4-keliško sestavo kakor Jezus? Vsekakor je *nujno* obhajati evharistijo, kakor nam jo je zapovedal Jezus. Zapovedal nam jo je obhajati v okviru zadnjih dveh kelihov. To sta dva poudarka, ki nam jih zapustijo evangelisti.²⁰⁷ To pomeni, da moramo obhajati obred, ki se nadaljuje v življenju, moramo pa živeti vedno znova črpajoč iz obreda njegove Ljubezni. Glede same oblike evharistije pa je povsem jasno, da ni pričakoval nadaljevanje 4-keliške strukture, saj sam na dan Vstajenja povsem okrne to obliko iz zadnje večerje in vzame le kruh (Lk 24,30), da izpolni obljubo (Lk 22,16), kajti Božje kraljestvo je dopolnjeno (Jn 19,30). Jezus torej naredi novo *abstrakcijo* obreda, in tako posredno pooblasti tudi evangeliste, da lahko izpustijo vse nebistvene podrobnosti iz zadnje večerje.

3.4 Jezusova smrt

Nekajkrat smo že neizogibno morali uporabiti besedo 'žrtev' oz. žrtvovanje v našem razmišljanju, a kljub temu je primerno, da skušamo bolj razjasniti njen pomen v Jezusovem času.

V našem izrazju (predvsem po Jezusovi 'krivdi') ima nekoliko drugačen prizvok, kot ga je prvotno imela. Običajno jo pripisujemo nekemu, ki je pretrpel neko krivico. Najbolj slikovit primer je mogoče 'žrtev kaznivega dejanja' za razliko od 'storilca kaznivega dejanja', ki je s svojim po državnem pravu neprimernim in najstrožje

---

²⁰⁷ Janez izrecno glede vsebine četrtega kelih, ostali evangelisti pa izrecno glede tretjega kelih.

prepovedanim ravnanjem določeno osebo naredil za 'žrtev'. Temu ustrezno ne moremo resno omahovati v pripisovanju te oznake tudi Jezusu, saj je bil po sodobnem razumevanju po nedolžnem usmrčen.²⁰⁸ Jezus je torej žrtev, nedolžna žrtev.

V Jezusovem času se je načelno povsem neprimerno tako izražati. Iskreni zunanji opazovalec iz tistega časa bi lahko kvečjemu rekel: "Gre za nedolžnega človeka, kaj 'češ, svet je poln krivic in mučenikov." Skrajno nezaslišano za kogarkoli bi bilo, da po tej državni usmrtitvi pripiše Jezusu oznako 'žrtev'. Še najbolj bi se zgražali nad tem ravno Judje. Čemu?

Žrtev je beseda obrednega prava. Žival, ki je bila usmrčena in zažgana na oltarju, je daritev Bogu. Po Mojzesovem pravu žrtev ne more opravljati kdorkoli, ampak le duhovnik. Po Salomonovi zgraditvi templja so žrtvovanja za vse Izraelce omejene izključno na ta prostor v Jeruzalemu. Od kod nam torej tako *predrugáčeno* pojmovanje besede 'žrtev' v sodobni govorici?

Jezus ni žival, Rimski vojaki niso duhovniki in usmrtitev se dogaja izven tempeljske gore oz. celo izven Jeruzalema. Vidimo, da to, kar se dogaja na Golgoti ne izpolnjuje nobenih pogojev za upravičeno uporabo obrednega izrazja. Sodobna govorica ima globoke krščanske korenine, tako globoke, da je postala *samoumevna*, ko jo pa postavimo pod vprašaj pa ni tako zlahka razumljiva. Bog ni dovolil, da bi Izak bil žrtev, čeprav je bil pripravljen na to. Ravno tako ni dovolil, da bi trije Judovski mladeniči bili žrtve, čeprav so to želeli, kajti v njihovem času je bil porušen tempelj in so s svojimi telesi v ognju bili pripravljeni nadomestiti odsotnost vseh žrtev (Dan 3,38-40).

Oče je prihranil (3Mz 16,32a) svojemu Sinu to poslanstvo. Na podlagi 4-keliške sestave Judovske pashalne večerje lahko vidimo, kako Jezus doseže, da je njegova smrt na križu obravnavana še danes med vsemi kristjani *samoumevno soglasno* kot žrtev,

---

²⁰⁸ Pustimo za trenutek ob strani Izraelsko pravno podlago, ki dovoljuje oz. narekuje usmrtitev tistega, ki se istoveti z Bogom, a to ni. Res pa je, da ta podlaga izgubi veljavo, če je to istovetenje resnično, in ravno to je Jezusov vztrajen poudarek. Poleg tega je z naslovom, ki si ga je lastil, formalno ogrožal avtoriteto Rimskega cesarja, tako je torej tudi po Rimskem pravu zaslužil smrt, a dejansko pri Jezusu ni moč zaznati nobene želje po spodkopavanju zemeljske vladavine, kar je več kot očitno tudi pravnemu zastopniku Rimskega cesarja v Jeruzalemu.

daritev Očetu. V okviru tretjega keliha se jasno opredeli za žrtevno jagnje, ki ga je napovedal že Abraham (1Mz 22,8) in prepoznal Krstnik (Jn 1,29), v okviru četrtega keliha pa to tudi udejanji kot veliki duhovnik (Heb 9,11s),²⁰⁹ ki pa daruje torej samega sebe Očetu,²¹⁰ in tako prestavi goro (Mt 17,20) resnično veljavnega čaščenja (Jn 4,23) v okviru svoje evharistije.

Bolj kot kri živali - nas spomni naš avtor (Ratzinger 2011, 227) - je Bog želel posluh (Ps 40,7) svojega ljudstva. Po učlovečenju Božjega Sina, ki je bil *poslu-šen* svojemu Očetu pa želi daritev celega *teles*a (Heb 10,5). Jezus v zvestobi Očetu gre v dragoceno smrt (Ps 116,15), s katero dvigne kelih odrešenja (Ps 116,13) v *zahvalni*²¹¹ daritvi (Ps 116,17) za vse dobro, kar mu je storil (Ps 116,12).

Isto pričakuje Jezus tudi od svojih učencev (Mt 20,23). Od vseh, ki pijejo njegov tretji kelih, pričakuje, da se mu pridružijo v življenjski daritvi četrtega keliha. Pričakuje, da po njem trpljenje njegovih učencev postane evharistična žrtev. Tako torej je prišla v krščanski *kult-uri* beseda 'žrtev' v vsakdanji besednjak. V vsakdanji evharistiji je priložnost, da vsakdanje trpljenje postane zahvalna *žrtev* Očetu namesto priložnosti za *samo-pomilovanje* in neznosno breme. V tem smislu je Jezusova žrtev 'za nas' (Lk 22,19sl.).

Jezusova žrtev nas usposablja za hvaležnost Očetu, da bi pa to zmogli, nas hkrati osvobajajo grehov (1Jn 2,2), kar poudari na zadnji večerji (Mt 26,28), in kar je bilo napovedano ob njegovem spočetju (Mt 1,21).

Naš avtor nam poda pomemben izziv, in sicer vprašanje ustreznosti podobe okrutnega Boga (Ratzinger 2011, 226). Ali Oče v svoji pravičnosti zahteva *potešitev* za ves greh v nasilju, ki ga sprejme nase njegov Sin? Ali drugače, je Oče lačen maščevalnosti v svoji pravičnosti? Sprava kakšne vrste je potem Jezus, ko Pavel kliče k

---

²⁰⁹ Naš avtor (Ratzinger 2011, 213) z Jožefom Flavijem (Ant. Iud. III 7,4) pravi, da je imel veliki duhovnik tako oblačilo, na katero namiguje apostol Janez v trenutku Jezusovega križanja (Jn 19,23b).

²¹⁰ Kot neoporečno pashalno jagnje (2Mz 12,5.46), kar apostol izrecno poudari z omembo, da mu niso strli nog (Jn 19,36) kot dopolnitev Pisma (Ps 34,21).

²¹¹ Grški prevod hebrejske besede 'todah' je 'evharistija' (Hahn 2011, 35), ni torej naključje, da spada Ps 116 med 'Halel psalme' (Ratzinger 2011, 149), ki se jih poje med Judovsko pashalno večerjo, kjer so Jezusu podani kot *scenarij* (Pitre 2015, 518) za vnaprejšnje ravnanje.

spravi z Bogom v Jezusovem imenu (2Kor 5,20b)? Apostol Janez nam utemeljuje Božjo Ljubezen na podlagi sprave, ki jo je dosegel Jezus (1Jn 4,10). Kako naj vse to ustrezno mislimo skupaj?

V najbolj znani Jezusovi priliki farizejem (Lk 15,3; 16,1) slednje istoveti s starejšim bratom in njegovim občutkom za pravičnost. Tu slikovito prikaže, kar v prvem govoru na gori imenuje 'večja pravičnost' (Mt 5,20). Tako je v bistvu temeljno vprašanje, kaj je pravično v Božjih očeh. Apostol Janez ravno to poudari, namreč kaj se *spodobi* Ljubezni. Apostol črpa iz Jezusove izrecne izjave o razlogu poslanstva, ki ga je prejel od Očeta, namreč 'Ljubezenska Reševalna misija' (Jn 3,16sl.). Ljubezen dela povsem nepričakovani *prvi* korak.

V našem *ranjenem* redu odnosov velja, da užaljena oseba upravičeno pričakuje znak obžalovanja, preden izrazi pripravljenost za vstop v ponoven prijateljski odnos s tistim, ki je povzročil žalitev. Žalitev je rana odnosa in hkrati izraz vrednotenja odnosa. Če mi je določena oseba dragocena, bom pazil na odnos z njo. Če bom ranil to osebo, bom naredil, kar se da, da popravim svojo napako, in tako izkažem, da mi je ta odnos dragocen. Ta dokaz ranjena oseba torej lahko upravičeno zahteva. Temu rečemo pravičnost. Takšna zakonitost velja tudi v zaveznem razmerju, tj. blagoslov za zvestobo in prekletstvo za nezvestobo.

Človeštvo pred Jezusom se je izkazalo kot nesposobno za takšno zvestobo Bogu in si je po Mojzesovem zaveznem pravu nakopalo prekletstvo, v končni fazi je smrt kazen za nezvestobo zavezi, ki jo je Izrael prisegel (2Mz 24,3b.7b). Mojzes sam se tega dobro zaveda in se sklicuje na Božjo *večjo* pravičnost.²¹² Kakšna je ta pravičnost? Mojzes zahteva od Boga, da se *spomni* svoje prisege Abrahamu, Izaku in Jakobu (2Mz 32,13). Kakšna je bila ta prisega? Brezpogojna in enostranska prisega zvestobe. Nikakršne vzajemnosti ni zahteval Bog. Pravzaprav je navidezno tako, saj je prisegel pri svojem imenu. Kaj to pomeni? Šele Jezus nam pove.

---

²¹² Kri zaveze (2Mz 24,8) predstavlja sorodstveno vez, ki zdaj obstaja zaradi sklenjene zaveze Izraela z Bogom, hkrati pa predstavlja tudi grožnjo smrti v primeru nezvestobe zavezi.

Vzajemna zvestoba, torej enakovredna Očetovi, je Sinova zvestoba. Po utelešenju Sina jo Jezus nazorno pokaže na zemlji, kakor je od vekomaj v nebesih. Oče je davno prisegel zavezo z Abrahamom, Izakom in Jakobom v imenu svojega Sina. Zato Jezus naroči na zadnji večerji, naj to delajo v njegov *spomin*, ko jim izroči svojo kri nove zaveze, ki se sklene na križu. Zdaj je človeštvo končno zmožno odgovoriti na Očetovo zvestobo v moči in imenu Sina, ki je zapustil trajen in *dejaven*²¹³ spomin svoje zvestobe.

Ljubezen dela *prvi* korak, ker ji je preveč dragocen odnos. Jezus dela prvi korak k grešnikom, ki nismo vredni stika z njim,²¹⁴ ker ga grešniki nismo zmožni narediti. Ljubezen dela prvi korak, ker daje možnost in moč, da naredimo *drugi* korak ljubezni, ki je zvestoba v Sinu. Kdor zavrača tudi ta drugi korak zanašajoč se izključno na lastne moči, ta zavrača Sveto Trojico (Boga v svojem Bistvu). To zavračanje je obsodba, o kateri govori Jezus (Jn 3,18; 9,39). Ta drugi korak ljubezni je storila grešnica,²¹⁵ zaradi česar je prejela odpuščanje množice svojih grehov.

Jezus govori o večji pravičnosti Ljubezni, ki daje novo priložnost grešnikom, da prepoznajo Ljubezen, ki jim gre naproti, in da svojo jasno dosedanjo zavrnitev *spreobrnejo* v sprejem. Zato Jezus daje svoje telo in kri v prejem za odpuščanje grehov in vzpostavitev nove zaveze s Sveto Trojico.

Križ predstavlja ravno zavrnitev te Ljubezni, kakor je nekoč bronasta kača na palici (4Mz 21,9) predstavljala zavrnitev Boga s strani Izraelcev v puščavi. Bog jim je dal jasno podobo. Izraelci so z nezaupanjem Boga obtožili za lažnivca. Bog jim je dal znamenje te obtožbe, namreč enačili so ga z lažnim Satanom v Edenskem vrtu (1Mz 3,13b). Izraelci, ki so hoteli ozdraveti, so morali pogledati svoji obtožbi v oči. Tako tudi človeštvo, ki želi ozdraveti, mora pogledati svoji zavrnitvi Boga v oči. Kje je

---

²¹³ Ker je po Svetem Duhu možno človeštvu udejanjati, kar je Jezus naredil v zgodovini enkrat za vso zgodovino.

²¹⁴ Vzklik rimskega stotnika (Mt 8,8) vztrajno ponavljamo pri vsaki sveti maši po Rimskem misalu pred telesno združitvijo z Ženinom pod podobama kruha in vina. Pavel vidi v tej Božji pobudi jasen dokaz njegove brezpogojne ljubezni (Rim 5,6-10).

²¹⁵ Temu lahko rečemo zakonitost *za-ljubljenosti*, ker smo najprej ljubljene, in zato zmožni ljubiti.

bolj vidna zavrnitev Božje Ljubezni kot na Jezusovem križu? Zato je Jezus rekel, da mora sin človekov biti povzdignjen kot je Mojzes povzdignil kačo (Jn 3,14sl.).

Smo odgovorili na vprašanje o *maščevalni* žeji Očeta? Jezus nam ne da nobene podlage, da bi sklepali na obstoj tovrstne žeje. Jezus na križu izrazi drugačno žejo. Svetniki kakor mati Terezija so zastavili celotno svoje *za-ljubljeno* življenje, da bi prispevali k potešitvi te žeje. Ker sovpada z izpitjem četrtega keliha in Jezusovo obljubo svojim učencem, da ga bodo tudi sami deležni, se nam zopet svetniki izkazujejo kot pravi razlagalci Božje besede (Ratzinger 2007, 99), ko pravi mati Terezija, da je to žeja po ljubezni. Ravno k temu spodbudi - kot smo že videli - Jezus svoje učence na zadnji večerji v okviru tretjega keliha po poročilu apostola Janeza (Jn 13,34).

Jezus izroča učencem isto poslanstvo, kot ga je prejel od Očeta. Tudi oni bodo morali biti priče *križane* Ljubezni. Morali bodo pričevati za resnico greha, s tem ko bodo sami zavrnjeni in zavrženi zaradi Jezusove večje pravičnosti (Mt 5,20) Ljubezni.

Torej je Jezus na križu prikazal greh? Jezus je na križu pokazal Ljubezen, hkratipa kako zgleda zavrnitev Ljubezni.²¹⁶ Ljubezen je darovanje, popolna izročitev. Zavrnitev Ljubezni je greh, je pravzaprav smrt. Jezus je naredil *korak* v smrt, saj je edino tam grešni človek. Jezus je šel v smrt kot Očetov poslanec,²¹⁷ nikakor kot Božji kaznjeneč.²¹⁸ Šel je na *stičišče* k nagemu človeku, da mu ponudi oblačilo Svetega Duha, ki pokriva *dolg* hvaležnosti Stvarniku, tj. človekovo resnično nagoto.²¹⁹ Zato rečemo, da je Jezus umrl za naše grehe, kajti edino v njem lahko *poravnamo*²²⁰ dolg hvaležnosti

---

²¹⁶ Les Jezusovega križa je pravzaprav drevo resničnega spoznanja dobrega in zlega in drevo življenja obenem (1Mz 2,9; 3,22).

²¹⁷ V vojaškem žargonu lahko rečemo, da je Očetov *komandos* Ljubezni.

²¹⁸ Ravno tako je zgledal v Izraelskih očeh, kot od Boga preklet (5Mz 21,23).

²¹⁹ Nehvaležnost oz. obževanje Stvarnika je tisti dolg, ki ga je *ustvaril* Adam (1Mz 3,12). Vsa Satanova taktika je temeljila na tem, da jih čimprej zapelje stran od hvaležnosti Bogu (1Mz 3,1b). Nehvaležnost je tudi glavna bolezen 38-let ležečega človeka ob kopeli Betesda (Jn 5,5), ki ponazarja tudi 38 let nehvaležnosti Izraela (5Mz 2,14) do Boga, ki jih je hranil (Joz 5,12) med bivanjem v puščavi.

²²⁰ Ni naključje, da voditelj svete maše po Rimskem misalu poudari s 4 sopomenkami hkrati, da se spodobi, da je pravično, da je primerno in zveličavno zahvaljevati se Očetu po Sinu (Rim 7,25a). To je tista *večja* Pravičnost, ki je Ljubezni pri srcu. Ravno tu je vsa *srž* opravičenja človeka, prizadevati si po Jezusu postati pravični (Gal 2,17). Jezusovo pravo terja hvaležnega človeka kakor je to lastno njemu, Božjemu Sinu. Božja Pravičnost želi pravičnega človeka, ki bo *hvaležen* Božji otrok kakor Jezus (Jn 1,12). Le tako vstopi človek skozi vrata pravičnosti (Ps 118,19) v Božje kraljestvo (Lk 18,17).

Očetu. Torej Jezus ni umrl namesto nas,²²¹ ampak za nas,²²² da bi se združeni z njim zahvaljevali Očetu. Zato je ustanovil evharistijo, *dobesedno* zakrament hvaležnosti, kot živi spomin²²³ na njegovo *spreobrnitev* človeške zavrnitve Boga v žrtveno izročitev Očetu.

Na križu Jezus odpusti grehe enemu izmed *sokrižanih* (Mt 27,44), ker je ta v Jezusovi Ljubezni sprevidel svojo nepravilnost in jo Jezusu izročil (Lk 23,41sl.). Istočasno Jezus na križu ni mogel odpustiti (Lk 23,34) greha zoper Svetega Duha (Mt 12,31sl.; Mr 3,29), saj trenutno zavračajo Jezusa kot imetnika Svetega Duha, ki bi jim mogel podeliti odpuščanje. Ljubezen ne gre v smrt z zamero, ampak z željo po spravi, zato naroča Očetu podelitev odpuščanja, ki ga trenutno zavračajo od njegovega Sina. Ta *ponudba* Ljubezni bo ostala dejavna v poslanstvu Jezusovih apostolov, saj jih po Vstajenju ravno za to izrecno pooblasti (Jn 20,23).

Brant Pitre nas opozori še na nekaj presunljivega, namreč, da je Jezus sam dal dodaten namig ustrezne razlage njegove smrti (Mr 2,20). Jezus kot edini v zgodovini človeštva opiše svojo smrt kot poročni dan (Pitre 2014, 89).

Tukaj je sedaj edino primerno okvirno izhodišče za razumevanje svetosti teles moškega in ženske.²²⁴ Kako ne bi ob družinski govorici apostola Janeza (Jn 19,26sl.) videli namigov za najintimnejše dejanje telesne podaritve moža in žene. Jezus nam ne

---

²²¹ Ni umrl, da nam ne bi bilo treba, ker Oče ni *kaznoval* Jezusa za *naš* greh (Hahn 2003, 104). Tako velja tudi v kazenskem pravu, namreč nihče ne more namesto morilca v zapor. Umrl je, da bi mi mogli umreti kakor on v Ljubezni in za Ljubezen.

²²² Ravno v zavrnitvi Boga (križ), je Jezus naredil *možnost* ponovnega srečanja človeka z Bogom, katerega je z grehom zavrnil. Jezusov križ je tako stičišče greha in Ljubezni, ki razkrinka greh v njegovi najgloblji resnici. V zakramentalni skrivnosti nam je zgodovinsko *dostopen* sad Jezusovega križa, v katerem je razkrinkan naš osebni greh zavrnitve Boga, hkrati pa priložnost za zgodovinsko sodelovanje (1Kor 3,9) z Jezusom v razkrinkanju greha v sodobnem svetu s pričevanjem (Kol 1,24) Jezusove Ljubezni, ki je dobrotljiva, se veseli resnice in vse prestane (1Kor 13, 4.6sl.).

²²³ Ne gre za nostalgični spomin dobrih starih časov, ko je Jezus bival na zemlji, ampak za *po-tedanjenje* sedanjega trenutka in posedanjenje sadov tedanje Jezusove žrtve. To ima Jezus v mislih, ko ukaže apostolom obhajanje evharistije v njegov spomin (gr. *anamnesis*), namreč da bi bil »naš sedanji trenutek sprejet v Jezusov trenutek« (Ratzinger 2011, 143). Jezus nam v bistvu daje novo življenjsko geslo: 'Carpe diem meum!' (lat. za: 'Izkoristite moj dan') nadgrajujoč Horacija (Ode I,11), ki je to (Carpe diem) izrekel podobno pregovoru: "Bolje vrabec v roki kot golob na strehi," Jezus pa s tem zagotavlja najboljšo možno prihodnost.

²²⁴ Naša predpostavka je, da je ravno na križu razodeta skrivnost človekovega stvarjenja po Božji podobi in podobnosti (1Mz 1,26), ki sovпада ravno z moškostjo in ženskostjo (1Mz 1,27).

govori o darovanju svojega telesa zgolj v podobi, tudi ko se predstavlja in je predstavljen kot Ženin, to ni zgolj podoba. Kako torej ne bi govorili o Jezusovi podaritvi v govorici najintimnejšega dejanja moža in žene,²²⁵ ki svoj končni smisel črpa edino iz evharistične skrivnosti križa,²²⁶ v nasprotnem si zavezni *prisegi* ne bi izmenjala pred oltarjem, in tudi Cerkev ne bi vztrajala, da je to najbolj ustrezen prostor za sklepanje zakramenta svetega zakona. To bi bila velika pomanjkljivost.

Najintimnejši spodnji sprednji del telesa moškega se zavoljo prodiranja v najintimnejši spodnji sprednji del telesa ženske napolni s krvjo in tako otrdi. Temu biološkemu postopku pravimo erekcija zaradi povzdignjenja (lat. *erigere*). Pri doživljanju vrhunca telesne združitve zakoncev pride do izločanja telesne tekočine (orgazem) sočasno z umirjanjem v dihanju zaradi telesne izčrpanosti. Moški izloček spermijev naravno potuje v maternico zasledujoč jajčece, da bi prišlo do oploditve in spočetja novega živega bitja.

Vsi ti elementi naravne združitve in rodovitnosti so prisotni na Golgoti v nadnaravni razsežnosti,²²⁷ zaradi česar moramo zopet dvigniti 'kvišku srca'. Na Golgoti zopet srečamo Nikodema, ki smo ga spoznali v temi pred 3 leti po Jezusovem krstu.²²⁸ Jezus mu je govoril o nadnaravnem rojstvu, Nikodemovi pomisleki nam dajo namig, da je razumno predvidevati, da potrebujemo tudi nadnaravno maternico. In res, Ženin svojo naravno mater pod križem imenuje »Žena«, kakor je že naredil pred 3 leti v

---

²²⁵ Vedno seveda z jasnim poudarkom, da je Ženin tisti, ki daje zakonitosti vsem zemeljskim ženinom - in ne obratno, - kakor poudarja apostol Pavel (Ef 5,25).

²²⁶ Tudi tukaj lahko rečemo isto kot to naredi drugod naš avtor (Ratzinger 2012, 61s; Ratzinger 2007, 278-279), da so na to čakale (ne-zavedajoč se) vse dotedanje intimne telesne združitve moškega in ženske v zgodovini človeštva, in to velja tudi za vse poznejše. Ravno zato ni nobeno *izživljanje* nad človekom življenje v celibatu (seveda, ki ne izhaja iz zaničevanja spolnosti!), saj pričuje o izbiri zaradi nebeškega kraljestva (namreč en sam je Ženin, vse ostalo je začasno in slednje mora iskati svojo upravičenost v okviru trajnega), o kateri govori Jezus (Mt 19,12).

²²⁷ Zato tu ni prostora za *Ojdipov kompleks*, ki je samo še ena različica različnih stvarnosti, ki čakajo na odrešitev, ki se pa uresniči znotraj odnosa med Jezusom in Marijo od njegovega spočetja do Binkošti oz. od njenega spočetja do njenega kronanja (Raz 12,1). Poleg tega nas spominja na izvorni zgodovinski *incestni* dogodek (Hahn 1998, 86), po katerem je bil spočet Kanaan (1Mz 9,22). Janez je torej novi Kanaan, ki je prvi sad odrešenega odnosa med materjo in sinom v Kanaanski deželi, ki se je oddaljila od Boga, a v Božjem Načrtu ni bila pozabljena, ampak je napovedal njeno odrešitev po Abrahamovem oz. še bolj natančno Semovem oz. Melkizedekovem potomstvu (1Mz 12,7).

²²⁸ V trenutku Jezusove smrti pride zopet na sceno človek z imenom skovanih besed 'zmaga' (gr. *nike*) in 'ljudstvo' (gr. *demos*). Kakšno lepo *naključje* nam je Bog pripravil. S Pavlom lahko vzkljknemo: »Hvala torej Bogu, ki nam daje zmago po našem Gospodu Jezusu Kristusu« (1Kor 15,57).

Galilejski Kani v okviru poročnega tedenskega slavlja, ko ji je napovedal svojo uro. Na vrhuncu svojega povzdignjenja izdihne in izroči Duha, v katerem Marija nadnaravno spočne Janeza za svojega nadnaravnega sina. Iz telesa polnega daritvene krvi in vode za očiščevanje priteče nadnaraven način nove rodovitnosti po Svetem Duhu, po katerem bo raslo Božje kraljestvo skozi krst in evharistijo (Ratzinger 2007, 253) - to troje je namreč potrebno (1Jn 5,8).

Nevesta je naravna, ampak nadnaravnosti polna zaradi združitve z Ženinom. V Mariji se je najprej Božji Sin poročil s človeško naravo (KKC 2675), in ravno z njo, ki je nova mati živih (1Mz 3,20) je prerodil človeštvo na nadnaraven način po zakramentih, ki jih obhaja njegova Nevesta Cerkev v njegovem imenu. Samo moškimi je dal oblast poslanstva, kakor ga je prejel od Očeta (Jn 20,21b).²²⁹

Ni naključje, da v središču Trga svetega Petra stoji obelisk, ki je *evangelizirana* upodobitev Egipčanskega božanstva,²³⁰ in sicer sončnega božanstva 'Ra'. Obrezani

---

²²⁹ Zelo očiten naraven razlog je zajet tukaj, čemu prejemnice zakramenta svetega reda ne morejo biti ženske, namreč nikakor ne morejo biti predstavnice Ženina, to bi bilo nasilje nad njihovo telesno naravo, ki priča o tem, da so neveste. Ne čudi nas torej, da so v Rimskem obredniku redovnih zaobljub tako tudi izrecno imenovane.

²³⁰ Obelisk spominja na svetlobne stebre včasih zaznavne, ko pride do zrcaljenja sončne svetlobe v atmosferi. Ker je sonce eden bistvenih virov življenja, si ni težko predstavljati, da so obeliski simboli moči. Redno so bili postavljeni pred svetišče, od koder človek črpa življenjsko moč. Oblastniki vseh časov so videli moč v številu (pomislimo na sodobne vojaške 'parade ponosa' posebej v državah z diktatorskim režimom), za število pa je potrebna rodovitnost (potenca).

Bog je Abrahamu obljubil rodovito prihodnost (1Mz 12,2), številčnost njegovega potomstva pa primerjal s številom peščenih zrn ter zvezd (danes vemo, da niti galaksij nismo zmožni prešteti). Izmed vseh ljudi Bog to obljubi ravno nerodovitnemu zakonskemu paru (1Mz 16,2a). Tu res ne moremo spregledati Božjega Smisla za Humor, ki meji na *tragi-komedijo* oz. na komedijo absurda. Abrahamova žena je že v več kot zrelih letih (verjetno v menopavzi), da sprevidi, da bo potrebno vzeti stvari v svoje roke (1Mz 16,2b), ker možovo dolgoletno zaupanje (1Mz 16,3) zelo očitno ne obrodi sadov. Božje poti (Iz 55,8) v molku odstopijo prednost človeški poti 'nadomestnega materinstva' in prešuštva s Hagaro, a takoj zatem sledi vzgojna lekcija, ki je namenjena temu, da se vse Abrahamovo potomstvo enkrat za vselej nauči, da je v Gospodu moč (2Mz 15,2) in ne v številu. Ravno tisti del telesa moškega, ki priskrbi človeku potomstvo in tako ohranjanje imena in spomina nanj, je z operativnim posegom ogrožen in moški za dolgo obdobje oslavljen (Hahn 1998, 104). Pravzaprav Bog poskrbi za rekordno hitro (1Mz 17,24; 21,5) Abrahamovo okrevanje, da se ravno v okviru njegove napovedi uresniči spočetje in rojstvo Izaka, ki je s svojim imenom (Sarin smeh je tokrat odrešilno ponižujoč za razliko od tistega začetnega, ki je bil ukoreninjen v napuhu lastnega dožemanja stvarnosti) priča Božjega Humora (1Mz 21,6). Obreza je tisti trajni spomenik Abrahamovemu potomstvu kot simbol, da je vsa moč v Božjih, in ne človeških rokah. Zato Izraelci niso nikoli postavljali obeliskov, njihov sam obstoj (in tudi ime) je priča Božje nepremagljive moči (1Mz 32,29), ki je vsem zgodovinskim 'faraonom' strah in trepet (2Mz 1,12; Mt 2,3).

Kaj potem dela obelisk, ta *brez-Božni* simbol moči pred Cerkvenim svetiščem vseh svetišč? Je papež Sikst V. eden izmed antikristov (2Jn 1,7), ki je zapostavil Pavlov nauk o Božji moči križa

---

(1Kor 1,18)? Papež je sledil ravno Pavlovemu nauku, tako da je presojal vse stvari (1Tes 5,21). Naredil je po navdihu Svetega Duha točno to, kar je naredil Mojzes po Božjih navodilih.

Kar so Izraelci stoletja častili skupaj z Egipčani, je bila globoko zakoreninjena *navada* (gr. etika, lat. morala). Bog jim je prinesel po Mojzesu novo pravo, nove zapovedi, novo etiko, novo moralo kot vzgojni začasni ukrep, da izkorenini njihove *razvade*. Tako rečemo slabim navadam, in ravno to so bile slednje v očeh edinega resničnega Boga. Gre torej za izkrivljene oz. izmaličene podobe Boga in skrivnosti prav vseh potankosti življenja, katerega je on začetnik. Te izmaličene predstave (maliki) Boga so privedle, do napačnega čaščenja (kar je vrhunski izraz zahvale za vse darove, pridružen s prošnjami za zvestobo v pošiljanju novih darov: vode, sonca, rodovitnosti).

Bog pripravlja pot novemu čaščenju (Jn 4,23) v Svetem Duhu in Resnici (ki je njegov Sin), tako da najprej *starševsko* izloči Izrael iz slabe družbe. Božji namen je, da bi se v intimnosti z njim (to je torej bistvo hebrejske besede za svetost, namreč *iz-ločitev* za intimnost, kakor izbere ženin svojo nevesto in jo loči od vseh drugih snubcev, da bi bila v intimnosti z njim; vidimo torej, da svetost označuje odnos zavezanosti, in tukaj vidimo obe, tako *posinovljensko* kot *poročno* razsežnost zaveze) *raz-vadila* zatekanja k vsem drugim snubcem, ki so lažne upodobitve božanstva. Vsa naravna človeška nagnjenja k čaščenju Boga si Satan vse bolj in bolj prizadeva *izpriditi*. To počne v vseh izraznih oblikah verstev sveta, še posebej si pa prizadeva to v Cerkvi, ker je Svetilnik Resnice vsem drugim (Mt 5,14). Resnica sama (Jn 14,6) je zapovedala svoji Nevesti, naj privede vse vernike sveta k enemu in edinemu Ženinu (Mt 28,19). Satan je sam izprijeni angel zaradi napuha (ki je vir izprijenosti). Tudi človeka želi izpriditi, tako da ga oddalji od čaščenja Boga v resnici in ga tako naredi podobnega sebi. Človek tako časti angela (spomnimo se zadnje Jezusove skušnjave) oz. nebesna telesa kot njihove upodobitve namesto Boga (Raz 22,9). Človek se začne zatekati naravnim zemeljskim virom rodovitnosti namesto Bogu. Torej gre za življenjsko zatekanje v potrebah in zahvaljevanje za zadovoljitev potreb, ki ima danes - ločeno od čaščenja Boga - samo drugačno obliko, a povsem isto vsebino.

V Mojzesovem pravu se torej vidno *zrcalijo* oblike malikov Egipčanov. Podobno kot se uspešno zdravi odvisnika ne zgolj z abstinenco, je Izrael moral dati skozi 'postni vzdržek' od čaščenja, tako da je iste živali, pred upodobitvami katerih se je klanjal, sedaj v prisotnosti Boga (kot priča) ubil in zažgal, da ni nič ostalo od njih (obredna žrtev, ki je dokaz zvestobe). Podobno bi bilo zdravilno danes dati v roke odvisniku *dragoceno-mu* mamilo, ki bi si ga prislužil s svojim poštenim delom, in bi ga vpričo svojih skrbnikov zažgal kot razvidno znamenje (dokaz), da zdaj res gara povsem odločen, da se tega osvobodi. Zanimiv je prizor iz don Boskovega življenja, v katerem je razbil svojo violino, ko je opazil, da zabava, na kateri je igral, postaja razvrat. Ni se hotel zadovoljiti le s tem, da se ji odpove in jo proda ter uporabi dragocen in potreben denar za šolanje. Don Bosko je opravil žrtev Bogu, ki bo že na drugačen način poskrbel za njegovo šolanje.

Izraelci so to novo obredje po vnaprej določenih časovnih enotah ponavljali. Kljub temu niso v celoti sprejeli te vzgojne lekcije, ampak so tudi k tem obredom pristopali kot k *daj-dam servisu*. Preroki (Iz 1,11; Jer 6,20; Ps 51,18) so bili pooblaščen od Boga, da opozorijo, da Bog vidi, s kakšno miselnostjo izpolnjujejo vzgojni ukrep. Bog namreč ima v mislih, da so zažgane živali zgolj začasne daritve, saj so v svojem celostnem požigu le *znamenje*, kako želi od človeka, da se mu celostno podari, vse razsežnosti svojega življenja (seveda, vključno s skrbmi, ki so z njimi povezane), vse svoje telo kakor nevesta ženinu in kakor otrok materi (za hrano, nežnost) ter očetu (varnost, trdnost).

Sin je seveda Izpolnitev v osebi tega Očetovega Načrta in na zemlji je pokazal Enost z njim, ki je podlaga enosti z njegovo Nevesto, ki je povezana z njim z novim obredom, ki abstraktno zajema vse bistvene razsežnosti življenja, in hkrati ji omogoča, da združena s Sinovim Telesom ne daruje sebe samo Sinu, ampak je udeležena v Sinovi Izročitvi Očetu, ki je od vekomaj za njega značilna, a je nam postala (še le po uvidu, ki ga prejmemo od Svetega Duha) vrhunsko vidna (Jn 16,13) na križu. Ta Izročitev Sina Očetu (Lk 23,46) je vir Sinove Vstajenjske Moči.

Zato vidi Pavel v krstu - združitvi z Jezusovo žrtvijo in vstajenjem - (Rim 6,4) novo obrezo (Flp 3,3; Kol 2,11), nov vir moči in zato v Jezusovem križu *znamenje* nove moči, moči, ki je bila človekovi izkustveni miselnosti nepredstavljiva. Zato stoji križ na vrhu obeliska v središču Trga Svetega Petra pred Baziliko Svetega Petra (kjer se vsakodnevno ponavlja novi abstraktni obred) kot opomin vsemu svetu, po katerem so razpršeni obeliski, kje je resnična moč, ki razgali vse ostale predstave moči v njihovi nemoči.

novorojenček Jezus je novi Abraham, ki izpolni obljubo vesoljnega potomstva (1Mz 12,2) brez naravnega razmnoževanja, ampak nikakor ne *brez-telesno*.

Če dvomimo, da je Oče v poslanstvu Ženina za svojega Sina pripravil čakajoče sledi v stvarstvu, znotraj slednjega pa predvsem v potankostih najintimnejše oblike bližine moža in žene, naj nam zadostuje še en nazoren prikaz tega, kar se je zdelo Svetemu Duhu in Cerkvi dobro narediti (Apd 15,28). Po Zakoniku Cerkvenega prava je veljavno sklenjena zakonska zveza *izvršena* (lat. *consummatum*) šele po intimni telesni podaritvi zakoncev, po kateri postaneta eno telo (ZCP 1061). Naravno gledano je povsem jasno, da je to pretirana trditev, saj lahko kvečjemu trdimo, da sta njuni življenji združeni v eno, saj telesi ostajata jasno in razločno dve celo med samo intimno podaritvijo, še bolj pa pred in po njej. Takoj, ko zopet od začetka preberemo omenjeni člen, nam postane jasno, da tu ni mišljena zgolj naravna razsežnost, saj govori o zakonski zvezi med krščenimi. Krst sam po sebi prinaša nadnaravno skrivnost, kar vemo že od Jezusove lekcije Nikodemu (Jn 3). Omenjeni latinski pridevnik za *izvršenost* zakonske zveze je vzet naravnost iz latinskega prevoda poročila apostola Janeza o Jezusovi zadnji besedi na križu pred izdihom (Jn 19,30).

3.5 Jezusovo vstajenje iz smrti

Vse, kar smo do sedaj povedali, je kakor natančno sestavljen avto, ki ne služi svojemu namenu, če nima delujočega motorja. Motor je povsem nenavaden zgodovinski in *nad-zgodovinski* dogodek hkrati.²³¹ V tem primeru je to Jezusovo Vstajenje, ki je do tedaj samo v Izraelu do neke mere bilo ubesedeno,²³² v kulturah

---

Rimski cesarji so obeliske množično prenašali v Italijo (da jih je danes več kot v Egiptu) in ob tem vložili zajetne denarne vsote. Zdaj razumemo, da papež Frančišek ne spodbuja naivno k molitvi petih prstov, kjer sredinec predstavlja vse, ki so na oblasti. Še en papež torej, ki uvaja novo evangelizacijo zelo razširjenega sodobnega simbola (sredinec), ki v samem bistvu pomeni enako kot obelisk.

²³¹ Ker odpira čas zgodovine k novi razsežnosti, ki je trajne narave. Tu ne gre torej pomešati z značilnostmi mitov ali pravljic, ki imajo 'nadčasovno' veljavo, ker opisujejo življenjske nauke, ki ostajajo veljavni skozi vsa zgodovinska obdobja človeštva, in temu primerno si jih noben zgodovinski čas ne more lastiti. Tu gre torej za *zgodovinski* dogodek, ki izrecno pripada le točno določenemu času zgodovine, ki pa je hkrati vso zgodovino odločilno zaznamoval, namreč dal ji je izhod, dal ji je jasen in trajen cilj. Ta cilj je hkrati izhodišče zgodovine, in ravno zato so vsi zgodovinski časi v njem povezani.

²³² Preroka Izaija (Iz 53,10-12) in Ezekiel (Ezk 37,14), kralj David (Ps 16,10), Juda Makabejec (2Mkb 12,43sl.) so nekateri primeri.

izven Izraela pa nakazano kot nekaj sanjsko možnega v okviru mitov,²³³ ki so nejasno in tipaje v temi (Ratzinger 2011, 278-279) tudi dali svoj prispevek k skupnemu človeškemu pričakovanju tega dogodka.

Slednje je poudarjal spreobrnjeni filozof Justin v svoji Prvi Apologiji (46. poglavje) v začetku oz. polovici drugega stoletja, ko je v Jezusu sprevidel, da je Božji Sin tisti Sejalec Logos, ki je pred svojim učlovečenjem z Očetom pripravljal sebi pot po Svetem Duhu, ki je *bdel* nad različnimi kulturami človeštva ter sejal svoja semena, ki bodo obrodila sad ob svojem času in prepoznala svojo Korenino, Logosa. Justin je tu uporabil izrazje iz Jezusove prilike o sejalcu (Mt 13,24) v povezavi z uvodom evangelija po apostolu Janezu in *evangeliziral* zakonitost razpršenih semen Logosa (gr. '*Logoi spermatikoi*'). Apostol Pavel pove isto, ko poudarja, da smo vsi ustvarjeni v njem in hrepenimo po njem (Kol 1,16).

Abraham je verjel (1Mz 22,5b), da zmore Bog obuditi od mrtvih (Heb 11,19), preroka Elija (1Kr 17,22) in Elizej sta obujala od mrtvih (2Kr 4,35), prerok Jona je bil obujen od mrtvih,²³⁴ končno je tudi Jezus *zlahka* in večkrat obujal od mrtvih. Jezus sam pa ni bil obujen od mrtvih, njegovo Vstajenje je nekaj bistveno drugačnega.²³⁵ V čem?

Jezusa celo njegovi lastni učenci ne prepoznajo.²³⁶ Jezus gre skozi zaklenjena vrata (Jn 20,19),²³⁷ čeprav ni *breztelesni* duh, kar učencem tudi pokaže, tako da jim

---

²³³ Poudarjajoč lastno izkušnjo se apostol Peter od njih izrecno oddaljuje (2Pet 1,16), kakor tudi apostol Pavel (1Tim 1,4).

²³⁴ Brant Pitre na podlagi podrobne analize izvirnega besedila pokaže kako so razširjene sodobne pravljичne upodobitve in razlage povsem napačne (Pitre 2016, 175sl.). Jona je namreč molil h Gospodu iz ribjega trebuha (Jon 2,2) tik pred smrtjo, vpije pa iz Šeola (Jon 2,3), kraljestva smrti (Ps 139,8; Job 17,13), kar nam izrecno - na Izraelski način - pove, namreč da je že umrl (Jon 2,8). Torej riba izbljuva (Jon 2,11) Jonovo truplo, katero Bog nagovori z isto besedo '*kum*' kot Jezus, ko obudi truplo Jairove hčere (Mr 5,41).

²³⁵ Spomnimo se, da se apostoli, ki so bili priče Jezusovega Spremenjenja sprašujejo: »kaj pomeni vstati od mrtvih« (Mr 9,10).

²³⁶ Napoved tega je bilo Jezusovo začasno Spremenjenje, med katerim se je »videz njegovega obličja spremenil« (Lk 9,29).

²³⁷ Napoved tega je že v Marijinem deviškem rojstvu Jezusa, namreč Marija je zaradi Jezusovega deviškega spočetja imela nedotaknjen notranji pečat deviškosti (medicinsko: 'himen' oz. 'deviška kožica'), ki bi se med rojevanjem predril, če ne bi šlo znova za nadnaraven dogodek ob izhodu Jezusa iz njene maternice (Ezk 44,2). Kot dejstvo nam o Marijinem večnem devištvu (KKC 499) izrecno govori nekaj Cerkvenih očetov, dogmatično pa peti ekumenski zbor (drugi) v Konstantinoplu, leta 553 (Strle 1977, 103), skoraj stoletje kasneje pa je ta nauk natančneje ubesedil papež Martin I.

naroči, naj ga potipajo (Lk 24,39b) ter mu dajo kaj jesti (Lk 24,43) - seveda ne, ker bi potreboval hrano. Za razliko od vseh, ki so bili obujeni v isto razsežnost življenja kot pred smrtjo (Ratzinger 2011, 263), Jezusu po hranjenju ni bilo potrebno iti na stranišče²³⁸ niti ni strahoval pred novo usmrtitvijo (Jn 12,10).

Caravaggio nam je s svojo poslikavo posebej vtisnil v spomin prizor, ko Jezus povabi Tomaža, naj se dotakne njegove rane in veruje (Jn 20,27). To nam je hkrati potrditev, da Jezusove besede Magdaleni ne smemo razumeti kot izraz Jezusovega gnusa do telesnosti (Mt 28,9b). Nasprotno, Jezus usmeri Magdalenino pozornost na *večja* dela (Jn 14,12sl.), ki so v rokah njegovih apostolov (Jn 20,21). Slednja omogočajo (Ratzinger 2011, 277) telesu najbolj možen intimen dotik z Ženinom,²³⁹ zato tudi njo imenuje 'žena' (Jn 20,15) kot še eno predstavnico človeške narave, ki globoko hrepeni po njem in ga strastno išče (Vp 1,7; 3,1).

Našo pozornost zasluži tudi Pavlova omemba starozavezne napovedi vstajenja po treh dneh (1Kor 15,4), ki nas na prvi (*ne-farizejski*) pogled vodi v slepo ulico (Ratzinger 2011, 251). Brant Pitre predlaga (Pitre 2016, 174), da tu ne smemo zanemariti Jezusovega izrecnega napotka (Mt 12,40), da Sin Človekov z vstajenjem na tretji dan izpolni Jonovo preroško znamenje.²⁴⁰

Nekdanji farizej Pavel nam ne zapusti nerešljive uganke, ampak da jasen namig, da govori tudi o izpolnitvi liturgične prerokbe, navsezadnje vse Mojzesovo pravo govori o Jezusu (Lk 24,44). Vstalega Jezusa opredeli kot 'prvenec' (1Kor 15,20), kateremu sledijo vsi, ki so v njem zaspali (1Kor 15,22).²⁴¹ Pavel tu naredi primerjavo med malimi

---

(Strle 1977, 109) in povzel v sloviti tri-razsežnostni definiciji Marijinega devištva *pred, med in po* Jezusovem rojstvu.

²³⁸ Namreč hrana, ki jo zaužije po Vstajenju je že tista materija, ki je deležna trajne združenosti z njim, o kateri govori Pavel v okviru zaključka zgodovine (1Kor 15,28).

²³⁹ Medtem ko Johann Sebastian Bach v svojem oratoriju 'Saget, saget mir geschwinde' črpa ozadje tega srečanja iz Visoke pesmi, Fra Angelico na svoji freski upodobi Jezusa, ki z mahujočo koso kaže na evharistično žetev.

²⁴⁰ Temu lahko dodamo tudi 3-dnevno iskanje preroka Elija (2Kr 2,17b), na katero verjetno namiguje Jezus (Jn 7,34), Judje pa se sprašujejo - podobno kot apostoli ob vračanju z gore Spremenjenja, kjer so srečali tudi Elija, - kaj pomenijo te besede (Jn 7,36). Jezus ponovi te besede tudi apostolom na zadnji večerji (Jn 13,33).

²⁴¹ Zaradi Jezusa je smrt izgubila svojo tragičnost, zato jo Pavel - po Jezusovem zgledu (Lk 8,52) - ponižuje z novim poimenovanjem, kajti izgubila je svojo zastrahujočo moč (1Kor 15,55), ki je vso antiko

binkoštni (prva žetev) in Binkoštni (praznik žetve) v Izraelskem koledarju, zato v nadaljevanju govori o setvi in žetvi (1Kor 15,35-44).²⁴²

Tretji dan pashe (tedna praznika nekvašenega kruha) je Jezus vstal od mrtvih, kar je tisto leto sovpadalo (3Mz 23,11) z malimi binkoštni (praznik prvega snopa oz. prvenca žetve).²⁴³ Glede na Pavlovo izčrpno sobesedilo polno vzporednic z Izraelskimi prazniki ni neutemeljeno trditi, da je ravno to imel v mislih Pavel, ko nam govori o napovedanem tretjem dnevu Jezusovega Vstajenja. Tako tudi ni naključje, da se je Jezusova evharistija iz četrta predstavila na ta dan, saj je ravno ta dan v Izraelskem koledarju zahteval žgalno daritev jagnjeta, jedilno daritev moke in olja ter pitno daritev vina (3Mz 23,12sl.).

Kot nalašč za evharistijo, ki je postala zaščitni znak dneva Jezusovega Vstajenja (Ratzinger 2011, 146). Slednji je tudi prvi dan Svetlobe (1Mz 1,3a) novega stvarjenja, zato je enostavno moral (Ratzinger 2011, 252) nadomestiti vso vsebino sedmega dneva,²⁴⁴ ki je tako ali tako bil ustvarjen za Sina človekovega (Mr 2,27sl.). Jezus nam pove, da je sobota (Jn 7,23) v samem bistvu prva napoved (1Mz 2,3) njegovega prihoda (Jn 17,4) in prenovitvenega (Raz 21,5) dela (Jn 5,17) na osmi dan,²⁴⁵ s katerim nas pridruži (Oz 6,1sl.) sadu svojega tretjega dneva.²⁴⁶

---

hranila umetniško zvrst tragedije. Zato Pavel odločno odklanja predajanje žalosti (v smislu obupujoče neutolažljivosti) zaradi pokojnih, kakor da bi bili brez upanja (1Tes 4,13), kot nekaj skrajno neprimernega krščenim. To seveda ne pomeni, da je prepovedano žalovanje iz ljubezni (Jn 11,35sl.).

²⁴² Temu ustrezno nadaljuje z navidezno povsem novo temo, ko spodbuja k nabirki (1Kor 16,1), kar je sestavni del Izraelovega praznika Binkošti (5Mz 16,10). Tu lahko vidimo, da ima nedeljska nabirka (1Kor 16,2) kristjanov globoke Izraelske korenine, ki so zacvetele v *prvenstveni* Jezusovi žetvi na prvi dan v tednu.

²⁴³ V grškem prevodu tretje Mojzesove knjige (3Mz 23,10) je za praznik uporabljen isti izraz 'prvenec', kot ga dvakrat zaporedoma uporabi Pavel za Jezusa (1Kor 15,20.23).

²⁴⁴ Naš avtor skupaj z rabinom Neusnerjem poudarja, da ima sobota družinski pomen (Ratzinger 2007, 125). Kako primeren scenarij poslanstva Sina človekovega, ki je Ženin človeštva zaradi Očetovega načrta posinovljenja (Ef 1,5.9).

²⁴⁵ Ne čudi nas torej, da so krstilnice oblikovane v osemkotniku, saj med krstom vstopi človek v Jezusovo obrezo (Ef 4,22sl.), znamenje *nove* zaveze osmega dne (1Mz 17,12), ki je hkrati prvi dan novega stvarjenja (Rim 13,14).

²⁴⁶ Tukaj je pomembna še druga (Pitre 2016, 177-178) razsežnost (Mt 12,41) Jonovega znamenja (Lk 11,30), o katerem govori Jezus, namreč spreobrnitev *Ne-Izraelcev*, katero Jezus napove v odnosu na svojo Cerkev in se v Pavlovem času uresniči. Še danes je Izraelcem trajno veljavno preroško znamenje, ki so ga zahtevali od Jezusa (Mt 12,38), ravno mednarodnost Jezusove Neveste, ki se je odzvala glasu Ženina in ga prepoznala. To je bil najbolj otipljiv in vedno viden *pečat gotovosti* - kakor pravi Evzebij

Ljubezni polno Gospodovo obličje

Kje se predvaja Ljubezen v živo, ni več vprašanje brez odgovora. Živi studenec Ljubezni je Evharistija ravno v moči Jezusovega Vstajenja in skupne akcije z Očetom v poslanju Svetega Duha. Tu je ovekovečen dostop do Gospodovega darovanja na križu do zaključka zgodovine vsem, ki iščejo Ljubezen in prepoznajo njen razodeti obraz v Jezusu iz Nazareta.

Cezarejski (*Dokaz Evangelija* 1.6.20sl.) - Jezusovega Vstajenja v razpravah Cerkvenih Očetov (Pitre 2016, 179), za razliko od sodobnega zoženja pozornosti na prazen Jezusov grob ter neustrašno pripravljenost Jezusovih - najprej prestrašenih - učencev na smrt (za razliko od pripravljenosti na smrt zmanipuliranih teroristov v okviru predhodnega prelivanja krvi drugih) po izkušnji Jezusovih številnih prikazovanj.

ZAKLJUČEK

Zastavili smo strukturo sledeč razdelitvi trilogije našega avtorja in skušali uporabiti njegove uvide za poglobljanje razumevanja Jezusa iz Nazareta. Z našim avtorjem delimo prepričanje, da se ni možno približati zgodovinskemu Jezusu iz Nazareta, če ne jemljemo resno njegovih besed, s katerim opiše svoj edinstven odnos z Očetom. Ravno tako ne moremo priti blizu Jezusu, če zavračamo njegovo razodevanje sebe, s katerim sočasno razodeva Boga.

Sprejeli smo tudi avtorjeve izzive kot izhodišče za preverjanje določenih odgovorov, ki se kažejo kot prevladujoči v sodobnih razpravah, s čimer pa ni avtomatično zagotovljena njihova ustreznost.

Skozi delo smo bili lahko priča, da če hoče biti razumevanje Jezusa ustrezno, mora upoštevati njegovo nenehno črpanje iz zgodovine Izraela v odnosu z Bogom. Jezusovo govorjenje in delovanje se rima z Božjim v odnosu do človeštva in Izraela v času pred Jezusovim rojstvom, saj ga namerno dopolnjuje in nadgrajuje.

To je hkrati odločilna smernica za ustrezno razumevanje identitete Jezusa iz Nazareta, namreč preiskovati vsa pisma (Lk 24,44), ki pričujejo o njem (Jn 5,39), kar je studenec brez dna. Poleg njih pa tudi raznovrstno živo izročilo tako Cerkve kot Izraelskega ljudstva, ki se že stoletja navdihuje v svetih spisih in nam izroča dragocen prispevek za razumevanje Jezusovega časa in posredno njegovih besed in dejanj.

Bogoslužje je vrhunski izraz iskanja Božjega obličja in mora biti v vseh svojih pestrih izraznih oblikah trajen vir pristnega spoznanja (Lk 24,31) Jezusa iz Nazareta, saj je sam izrecno tako želel. Ljubezen se razume v Ljubezni, zunaj nje je Jezus nedostopen, tako je končno spoznavanje Jezusa svetniško poslanstvo služenja, ki na svež način razkriva obličje zgodovinsko prisotnega (Mt 28,20) Jezusa iz Nazareta.

POVZETEK IN KLJUČNE BESEDE

Naslov tega dela se navdihuje pri strastnem iskanju kralja Davida, ki povzema v sebi človekovo zakrito hrepenenje po Bogu (Ps 27,8). Še bolj strastno je Božje iskanje človeka, ki tudi po zavrnitvi ni nič manjše (1Mz 3,9). Kjer je strast, je poezija. Kjer je poezija, so tudi rime. Pričujoče delo je drobec vpogleda v zgodovinske kitice, ki opevajo Božji vztrajni klic človeštvu k vrnitvi domov.

Vrhunec te zgodovinske poezije je nastopil s prihodom Božjega Sina, ki se je telesno vključil (Jn 1,14) v to dramo. V prvem poglavju smo tako skušali odstreti tančico zunanjih dogodkov, da bi zazrli v skrivnost pretanjenih izpolnitev Božjih obljub.

Da je bil Božji Sin res rojen pod Mojzesovim pravom (Gal 4,4) vidimo v njegovem javnem delovanju (drugo poglavje), ki kakor po nareku sledi temeljnemu življenjskemu redu Božjega naroda, hkrati pa razkriva nove razsežnosti tega reda, ki so bile skoraj popolnoma neslutene.

Sledil (tretje poglavje) je epski teden, ki se je sprevrgel v tragedijo glavnega junaka, a kako bi imela smrt zadnjo besedo v odnosu do Stvarnika, ki dokaže enkrat za vselej, da ni nič močnejšega od njegove Ljubezni (Rim 8,38sl.). Izvršena poročna zaveza obvaruje vso zgodovino človeštva pred nesmisлом (absurdom), ker jo pretvori v nepričakovano komedijo, v kateri nas Jezusov Oče posvoji v svoje otroke (Ef 1,5), čeprav smo odgovorni za smrt njegovega Edinorojenega Sina.

Ključne besede: Bog, Oče, Sin, Sveti Duh, zaveza, Mojzesovo pravo, Izrael, kraljestvo, tempelj, duhovništvo, evharistija, vstajenje, zgodovina

SUMMARY AND KEY WORDS

The title of this work draws its inspiration in the passionate quest of king David, which summarizes the hidden longing of humanity for God (Ps 27,8). Even more passionate is God's quest for man, which doesn't decrease neither after man's refusal of God (Gen 3,9). Where there's passion, there's poetry. Where there's poetry, there are rhymes. The present work is a speck of insight into the history's stanzas, which sing God's persistent calling home to humanity.

The climax of this historical poetry appeared with the coming of God's Son, who took part in this drama in bodily form (Jn 1,14). In the first chapter we tried to unveil the secret of God's sublime fulfillment of promises under the visible events.

In his public ministry (second chapter) we can see how God's Son was really born under Moses' law (Gal 4,4), because he follows the fundamental order of the life of God's nation as closely as being dictated to, but at the same time he reveals new dimensions of the same order, which almost entirely weren't even expected.

What followed (third chapter) was an epic week, which turned out to be a tragedy of the leading actor. But how could death have the last saying in relation to God, who once and for all proves there's nothing more powerful than his Love (Rom 8,38-39). The consummation of the marriage covenant keeps mankind's history from meaningless (absurdity) of life, because it transforms it into an unexpected comedy, in which Jesus' Father adopts us as his children (Ef 1,5), even though we are responsible for the death of his Only Begotten Son.

Key words: God, Father, Holy Spirit, covenant, Mosaic Law, Israel, kingdom, temple, priesthood, Eucharist, resurrection, history

SEZNAM REFERENC

Bergsma, John. 2015. *New Testament basics for Catholics*. Notre Dame: Ave Maria Press.

Bergsma, John. 2015. *Bible basics for Catholics: a new picture of salvation history*. Notre Dame: Ave Maria Press.

Dostojevski, Fjodor Mihajlovič. 2010. *Bratje Karamazovi*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Frančišek. 2014. *Apostolska spodbuda: Veselje evangelija*. Ljubljana: Družina.

Frančišek. 2015. Poslanica za 52. svetovni dan molitve za duhovne poklice. Vatikan, 26. aprila.

http://w2.vatican.va/content/francesco/en/messages/vocations/documents/papa-francesco_20150329_52-messaggio-giornata-mondiale-vocazioni.html

(pridobljeno 22. februarja 2017).

Hahn, Scott. 2016. *The Creed: Professing the faith through the ages*. Steubenville: Emmaus Road.

Hahn, Scott, in Curtis Mitch. 2010. *The Gospel according to saint John with introduction commentary and notes*. San Francisco: Ignatius Press.

Hahn, Scott. 1998. *A father who keeps his promises: God's covenant love in scripture*. Cincinnati: Servant Books.

Hahn, Scott. 2001. *Hail, Holy Queen: the Mother of God in the Word of God*. New York: Doubleday.

Hahn, Scott. 2011. *Jagnjetova večerja: maša, nebesa na zemlji*. Maribor: Slomškova družba.

Hahn, Scott. 2014. *Joy to the world: how Christ's coming changed everything (and still does)*. New York: Image.

Hahn, Scott. 2003. *Lord, have mercy: the healing power of confession*. New York: Doubleday.

Hahn, Scott. 2004. *Swear to God: the promise and power of the Sacraments*. New York: Doubleday.

Janez Pavel II. 1995. *Odrešenikov varuh: Apostolska spodbuda o svetem Jožefu*. Ljubljana: Družina.

Katekizem katoliške Cerkve. 1993. Ljubljana: Družina.

Koncilski odloki: slovenski prevod konstitucij, odlokov, izjav in poslanic 2. vatikanskega vesoljnega cerkvenega zbora. 1980. Ljubljana: Nadškofijski ordinariat.

Matjaž, Maksimilijan. *Eksegeza evangelijev: »Kaj pa vi pravite, kdo sem?« (Mr 8,29)*. 2015. Priročniki Teološke fakultete 25. Ljubljana: Teološka fakulteta.

Nietzsche, Friedrich. 1984. *Tako je govoril Zaratustra*. Ljubljana: Slovenska matica.

Pitre, Brant. 2011. *Jesus and the Jewish roots of the Eucharist: unlocking the secrets of the Last Supper*. New York: Image.

Pitre, Brant. 2014. *Jesus the bridegroom: the greatest love story ever told*. New York: Image.

Pitre, Brant. 2015. *Jesus and the Last Supper*. Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Co.

Pitre, Brant. 2016. *The Case for Jesus: The Biblical and Historical Evidence for Christ*. New York: Image.

Ratzinger, Joseph. 2007. *Jezus iz Nazareta. Zv. 1, Od krsta v Jordanu do spremenitve*. 3. izd. Ljubljana: Družina.

Ratzinger, Joseph. 2011. *Jezus iz Nazareta. Zv. 2, Od vhoda v Jeruzalem do vstajenja*. Ljubljana: Družina.

Ratzinger, Joseph. 2012. *Jezus iz Nazareta. Zv. 3, Jezusovo otroštvo*. Ljubljana: Družina.

Seewald, Peter. 2011. *Luč sveta: papež, Cerkev in znamenja časa*. Ljubljana: Družina.

Smolik, Marijan, in Škulj Edo, ur. 1988. *Slavimo Gospoda: Bogoslužna pesmarica in molitvenik*. Celje: Mohorjeva družba.

Strle, Anton. 1977. *Vera Cerkve: dokumenti Cerkevnege učiteljstva*. Celje: Mohorjeva družba.

Štrukelj, Anton. 2015. *Zaupanje in pogum*. Ljubljana: Družina.

Zakonik Cerkevnege prava. 2006. Ljubljana: Družina.